

BISTRIŠKI ODMEVI

GLASILO OBČINE ILIRSKA BISTRICA

ILIRSKA BISTRICA II MAREC 2013 II ŠT. 58 II 5231 IZVODOV II BREZPLAČNO

PUST JE PRŠU
2013

OBVOZNICA ILIRSKA
BISTRICA DO
LETA 2015

OB SLOVENSKEM
KULTURNEM
PRAZNIKU

POZIV ZA VPIS
V PROGRAME
PREDŠOLSKE VZGOJE

PUSTNA

*Danes bomo krofe cvrli,
kakšno smešno še razdrli,
vso obleko bomo slekli,
se v pajace preoblekli,*

*s krinko si obraz zakrili –
šeme – v svet se zapodili
žalost vso naj šment pohrusta;
danes šli se bomo pusta.*

(Danilo Gorinšek)

UVODNIK

Februar je mesec norčavosti, smeha in pustnih dobrot. Čas, ko pozabimo na vsakodnevne težave in skrbi, si nadenemo pustne maske in se enkrat na leto spremenimo v nekoga drugega. Tudi letos je praznovanje v naših krajih potekalo v okviru tradicionalne prireditve Pust je pršu. Po ulicah Ilirske Bistrice se je sprehodilo 22 pustnih skupin iz Bistriškega, pa tudi iz sosednjih slovenskih in hrvaških krajev. Številni obiskovalci so lahko občudovali več kot tisoč pustnih mask.

Pustovanja so del ljudske kulture, ki ohranjajo tradicijo pustnih običajev ter krepijo prijateljske vezi. V pustnem času privrejo na dan pustni običaji, šege in navade, ki dajejo duška med letom skriti radoživosti in veselju. Pust je znan tudi kot odganjalec zime, čeprav mu letos to ni najbolje uspelo. Zima je tokrat kar krepko pokazala zobe. Obilica snega nam je v prometu povzročila nemalo preglavic. Hkrati pa je razveselila prenekaterega otroka in smučarja, ki se je v teh počitniških dneh lahko odpravil do okoliških smučišč. In čeprav nam je snežna idila polepšala marsikatero februarско jutro že vsi nestrpno pričakujemo toplejše, spomladanske mesece. Prihaja marec, mesec žensk, prvih toplih žarkov, prebujanja narave in prvih pomladanskih cvetic.

Isabella Bučković,
odgovorna urednica

IZ VSEBINE

AKTUALNO

Pust je pršu 2013	3
Ob slovenskem kulturnem prazniku	5
Obvoznica Ilirska Bistrica do leta 2015	6

OBČINSKI ODMEVI

Poziv za izjemne širitve območja stavbnih zemljišč	7
Metodologija za izračun nadomestila za uporabo stavbnih zemljišč	8
Kako smo sprejemali proračun	12
Poziv za vpis v programe predšolske vzgoje	18

GOSPODARSTVO, KMETIJSTVO IN TURIZEM

Pretirana uporaba raznih škropil	21
Ustanovili društvo podeželske mladine	21
Pivka, Ilirska Bistrica in Postojna	22
Vrtičkarstvo koristi vsem	22

ODMEVI IZ NAŠIH KRAJEV

Mojster v peki pic	23
102 leti Angele Rolih	24
Ženska ženski	26

SOCIALNO VARSTVO IN ZDRAVJE

V Sloveniji ima epilepsijo 20.000 ljudi	27
14. marec - svetovni dan ledvic	29

KULTURA

Misel o ugankarstvu	32
Tradicionalni Valentinov večer	33
Pravljica o pravljici	34
Bistričani so pozdravili bele vile	35
Galerija v Domu na Vidmu tokrat gostila Jožeta Šajna	37

ŠOLSTVO IN ŠPORT

Bistriški košarkarji pišejo zgodovino	38
Dejavnosti smučarskega kluba Snežnik	39
Športni dan v Kopru	40
Informativni dan Gimnazije Ilirska Bistrica	42
Dramski krožek na OŠ Dragotina Ketteja se predstavi	44
Da bo izbira res ta prava	46

NAŠI MLADI IN NAJMLAJŠI

Predavanje za starše v vrtcu Jožefe Maslo	47
Gibalnice v vrtcu Antonina	47

NAPOVEDNIK

Prireditve v marcu	48
--------------------	----

KOLOFON

Bistriški odmevi - Glasilo Občine Ilirska Bistrica III Izdajatelj: Občina Ilirska Bistrica, Bazoviška cesta 14, 6250 Ilirska Bistrica
Odgovorna urednica: Isabella Bučković
Uredniški odbor: mag. Olga Kozak, Vladimir Čeligoj, Mateja Rolih, Tatjana Urbančič, Milojka Štemberger, Lucija Šenkinc
Sedež uredništva: Bazoviška cesta 14, 6250 Ilirska Bistrica III E-naslov: odmevi@ilirska-bistrica.si III Telefon: 05/99 66 278, 051/341 133
Lektoriranje: Nataša Ujčič (razen posameznih prispevkov) III Grafična zasnova: Nina Urh
Grafično oblikovanje in tisk: Schwarz print d.o.o., Koprška ulica 106 d, 1000 Ljubljana III Naklada: 5.231 izvodov
Glasilo brezplačno prejemajo vsa gospodinjstva v Občini Ilirska Bistrica III Uredništvo si pridružuje pravico krajšanja prispevkov in spremembe naslovov.
Prispevkov ne honoriramo. Avtor nepodpisanih prispevkov je odgovorna urednica.
Fotografije: Petar Nikolić, Erik Delost, Živa Simšič, Anton Jurečič in foto arhivi društev, gimnazije Ilirska Bistrica, OŠ Antona Žnideršiča, OŠ Dragotina Ketteja, OŠ Jelšane, OŠ, Podgrad, OŠ Podgora Kutežev, OŠ Pregarje, Fotografija na naslovnici: I. Bučković

PUST JE PRŠU 2013

Na letošnji, že 18. tradicionalni pustni povorki *Pust je pršu*, ki jo je pripravila Občina Ilirska Bistrica v sodelovanju s Turističnim društvom Il. Bistrica in Društvom za razvoj podeželja med Snežnikom in Nanosom, se je po ulicah Ilirske Bistrice sprehodilo 22 pustnih skupin z Bistriškega, pa tudi iz sosednjih slovenskih in hrvaških krajev. Številni obiskovalci so občudovali več kot tisoč pustnih likov.

Poleg 12 domačih tradicionalnih in novodobnih skupin so obiskovalci lahko občudovali tudi pet skupin iz sosednje Hrvaške, med katerimi so bili Frlanski zvončari, Zvončari iz Velikih Mun, Pirati s Pasjaka, Cigani iz Šapjan ter Mačkare z Lisca. V goste pa je prišlo tudi pet skupin iz bližnjih in bolj oddaljenih krajev v Sloveniji – poleg pustnih skupin iz Nadenjega sela in Kala pri Pivki, starih znancev bistriškega karnevala, so bili tu še Obrški prutarji iz Dobove, Liški pustje iz Kala nad Kanalom in Kurenti iz Hajdine. Med domačimi pustnimi liki so bile prisotne tradicionalne pustne skupine – Pregarske in Vrbiške šjme, Škoromati iz Hrušice in Podgrada ter Šjme iz Velikega Brda – in kar nekaj izvirnih novodobnih skupin: In-

dijanci iz Ilirske Bistrice, Snežaki iz Kosez, *Vilka voda* iz Jasena, Cirkusanti iz Dolnjega Zemona, *Šjme* Topolc in Ledena doba v Kočani iz Zabič. Nedeljsko prireditev je otvorilo tradicionalno otvoritveno vozilo jeep – Pust je pršu, katerega je vozil Zvone Boštjančič in Pihalni orkester Ilirska Bistrica, brez sodelovanja katerega si ne predstavljamo vseh večjih prireditev v naši občini. Po koncu povorke pa je potekala zabava v prireditvenem šoturu, kjer so vsi udeleženci povorke dobili malico – tradicionalno joto s klobaso, krof in pijačo.

Pustno rajanje se je v Ilirski Bistrici tudi

letos pričelo z otvoritveno prireditvijo *Pust je pršu*, na kateri je župan Emil Rojc predal ključ mestne oblasti vse do pepelnične srede hruškim škoromatom, ki letos praznujejo 20-letnico delovanja. Na prireditvi pa so se že tradicionalno predstavile vse domače tradicionalne pustne skupine, pridružili pa so se jim tudi zvončarji iz sosednje Hrvaške.

V avli Doma na Vidmu je bila na ogled razstava fotografij *Vrbišče šjme skozi čas*, obiskovalci pa so se okrepčali tudi s tradicionalnimi pustnimi jedmi, katere so pripravili Okrepčevalnica trnovo, Simon Urbančič s.p., Turistična kmetija Ivankotovi, Valentina Malečkar s.p., Društvo

Studenc iz Gornjega Zemna, Društvo Ahec Jasen, Kulturno društvo Tuščak Bač in Folklorno društvo Gradina prav tako iz Bača. Jedi pa so po otvoritveni prireditvi obiskovalci pridno pokušali in v celoti pojedli. Na pustno soboto je bilo v šotoru v športnem parku Nade Žagar pustno rajanje za otroke in kasneje tudi za odrasle maske.^{III}

SPONZORJI IN DONATORJI
Okrepčevalnica pri Matetu
Turistična kmetija Ivankotovi
Vinakoper d.o.o.
Džemo-pek d.o.o.
TERMOPLASTI - PLAMA d.o.o.

OB SLOVENSKEM KULTURNEM PRAZNIKU

Prešernov dan je osrednji slovenski kulturni praznik in državni praznik, ki ga praznujemo 8. februarja, na obletnico smrti največjega slovenskega pesnika, Franceta Prešerna. Prešeren je skozi čustveno viharo življenje brodil s pesnjenjem, ki je rodilo njegov nesmrtni Sonetni venec, Krst pri Savici, med drugim pa tudi današnjo himno Republike Slovenije, Zdravljico, pokazal srčno ljubezen do domovine in do slovenskega naroda. Poleg državne proslave s podelitvijo Prešernovih nagrad, najpomembnejših slovenskih priznanj za kulturne dosežke, pa 8. februar zaznamujejo številni kulturni dogodki in prireditve. Občina Ilirska Bistrica je v počastitev slovenskega kulturnega praznika pripravila prireditev, na kateri so nastopili mezzosopranistka Janja Konestabo in trio Lupinc, ki ga sestavljata Zoran Lupinc, Igor Starc in Peter Filipčič. S svojo glasbo so nam pričarali čudovit večer, ki ga je z recitacijami Prešernovih pesmi obogatil voditelj Gašper Dolgan.

Obiskovalce je nagovoril tudi župan Emil Rojc, ki je povedal, da med vsemi slovenskimi prazniki ravno 8. februar tisti dan, ko s kulturo poveže največ ljudi. Je praznik naše države in domoljubne zavesti vseh Slovencev, ki spoštujejo in ohranjajo slovensko kulturno dediščino. Poudaril je, da ravno v današnjih časih Slovenija potrebuje Prešernovo vizijo »ne vrag, le

sosed bo mejak« bolj kot kdajkoli prej. Slovenske razprtije na vseh ravneh družbe povzročajo padanje kakovosti življenja do te mere, da smo dnevno prisotni osebnim tragedijam vedno več posameznikov in družin. Slaba politična situacija na državnih in lokalnih ravni pa predstavlja oviro pri realizaciji projektov in posledično za razvoj naše skupnosti. »Pogoje, v katerih delamo, moramo vzeti v zakup, zato sem z delom v občinski strukturi v preteklem delu zadovoljen. Približno 10 milijonov investicij, od tega skoraj 4 milijone počrpanih evropskih sredstev je garancija, da smo v letu 2012 uresničili veliko zastavljenih ciljev. Daleč najpomembnejša je izgradnja širokopasovnega omrežja na področju celotne občine, ureditev infrastrukture v Podgradu in Knežaku, gradnja večnamenskega prostora na Pregarjah in

prometna ureditev v mestu s krožiščem pri Matetu, s katero upam, ste občani zadovoljni. «Veliko pa je tudi projektov, ki jih občina načrtuje v prihodnje, med njimi so reševanje problemov z odpadki, oskrba Obale in Krasa s pitno vodo, sanacija vodovodnega omrežja, dokončanje krožišča pri Spetiču in nadaljevanje izgradnje obvoznice Ilirska Bistrica. III

PUSTNI MOTIVI V GALERIJ DOMA NA VIDMU

Prišel je čas, ko mrzla zima prepušča mesto prijaznejši pomladi, čas norčavosti in igrivosti, krofov in drugih dobrot. Čas, ki še zdaleč ni rezerviran le za najmlajše,

temveč je prijetna izkušnja tudi za odrasle, ki se lahko vsaj za en dan prelevijo v pravljичne ali resnične like, pod krinko katerih se neobremenjeno zabavajo. **Pustno praznovanje**, ki ga prične **pustna sobota**, konča pa **pustni torek**, je povezano z maskiranjem ter številnimi spremljajočimi šegami in navadami po vsej Sloveniji. Raznovrstnost pustnih šeg in navad pa je na Ilirskobistriškem izjemna.

V galeriji Doma na Vidmu so 1. februarja 2013 odprli fotografsko razstavo Fotokluba Sušec na temo pustnih motivov. Fotografije različnih avtorjev so bile posnete na različnih lokacijah v bližnji in daljni okolici in predstavljajo domače šeme, škoromate,

beneške maske in še kaj. Razstavo je odprl slikar Rajko Kranjec, o pustnih običajih na Bistriškem pa je spregovoril znani bistriški narodopisec Romeo Volk. III

OBVOZNICA ILIRSKA BISTRICA DO LETA 2015

V sklopu obiska Notranjsko-kraške statistične regije, 23. 1. 2012, je vlada RS obiskala tudi Ilirsko Bistrico. Ob tej priložnosti so po občini potekala razna srečanja in pogovori z ministri ter podpisi pogodb. Eden pomembnejših je zagotovo podpis protokola za izgradnjo obvoznice Ilirska Bistrica, ki sta ga podpisala minister za infrastrukturo in prostor Zvone Černač in župan Emil Rojc.

Minister je ob obisku regije podpisal več dogovorov oziroma protokolov glede nadgradnje obstoječega cestnega omrežja z izgradnjo obvoznice Ilirska Bistrica, Pivka in Postojna, ki bodo s svojo izvedbo pripomogli k večji prometni pretočnosti. Prva bo na vrsti obvoznica Ilirska Bistrica, ki bo financirana v okviru sedanje finančne

perspektive, kar pomeni, da mora biti zaključena do leta 2015. Gradnja obvoznice naj bi se nadaljevala po izgradnji krožišča pri Spetiču, zatem pa bi zgradili podvoz pod železniško progo, obnovili most čez Bistrico in predstavili cesto z mostu čez Reko. Z obvoznico bi ves promet iz Šembij proti Hrvaški stekel mimo mesta in s tem močno razbremenil mestno jedro. O izgradnji obvoznice pa so odločali tudi na seji Občinskega sveta, 29. 1. 2013, kjer so svetnikom natančen potek gradnje predstavili iz Direkcije za ceste RS. Obvoznica je po mnenju direktorja Direkcije za ceste Gregorja Ficka nujno potrebna, saj se z vstopom Hrvaške v Evropsko unijo, 1. julija 2013, napoveduje tudi liberalizacija tovarnega prometa, kar bi za Ilirsko Bistrico pomenil še večji prometni zastoj.

In čeprav bi bila najbolj optimalna rešitev ravno avtocestna povezava Postojna/Divača–Jelšane, te še ni na vidiku. Svetniki so zato podprli projekt, v vrednosti 12 milijonov evrov, katere glavni cilj bo rekonstrukcija Ulice Nikola Tesla, ki bo prevzela funkcijo obvoznice in s tem prometno razbremenila cestno mrežo v Ilirski Bistrici, povečala varnost ter zmanjšala negativne vplive na okolje. Občinski svet pa je v nadaljevanju sprejel tudi sklep o neodplačnem prenosu zemljišč iz občine na državo, kjer bo občina dala državi v last lokalno cesto, na kateri bo potekala obvoznica, in nekaj zemljišč, skupaj ocenjenih na 850.000 evrov. Država pa bo ta vložek kompenzirala s prenosom starih skladišč in vmesnih prostorov nekdanje vojašnice v Ilirski Bistrici. III

V DOLENJAH NOVO UREJENO POČIVALIŠČE

Ob glavni cesti Ilirska Bistrica–Jelšane, v neposredni bližini naselja Dolenje pri Jelšanah, je Direkcija RS za ceste pristopila k izgradnji in ureditvi novega počivališča, imenovanega Bertot.

Kljub zaostrenim finančnim razmeram v letu 2012 iz Direkcije RS Za ceste poročajo, da so bili projekti na področju glavnih in regionalnih cest uspešno izvedeni. Poleg večjih investicij so na različnih lokacijah potekale še sanacije brežin, plazov, mostov, ureditev avtobusnih postajališč in počivališč. Eden teh je tudi počivališče Bertot, katerega izvajalec del je CPK, d. d., skupaj s partnerjem Godina, d. o. o. Trenutno se na počivališču izvajajo asfalterna dela, ki bodo v odvisnosti od vremenskih razmer končana predvidoma v drugi polovici meseca februarja. V naslednjih fazah pa bo sledila namesti-

tev prometne signalizacije in opreme, ureditev okolice ter namestitev opreme počivališča (mize, klopi, koši za odpadke). Vrednost gradbenih del, ki bodo končana predvidoma do konca meseca marca, znašajo 216.819,14 evrov. Urejeno počivališče pa bo tako služilo kot mesto za počitek in sprostitev voznikov ter pripomoglo k celostni urejenosti okolice. III

POZIV ZA IZJEMNE ŠIRITVE OBMOČJA STAVBNIH ZEMLJIŠČ V OBČINI IL. BISTRICA

Z 29. členom spremembe Zakona o prostorskem načrtovanju – ZPNačrt (Ur.l. RS, št. 33/2007, 70/2008-ZVO-1B, 108/2009, 80/2010-ZUPUDPP (106/2010 popr.), 43/2011-ZKZ-C, 57/2012, 57/2012-ZUPUDPP-A, 109/2012) **občina lahko izjemoma dopusti manjšo širitev območja stavbnih zemljišč, vendar najpozneje do 1. januarja 2015.**

Zakon določa, da se izjemoma dopusti manjšo širitev območja stavbnih zemljišč zaradi gradnje posamičnih objektov, ki predstavljajo funkcionalno zaokrožitev obstoječe pozidave, namenjene opravljanju industrijskih, proizvodnih, kmetijskih, storitvenih, obrtnih, turističnih ali športnih dejavnosti, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- da so objekti, zaradi gradnje katerih se dopusti manjšo širitev območja stavbnih zemljišč, namenjeni opravljanju **industrijskih, proizvodnih, kmetijskih, storitvenih, obrtnih, turističnih ali športnih dejavnosti,**
- da širitev območja stavbnih zemljišč **bistveno ne posega v varstvena, zavarovana, degradirana, ogrožena in druga območja,** na katerih je na podlagi predpisov vzpostavljen poseben pravni režim, razen v primerih, ko predvideni posegi niso v nasprotju s temi režimi,
- da površina območja posamične širitve **ne presega 5000 m² površin** in
- da širitev območja stavbnih zemljišč **ni v nasprotju s strateškimi usmeritvami občine.**

Investitor s projektantom pripravi **idejni projekt** iz katerega je razviden natančen obseg in namen širitve, ter **strokovno podlago s predlogom širitve za poseg**, na podlagi česar občina po predhodni preveritvi ali so izpolnjeni vsi določeni pogoji pripravi sklep o dopustnosti širitve območja stavbnih zemljišč.

Sklep o dopustnosti širitve območja stavbnih zemljišč - **sklep o širitvi**, sprejme občinski svet.

Občina pošlje sklep o širitvi **ministrstvu pristojnemu za prostor in ministrstvu pristojnemu za kmetijstvo in okolje, da v 15 dneh**

preverita njegovo skladnost z določenimi pogoji in o morebitni neskladnosti obvestita občino. Če ministrstvu občine v tem roku ne obvestita o morebitni neskladnosti sklepa o širitvi se šteje, da nanj nimata pripomb.

Sklep o širitvi, iz katerega morata biti razvidna natančen obseg in namen širitve, nadomešča občinski prostorski akt, ki določa območja namenske rabe prostora v delu, na katerega se sklep o širitvi nanaša. Občina objavi sklep o širitvi na svojih spletnih straneh in v uradnem glasilu občine.

Sklep o širitvi preneha veljati, če zainteresirani investitor v dveh letih od njegove objave ne pridobi gradbenega dovoljenja za gradnjo objekta na območju širitve. Prenehanje veljavnosti sklepa o širitvi ugotovi občina s sklepom, ki ga objavi v uradnem glasilu občine in na svojih spletnih straneh.

Na območju širitve območja stavbnih zemljišč se pri pripravi projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja **upoštevajo prostorski izvedbeni pogoji, ki veljajo na območju obstoječe pozidave, s katero je območje širitve funkcionalno povezano.**

Sklep o širitvi in presoja sprejemljivosti posega v naravo po predpisih o ohranjanju narave, kolikor je zahtevana, sta sestavni del investitorjeve vloge za izdajo gradbenega dovoljenja po predpisih o graditvi objektov.

Območja stavbnih zemljišč, ki je nastalo kot posledica uporabe tega člena, na ta način **ni možno ponovno širiti.**

Glede na zgoraj obrazloženo vsebino 29. člena ZPNačrta Občina Ilirska Bistrica **poziva občane oziroma zainteresirane investitorje naj dostavijo vlogo za izjemno širitev območja stavbnih zemljišč v sprejemno pisarno skupaj z idejnim projektom in strokovno podlago s predlogom za širitev (v analogni in digitalni .pdf oblik),** na podlagi katere bo občinska uprava pripravila sklep o širitvi in ga predala v sprejem na občinski svet.

Popolne vloge-širitve območja stavbnih zemljišč se bodo obravnavale na seji občinskega sveta posamično glede na razpisano sejo v tekočem mesecu.

VLOGA ZA MANJŠO ŠIRITEV OBMOČJA STAVBNIH ZEMLJIŠČ

29. člen Zakona o spremembah in dopolnitve Zakona o prostorskem načrtovanju - ZPNačrt (Ur.l. RS, št. 33/2007, 70/2008-ZVO-1B, 108/2009, 80/2010-ZUPUDPP (106/2010 popr.), 43/2011-ZKZ-C, 57/2012, 57/2012-ZUPUDPP-A, 109/2012)

Ime in priimek:

Naslov:

Telefonska številka:

Datum:

Podajam pobudo za širitev območja stavbnih zemljišč zaradi gradnje posamičnega objekta, ki predstavlja funkcionalno zaokrožitev obstoječe pozidave ob izpolnjevanju pogojev 29. člena ZPNačrt-, in sicer :

1.) za parcelno številko _____ k.o. _____,

2.) nameravam graditi objekt v velikosti _____,

3.) z dejavnostjo _____.

Obvezne priloge v analogni in digitalni .pdf obliki so:

- idejni projekt iz katerega je razviden natančen obseg in namen širitve
- strokovna podlaga s predlogom širitve

Datum: _____

Podpis (in žig za pravne osebe): _____

IZPOLNJEN OBRAZEC ODDAJTE V SPREJEMNI PISARNI OBČINE ILIRSKA BISTRICA ALI POŠLJITE PO POŠTI.

OBČINA ILIRSKA BISTRICA V SKLADU Z 16. ČLENOM ODLOKA O NADOMESTILU ZA UPORABO STAVBNIH ZEMLJIŠČ NA OBMOČJU OBČINE ILIRSKA BISTRICA OBJAVLJA METODOLOGIJO ZA IZRAČUN NADOMESTILA ZA UPORABO STAVBNIH ZEMLJIŠČ (V NADALJEVANJU NUSZ).

I. ZAVEZANCI

NUSZ je dolžan plačati neposredni uporabnik stavbnega zemljišča oz. stavbe ali dela stavbe (imetnik pravice razpolaganja, najemnik stanovanja oz. poslovnega prostora), v kolikor tega ni mogoče ugotoviti oz. ne obstaja, pa je nadomestilo dolžan plačati lastnik stavbnega zemljišča oz. stavbe.

II. MERILA

Pri izračunu NUSZ se upošteva naslednja razvrstitev naselij v posamezna območja:

- I. območje: mesto Ilirska Bistrica, Snežnik,
- II. območje: Jelšane, Knežak, Kutežev, Podgrad, Pregarje,
- III. območje: Bač, Čelje, Dobropolje, Dolenje pri Jelšanah, Dolnja Bitnja, Dolnji Zemon, Gornja Bitnja, Gornji Zemon, Harije, Hrušica, Jablanica, Jasen, Koritnice, Koseze, Mala Bukovica, Novokračine, Podbeže, Podgraje, Prelože, Prem, Račice, Rečica, Sabonje, Sušak, Šembije, Tominje, Topolc, Trpčane, Velika Bukovica, Vrbica, Vrbovo, Zabiče, Zajelšje, Zalči, Zarečica, Zarečje,
- IV. območje: Brce, Fabci, Gaberk, Huje, Janežev Brdo, Kiolovče, Male Loče, Mereče, Nova vas pri Jelšanah, Ostrožno brdo, Pavlica, Podstenje, Podstenjšek, Podtabor, Ratečevo Brdo, Rjavče, Smrje, Soze, Starod, Studena gora, Veliko brdo.

Na podlagi uvrstitve naselja v posamezno območje se vsako stavbo oz. zemljišče ovrednoti s točkami glede na naslednja merila:

1. opremljenost stavbnega zemljišča s komunalnimi objekti in napravami
2. lega in namembnost stavbnega zemljišča
3. smotrna uporaba stavbnega zemljišča
4. izjemne ugodnosti v zvezi s pridobivanjem dohodka
5. veliki kompleksi zemljišč

Opremljenost stavbnega zemljišča ali možnost priključitve na komunalne in druge objekte individualne ali kolektivne rabe se ovrednoti glede na prisotno število naprav v naseljih:

- električno omrežje 20 točk
- javna kanalizacija 20 točk
- delno urejena javna kanalizacija 10 točk
- telefonsko omrežje in/ali širokopasovno omrežje 20 točk
- vodovod s hidrantno mrežo 20 točk
- lokalni javni vodovod 10 točk
- javna cesta z asfaltiranim cestiščem 20 točk
- javna cesta v makadamski izvedbi 10 točk
- toplovodno omrežje 20 točk
- avtobusno postajališče ali železniška postaja v naselju 10 točk

Popolna komunalna opremljenost se točkuje s 130 točkami. Za posamezne uporabnike zazidanih in nezazidanih stavbnih

zemljišč se točkuje dejanska možnost priključitve na komunalne vode, druge objekte in naprave iz prvega odstavka tega člena. Šteje se, da je priključitev možna, če je razdalja od objekta do mesta priključitve največ 100 metrov, razen za kanalizacijo kjer je ta razdalja največ 50 metrov. Oddaljenost avtobusnega postajališča ali železniške postaje ni razlog za neupoštevanje te komunalne infrastrukture pri točkovanju komunalne opremljenosti.

Zazidanih in nezazidanih stavbnih zemljišč z manj kot tremi komunalnimi objekti in napravami iz 1. in 2. odstavka tega člena se ne točkuje in se za ta zemljišča nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča ne plačuje.

Glede na lego in namembnost se stavbno zemljišče točkuje z naslednjim številom točk:

Vrsta dejavnosti	Lega stavbnega zemljišča			
	I.območje	II.območje	III. območje	IV. območje
1. Stanovanja v večstanovanjskih stavbah, stanovanjske hiše, samski domovi, dijaški domovi, domovi za starejše občane	70	50	30	10
2. Gospodarska, poslovna, trgovska, turistična in obrtna dejavnost, dejavnost samostojnih podjetnikov razen dejavnosti iz 5. točke tega člena	275	225	175	125
3. Družbene dejavnosti, javna uprava in druge dejavnosti	300	200	100	50
4. Individualni počitniški (vikend) objekti v lasti fizičnih in pravnih oseb	400	350	300	250
5. Skladišča naftnih derivatov ter drugih nevarnih snovi, bioplinarne, dejavnostbencinskih servisov, zavarovalniške, finančne in telekomunikacijske dejavnosti	600	500	400	350

Smotrna uporaba stavbnega zemljišča, se točkuje glede na vrsto objektov in se točkuje z naslednjim številom točk:

Vrsta objekta	Lega stavbnega zemljišča			
	I.območje	II.območje	III. območje	IV. območje
1. Enodružinske hiše	40	30	20	10
2. Večstanovanjske stavbe do 20 stan. enot	25	15	10	5
3. Večstanovanjske stavbe nad 20 stan. enot in objekti	15	10	5	0

družbenih dejavnosti				
4. Gospodarski objekti, hale, farme, prodajalne, gostinski objekti in ostali poslovni prostori, ki niso izrecno navedeni v drugih postavkah tega člena do 200 m2 skupne neto tlorisne površine objektov	100	80	60	40
5. Gospodarski objekti, hale, farme, prodajalne, gostinski objekti in ostali poslovni prostori, ki niso izrecno navedeni v drugih postavkah tega člena od 200 do vključno 500 m2 skupne neto tlorisne površine objektov	75	55	35	20
6. Gospodarski objekti, hale, farme in ostali poslovni prostori, ki niso izrecno navedeni v drugih postavkah tega člena od 500 do vključno 1000 m2 skupne neto tlorisne površine objektov	50	35	25	15
7. Gospodarski objekti, hale, farme in ostali poslovni prostori, ki niso izrecno navedeni v drugih postavkah tega člena nad 1000 m2 skupne neto tlorisne površine objektov	30	20	15	10
8. Trgovski in gostinski objekti od 500 do vključno 1000m2 skupne neto tlorisne površine objektov in bencinski servisi	150	120	90	60
9. Trgovski in gostinski objekti nad 1000 m2 skupne neto tlorisne površine objektov, bioplinarne in skladišča naftnih derivatov ter drugih nevarnih snovi	200	170	140	100

Pri objektih z mešano rabo se točkuje vsak del objekta v skladu z rabo zabeleženo v evidencah GURS. V kolikor rabe na način določen v prejšnjem stavku ni mogoče določiti se upošteva po površini prevladujoča raba objekta. Izjemne ugodnosti v zvezi s pridobivanjem dohodka se pri naslednjih dejavnostih ovrednotijo z naslednjim številom točk:

	I. območje	II. območje	III. območje	IV. območje
1. Finančne in zavarovalniške dejavnosti ter telekomunikacijske dejavnosti	300	250	200	150
2. Skladišča naftnih derivatov in drugih nevarnih snovi, bioplinarne ter dejavnost bencinskih servisov	400	300	25	150
3. Dejavnost prenosa distribucije in trgovanja z	200	200	200	150

električno energijo				
4. Trgovina z več kot 1000 m2 neto tlorisnih površin	400	350	300	250

Za uporabo kompleksov stavbnih zemljišč, ki presegajo 5.000 m2 in na katerih se izvaja gospodarska dejavnost, se ne glede na pravni status subjekta, vrsto dejavnosti, ki jo subjekt opravlja, območja, kjer se kompleks nahaja ter vrsto rabe stavbnega zemljišča zaračunava nadomestilo za velike komplekse stavbnih zemljišč. Glede na velikosti kompleksov se določi 26 razredov, in sicer:

razred	nad m2	do m2	točk/m2
1	5000	10000	100
2	10001	20000	107
3	20001	30000	112
4	30001	40000	117
5	40001	50000	122
6	50001	60000	127
7	60001	70000	132
8	70001	80000	137
9	80001	90000	142
10	90001	100000	147
11	100001	110000	152
12	110001	120000	157
13	120001	130000	162
14	130001	140000	167
15	140001	150000	172
16	150001	160000	177
17	160001	170000	182
18	170001	180000	187
19	180001	190000	192
20	190001	200000	197
21	200001	210000	202
22	210001	220000	207
23	220001	230000	212
24	230001	240000	217
25	240001	250000	222
26	250001		227

III. OPROSTITVE

Oprostitve plačila nadomestila na podlagi Zakona o stavbnih zemljiščih:

- nadomestilo se ne plačuje za zemljišče, ki se uporablja za potrebe ljudske obrambe, za objekte tujih držav, ki jih uporabljajo tuja diplomatska in konzularna predstavništva ali v njih stanuje njihovo osebje, za objekte mednarodnih in meddržavnih organizacij, ki jih uporabljajo te organizacije ali v njih stanuje njihovo osebje, če ni v mednarodnem sporazumu drugače določeno in za stavbe, ki jih uporabljajo verske skupnosti za versko dejavnost.
- plačila nadomestila je na lastno zahtevo za dobo petih let oproščen občan, ki je kupil novo stanovanje kot posamezen del stavbe ali zgradil, dozidal ali nadzidal družinsko stanovanjsko hišo, če je v ceni stanovanja oziroma družinske stanovanjske hiše ali neposredno plačal stroške za urejanje stavbnega zemljišča. Pet letna doba oprostitve plačevanja nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča začne teči od dneva vselitve v stanovanje ali stanovanjsko hišo.

Plačani stroški za urejanje stavbnega zemljišča iz druge alineje prvega odstavka tega člena predstavljajo plačan komunalni prispevek investitorja.

Ostale oprostitve:

- Plačila nadomestila so oproščeni zavezanci, ki prejemajo državno denarno pomoč po predpisih o socialnem varstvu. Oprostitev velja za tekoče leto in se uvede na zahtevo zavezanca.
- Pristojna služba občinske uprave Občine Ilirska Bistrica lahko tudi v drugih primerih (elementarne ali druge nezgode, bolezen v družini, invalidnost, itd) delno ali v celoti oprosti občana plačila nadomestila, če na podlagi mnenja Centra za socialno delo ugotovi, da bi plačevanje nadomestila ogrožalo socialno varnost občana in njegove družine. Oprostitev velja za eno leto in se uvede na zahtevo občana.
- Objekti, namenjeni za namestitve in oskrbo živali, pripravo in predelavo hrane, prostori za parkiranje kmetijske mehanizacije in drugi objekti, ki se uporabljajo v zasebnem kmetijstvu so oproščeni plačila nadomestila. Oprostitev ne velja za površine, ki so namenjene nekmetijskim dejavnostim (npr. gradbeništvo in transport).
- Poslovni prostori, ki so v lasti oziroma upravi in uporabi Občine Ilirska Bistrica in njenih krajevnih skupnosti so oproščeni plačila nadomestila. Plačila nadomestila so oproščeni tudi javni zavodi in javna podjetja, katerih ustanoviteljica je Občina Ilirska Bistrica kot edini ustanovitelj, razen javnih zavodov s področja proizvodnje in prodaje farmacevtskih surovin, preparatov in izdelkov.
- Društva in zveze društev, ustanovljene na podlagi Zakona o društvih ter organizacije, ki so registrirane za opravljanje dejavnosti socialnega varstva in humanitarne dejavnosti ne glede na pravni status so oproščeni plačila nadomestila za poslovne prostore v njihovi lasti, rabi oz. upravljanju.
- Investitorjem – gospodarskim družbam in samostojnim podjetnikom, ki na območju občine Ilirska Bistrica izvedejo investicije v objekte ali na novo izgradijo objekte za svojo dejavnost, se za dobo 5 let pri izračunu zneska nadomestila upošteva koeficient: 1-vrednost investicije/vrednost objekta pred investicijo, tako, da se vrednost nadomestila pomnoži z navedenim koeficientom. Vrednost investicije in vrednost objekta pred investicijo zavezanec dokaže s cenitvijo pristojnega sodnega cenilca. V kolikor je vrednost investicije večja od vrednosti objekta pred investicijo oz. objekt pred investicijo ni obstajal, se zavezanca za dobo 5 let oprosti plačila nadomestila. Pri izračunu oprostitve se upoštevajo investicije, ki povečujejo vrednost objekta v poslovnih knjigah zavezanca. Plačevanje znižanega zneska nadomestila oz. oprostitve začne teči od dneva od dneva zaključka investicije oz. pridobitve dokončnega uporabnega dovoljenja.
- Zavezanca za plačilo nadomestila za uporabo nezazidanega stavbnega zemljišča se v primeru, da nezazidljivost zemljišča oz. dela zemljišča dokaže z negativnim mnenjem ali negativnim soglasjem k gradnji upravljalca infrastrukture oz. pristojnega soglasodajalca, ki je oseba javnega prava oprosti plačila nadomestila za to zemljišče oz. del zemljišča.

IV. IZRAČUN NUSZ

Letna višina nadomestila za neto tlorisne površine objektov se določi tako, da se skupno število izračunanih točk pomnoži z veljavno vrednostjo točke za izračun nadomestila.

Letna višina nadomestila za zunanje nepokrite poslovne površine se določi tako, da se skupno število izračunanih točk pomnoži z kvadrato zavezančevih nepokritih poslovnih površin, pomnoži z veljavno vrednostjo točke za izračun nadomestila ter pomnoži s faktorjem 0,6.

Letna višina nadomestila za nezazidana stavbna zemljišča se določi tako, da se skupno število izračunanih točk pomnoži z kvadrato zavezančevih nezazidanih stavbnih zemljišč, pomnoži z veljavno vrednostjo točke za izračun nadomestila ter pomnoži s faktorjem 0,5.

Letna višina nadomestila po merilu veliki kompleksi zemljišč se zavezancu določi tako, da se glede na skupno kvadrato stavbnih zemljišč zavezanca kompleks najprej razvrsti v ustrezen razred, nadalje se od skupne kvadrature odšteje 5.000 m², tako dobljeno kvadrato pa se pomnoži s številom točk, določenih za posamezni razred ter veljavno vrednostjo točke. Posameznemu zavezancu se odmeri letna višina nadomestila ki predstavlja vsoto nadomestil iz prejšnjih odstavkov tega člena.

Do vzpostavitve evidenc zunanjih poslovnih površin in nezazidanih stavbnih zemljišč namenjenih poslovnim rabi ter evidenc nezazidanih stavbnih zemljišč namenjenih stanovanjski rabi se določila prejšnjih odstavkov tega člena ne uporabljajo. Po vzpostavitvi evidenc zunanjih poslovnih površin in nezazidanih stavbnih zemljišč namenjenih poslovnim rabi, ki so v lasti posameznih poslovnih subjektov, se nadomestilo ugotavlja in plačuje na prej navedeni način.

Do vzpostavitve evidenc iz prejšnjega odstavka se nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča ugotavlja in plačuje na način, da se neto tlorisna površina pomnoži s faktorjem 1,5.

Primeri izračunov NUSZ za stanovanjski objekt:

Stanovanjska hiša neto tlorisne površine 120 m² v I. območju
neto tlorisna površina x 1,5 x število točk x vrednost točke (€) = NUSZ

120 m² x 1,5 x (110+70+40 točk) x 0,00165 € = 65,34 €

Stanovanjska hiša neto tlorisne površine 120 m² v II. območju
neto tlorisna površina x 1,5 x število točk x vrednost točke (€) = NUSZ

120 m² x 1,5 x (90+50+30 točk) x 0,00165 € = 50,49 €

Stanovanjska hiša neto tlorisne površine 120 m² v III. območju

neto tlorisna površina x 1,5 x število točk x vrednost točke (€) = NUSZ

120 m² x 1,5 x (80+30+20 točk) x 0,00165 € = 38,61 €

Stanovanjska hiša neto tlorisne površine 120 m² v IV. območju

neto tlorisna površina x 1,5 x število točk x vrednost točke (€) = NUSZ

120 m² x 1,5 x (80+10+10 točk) x 0,00165 € = 29,70 €

Primeri izračunov NUSZ za poslovni objekt s pripadajočim zemljiščem:

Poslovni objekt v I. območju neto tlorisne površine 1000 m² z 2000 m² zemljišča od katerih je nepokritih poslovnih površin

1800 m2 in 200 m2 zelenic

Objekt:

Neto tlorisna površina x število točk x vrednost točke (€)
=NUSZ za poslovne objekte

$1000 \text{ m}^2 \times (110+275+50) \times 0,00145 \text{ €} = 630,75 \text{ €}$

Nepokrite poslovne površine:

Površina zemljišča x število točk x vrednost točke (€) x 0,6
=NUSZ za nepokrite poslovne površine

$1800 \text{ m}^2 \times (110+275+50) \times 0,00145 \text{ €} \times 0,6 = 681,21 \text{ €}$

Zelenice:

Površina zemljišča x število točk x vrednost točke (€) x 0,5
=NUSZ za nezazidano stavbno zemljišče

$200 \text{ m}^2 \times (110+275+50) \times 0,00145 \text{ €} \times 0,5 = 63,07 \text{ €}$

$\text{NUSZ} = 630,75 + 681,21 + 63,07 = 1375,03 \text{ €}$

Poslovni objekt v I. območju neto tlorisne površine 5000 m2 z
10000 m2 zemljišča od katerih je nepokritih poslovnih površin
8000 m2 in 2000 m2 zelenic in poti

Objekt:

Neto tlorisna površina x število točk x vrednost točke (€) =NUSZ
za poslovne objekte

$5000 \text{ m}^2 \times (110+275+30+100) \times 0,00145 \text{ €} = 3733,75 \text{ €}$

Nepokrite poslovne površine:

Površina zemljišča x število točk x vrednost točke (€) x 0,6
=NUSZ za nepokrite poslovne površine

$8000 \text{ m}^2 \times (110+275+30+100) \times 0,00145 \text{ €} \times 0,6 = 3584,40 \text{ €}$

Zelenice in poti:

Površina zemljišča x število točk x vrednost točke (€) x 0,5
=NUSZ za nezazidano stavbno zemljišče

$2000 \text{ m}^2 \times (110+275+30+100) \times 0,00145 \text{ €} \times 0,5 = 746,75 \text{ €}$

$\text{NUSZ} = 3733,75 + 3584,40 + 746,75 = 8064,90 \text{ €}$

V. PODATKI ZA ODMERO NUSZ

Podatke o površinah objektov in zemljišč pristojna služba občinske uprave povzame iz evidenc Geodetske uprave RS (v nadaljevanju GURS) in sicer se pri odmeri upošteva neto tlorisna površina objektov, katera je bila posredovana s strani lastnikov oz. uporabnikov pri popisu nepremičnin ter podatki o površini parcel, ki jih vodi GURS. Navedene podatke je možno preveriti pri izpostavi GURS Ilirska Bistrica na naslovu Vojkov drevored 14, Ilirska Bistrica ali na spletni strani prostor.gov.si. V kolikor podatki glede neto tlorisnih površin objektov niso pravilni, jih je možno uskladiti na izpostavi GURS na prej navedenem naslovu. Glede lastništva nepremičnin se upoštevajo podatki Zemljiške knjige. V kolikor nepremičnine ne uporablja lastnik ampak druga fizična ali pravna oseba, je potrebno to sporočiti pristojni službi občinske uprave in predložiti fotokopijo dokumenta na podlagi katerega se ta nepremičnina uporablja oz. s strani uporabnika in lastnika podpisano izjavo, da bo obveznost plačevanja NUSZ prevzel uporabnik stavbe.

Strokovna služba Občine Ilirska Bistrica podatke v evidenci v skladu predpisi, ki urejajo evidentiranje nepremičnin dopolnjuje in spreminja sama, in sicer na osnovi podatkov iz uradnih in drugih javno dostopnih evidenc (evidenca stavbnih zemljišč, zemljiški kataster, kataster stavb, poslovni register, centralni register prebivalstva, register nepremičnin...). Zavezanci so dolžni Občini Ilirska Bistrica posredovati vse potrebne podatke za izračun nadomestila oziroma sodelovati pri vodenju evidence, ki

jo izvaja Občina Ilirska Bistrica ter prijaviti tudi vse spremembe v zvezi z uporabo stavbnega zemljišča in sicer v 30 dneh po nastali obveznosti oz. spremembi v zvezi z uporabo stavbnega zemljišča. Na poziv občinske uprave pa so zavezanci dolžni posredovati verodostojne podatke za odmero nadomestila v roku 15 dni od prejema poziva.

Strokovna služba občinske uprave je dolžna zavezancu, ki dostavi negativno mnenje ali negativno soglasje k gradnji upravljalca infrastrukture ali pristojnega soglasodajalca, pred izdajo odločbe o odmeri nadomestila izdati obvestilo o določitvi površine nezazidljivega zemljišča, v kolikor zavezanec to sporoči v tekočem letu pred izdajo odločbe o odmeri nadomestila. V nasprotnem primeru je strokovna služba občinske uprave dolžna obvestilo izdati pred izdajo odločbe o odmeri nadomestila v naslednjem letu. Strokovna služba Občine Ilirska Bistrica je dolžna zavezancu poslati informativno obvestilo o spremembah zavezančevih podatkov za odmero nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča v primeru, ko spremembe nastanejo zaradi aktivnosti lokalne skupnosti in zavezanec na te ni imel vpliva. Zavezanca se sočasno z obvestilom pozove k uskladitvi podatkov. Če zavezanec v roku 15 dni od vročitve ne vloži ugovora se smatra, da s spremembami soglaša.

V kolikor nastane sprememba med letom, po izdaji odločbe o odmeri nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča, se ta upošteva s prvim dnem v naslednjem letu. V kolikor nastane sprememba med letom pred izdajo odločbe o odmeri nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča, se ta upošteva s prvim dnem v naslednjem mesecu po nastanku spremembe.

Z globo 1.000 EUR se za prekršek sankcionira pravna oseba, ki je zavezanec za plačilo nadomestila:

- če ne poda prijave za odmero nadomestila oziroma podatkov v skladu z odlokom,

- če v prijavi navede neresnične podatke.

Z globo 500 EUR se sankcionira tudi odgovorna oseba pravne osebe, samostojni podjetnik posameznik in posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

Z globo 250 EUR se sankcionira tudi odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika, ki stori prej navedeni prekršek.

Z globo 100 EUR se sankcionira fizična oseba, ki stori prej navedeni prekršek.

IDM.LES
LESNA GALANTERIJA

**SPECIJALIZIRANA TRGOVINA ZA
PRODAJO STOLOV IN MIZ
ZA DOM IN GOSTINSTVO.
UGODNE CENE STOLOV, MIZ,
TABUREJEV, SEDALNIH VREČ.**

BAZOVIŠKA 6, IL. BISTRICA
Tel. +386(0)51-249-500
www.stoil-idm.com

Pe izbiri gospodarske zbornice Slovenije in bonitetne
hiše Cofas smo uvrščeni med podjetja vredna zaupanja

KAKO SMO SPREJEMALI PRORAČUN ALI ZAKAJ SE UČENCEM OSNOVNE ŠOLE DRAGOTINA KETTEJA OBETA, DA NE BODO DOBILI VARNE POTI V ŠOLO, OTROCI V KUTEŽEVEM IN PODGRADU PA NE NOVEGA VRTCA

Statut občine Ilirska Bistrica določa, da ima občina naslednje organe:

1. občinski svet (je najvišji organ odločanja o vseh zadevah v okviru pravic in dolžnosti občine; njegova poglavitna naloga je sprejem občinskega proračuna in zaključnega računa);
2. župan (predstavlja in zastopa občino in skrbi za izvrševanje veljavnega proračuna);
3. nadzorni odbor (opravlja nadzor nad razpolaganjem s premoženjem občine).

Delo župana in občinske uprave temelji na sprejetem proračunu, ki je razdeljen na:

1. Odlok o proračunu, v katerem so opredeljeni prihodki, odhodki in postopki izvrševanja proračuna in obseg zadolževanja občine;
2. Splošni del, kjer je prikazana načrtovana bilanca prihodkov in odhodkov.

V tem delu je razvidno, iz katerih virov dobiva občina denarna sredstva:

1. Prihodki (načrtovani v letu 2013: več kot 22 milijonov evrov)
 1. Glavni vir je dohodnina, ki je določena na podlagi drugega odstavka 11. člena Zakona o financiranju občin. Vlada pred predložitvijo državnega proračuna v državni zbor sklene z reprezentativnimi združenji dogovor, s katerim se določijo povprečni stroški za financiranje nalog iz prvega odstavka tega člena in na novo določenih nalog občin, ki jih bodo občine začele opravljati v naslednjem proračunskem letu.
 2. Transferni prihodki, ki so sestavljeni iz prejetih sredstev iz državnega proračuna, ter prejeta sredstva iz proračuna EU, ki so odvisna od uspešnosti občinske uprave pri prijavi na razpisih. Transferne prihodke dobi občina za točno določen namen, ki ga ne more spreminjati.
2. Odhodki (načrtovani v letu 2013

enako kot prihodki)

1. Tekoči odhodki (plače, energija, storitve, tekoče vzdrževanje za občinsko upravo in javne zavode) med leti so približno konstantni.
2. Tekoči transferi (subvencije občanom, podjetjem, štipendije ...) med leti so približno konstantni.
3. Investicijski odhodki in investicijski transferi (načrtovani v letu 2013: več kot 14 milijonov evrov) se med leti najbolj spreminjajo in običajno po realizaciji te postavke občani merijo uspešnost župana in občinske uprave. Iz te postavke se investirajo izgradnje vodovoda, kanalizacije, cest, šol ...
3. Načrt razvojnih programov (NRP), v katerem so prikazani načrtovani projekti in njihova vrednost. Iz navedenega lahko zaključimo:
 1. Osnova za delo župana in občinske uprave je Odlok o proračunu.
 2. Struktura odloka o proračunu je predpisana.
 3. Poslovnik o delu občinskega sveta Občine Ilirska Bistrica v 109. členu določa, da predlog proračuna občine za tekoče proračunsko leto župan predloži občinskemu svetu praviloma do konca meseca februarja tekočega leta.
 4. Proračun se sprejema v dveh fazah. V prvi fazi župan predlaga osnutek in prosi svetnike za dodatne predloge in spremembe. Ali bo predloge upošteval, je v presoji župana. Predloge, ki jih upošteva, župan vključi v nov osnutek, o katerem svetniki glasujejo. V kolikor svetniki izglasujejo osnutek, se le-ta preimenuje v predlog. Ko je na mizi predlog proračuna, imajo svetniki pravico umikati in dodajati proračunske postavke brez soglasja župana, vendar morajo v primeru dodajanja novih proračunskih postavk za enak znesek zmanjšati eno ali več obstoječih proračunskih postavk.
 5. Končno vsebino predloga proračuna svetniki z večino glasov potrdijo ali zavrnejo.

Do tukaj smo opisovali teorijo, sedaj pa preidimo k praksi.

Kot je razvidno iz 109. člena, je predlagatelj poslovnika predvidel sprejem proračuna na prvi ali naslednji seji. V kolikor bi pričakoval daljšo proceduro, bi zahteval predlog proračuna s strani župana v predhodnem letu, za tekoče leto, saj je vsakomur jasno, da je smiselno začeti izvajanje proračuna čim prej. Poglejmo, kako so proračune in rebalanse sprejemali v preteklih letih, ko je bil župan gospod Anton Šenkinc:

- Proračun 2010 je bil sprejet na nadaljevanju 20. redne seje 23. 12. 2018 (na isti seji sta bila tako proračun 2009 in 2010, eden je bil sprejet na seji, drugi v nadaljevanju),
- Rebalans 2009 je bil sprejet na 25. redni seji 18. 6. 2009 – ena seja,
- Proračun 2009 je bil sprejet na 20. redni seji 18. 12. 2008 – ena seja,
- Rebalans 2008 II. je bil sprejet na 19. redni seji 30. 10. 2008 – ena seja,
- Rebalans 2008 I. je bil sprejet na 3. izredni seji 8. 5. 2008 – ena seja,
- Proračun 2008 je bil sprejet na 12. redni seji 13. 12. 2007 – ena seja,
- Rebalans 2007 je bil sprejet na 10. redni seji 18. 10. 2007 – ena seja,
- Proračun 2007 je bil sprejet na 4. redni seji 15. 2. 2007 – ena seja,
- Rebalans 2006 je bil sprejet na 31. redni seji 18. 5. 2006 – ena seja.

Običajno je bil glavni poudarek v razpravah na NRP-jih – investicijah, ki predstavljajo večino fleksibilnega dela proračuna. Seveda so pomembni tudi stroški, ki so v glavnem prisotni v enakem obsegu vsako leto, vendar pa je nesmisel razpravljati, zakaj se je določena postavka spremenila iz 130 evrov na 300 evrov. Iz zgoraj navedenega je razvidno, da je potekal sprejem proračunov in rebalansov v skladu s predvidevanji predlagatelja poslovnika, na eni seji. Sedaj pa je ravno g. Šenkinc tisti, ki najbolj »goreče« zagovarja

obravnavo vsake postavke posebej. Osnutek proračuna obsega 110 strani, po štirih mesecih smo jih pregledali 30. Podobne »scene« glede sprejema proračuna je g. Šenkinc uprizarjal tudi v mandatu, ko je bil župan gospod Lipold. Zakaj je to dobro?

Z pripravo osnutka proračuna smo v občinski upravi pričeli v septembru 2012.

Na prvo usklajevanje sem povabil svetnike v začetku novembra. Na sestanku nisem na predlagano gradivo dobil nobenih pripomb, z obrazložitvijo, da je še prezgodaj in da je potrebno predlog najprej proučiti.

Dogovorili smo se, da dobim pisne predloge do 26. 11. 2012 in sejo zaključili. V roku smo dobili le predlog Slovenske ljudske stranke. Po moji presoji spremenljive predloge sem vključil v osnutek za decembrsko sejo. Vendar sta moje ravnanje novinarka Primorskih novic **Lori Ferko** in predsednik bistrškega odbora SLS **Vladimir Čeligoj** ocenila takole:

»Občinska uprava je predlog proračuna za leto 2013 sestavila že konec preteklega leta. Župan **Emil Rojc** je sicer pred pripravo osnutka stranke pozval, naj podajo svoje predloge, toda – kot je takrat opozoril predsednik bistrškega odbora SLS **Vladimir Čeligoj** – je šlo zgolj za prazno gesto, saj so njihovi predlogi pristali v košu za smeti.«

Gospod **Vladimir Čeligoj**, ki je bil v zadnjem mandatu gospoda Šenkinca podžupan, je poslal naslednje predloge:

1. predlog g. Čeligoja: Proračun občine za 2013 mora biti gospodarno zastavljen v smislu neprevelike zadolžitve. Obrazložitev župana: Predlagal sem zadolžitev v višini med 1,6 in 2 milijona evrov. V proračun za leto 2010, ko je bil on podžupan, so načrtovali 3,9 milijona evrov zadolžitve. Zahtevo pod prvo točko sem upošteval.

2. predlog g. Čeligoja: Nujno je potrebno zastaviti nove razvojne projekte, s katerimi se bo občina prijavila na evropska sredstva. Projekte, ki so sprejeti in sofinancirani s strani EU, se po obsegu ne sme zmanjševati. Obrazložitev župana: V osnutku proračuna načrtujemo črpanje EU sredstev

v višini približno 6 milijonov evrov. V proračun za leto 2010, ko je bil on podžupan, so načrtovali 5,1 milijona evrov. Tukaj je potrebno poudariti, da je občinska uprava v štirih letih, ko je bil on podžupan, uspela realizirati 2,1 milijona evrov iz EU. V dveh letih 2011 in 2012, ko sta se umaknila tako on kot gospod Šenkinc, pa smo realizirali 5 milijonov EU sredstev. Zahtevo pod točko dva sem upošteval.

3. predlog g. Čeligoja: Razvojne projekte je potrebno zasnovati regionalno, ker bo takšnim projektom dan poudarek v naslednji finančni perspektivi.

Obrazložitev župana: Glede regionalne zasnove načrtovanih projektov, lahko trdim, da so le-ti vključeni v proračun. Sem spada *oskrba obale z vodo in napeljava širokopasovnega omrežja* po celotni občini. Vrednost teh projektov v naši občini znaša približno 20 milijonov evrov. Zahtevo pod točko tri sem upošteval.

4. predlog g. Čeligoja: Projekt sanacije Vodnikove in Kettejeve ulice je bil predviden, da se prične že v letu 2011, zato ga je nujno treba uvrstiti v leto 2013 in 2014.

Obrazložitev župana: Zahteve pod točko štiri nisem upošteval, ker sem predlagal v proračunu 100.000 evrov za projekt sanacije kanalizacije v celotnem mestu in ta zajema tudi Vodnikovo ulico.

5. predlog g. Čeligoja: Projekt pločnika in avtobusnega postajališča Dolenje-Jelšane je zaradi varnosti šolskih otrok treba premestiti v leto 2013 in 2014.

Obrazložitev župana: Vaščani Dolenj so se avtobusni postaji zaradi nesoglasij okrog zemljišč odrekli, zato te zahteve nisem upošteval. Pločnik pa bomo lahko gradili, ko bo direkcija za ceste pristopila k sanaciji ceste na tem odseku. Tega predloga ne morem upoštevati.

6. predlog g. Čeligoja: Izgradnjo novega otroškega vrtca je smiselno načrtovati pri sedanjem v Trnovem z odkupom cestarske hiše ter pridobitvijo dodatnih površin. Projekt je potrebno zasnovati po principu pasivnega vrtca

(ekološka in energetska komponenta). Obrazložitev župana: Pasivna gradnja pri vrtcih ni možna. Lahko pa je nizkoenergetska. To smo tudi načrtovali. Izgradnjo novega otroškega vrtca ni smiselno načrtovati pri sedanjem v Trnovem, ker bi to pomenilo, da moramo za čas gradnje otroke preseliti drugam, kam, ve smo gospod Vladimir Čeligoj. Gradnja poleg Osnovne šole A. Ž. je cenejša, ker koristimo obstoječo kuhinjo in centralno kurjavo. Za projekt imamo že pridobljeno gradbeno dovoljenje in soglasje občinskega sveta. Tega predloga nisem mogel upoštevati.

7. predlog g. Čeligoja: Predlog proračuna za 2013 je potrebno med strankami uskladiti v začetni fazi sprejemanja proračuna ter tako usklajenega sprejeti letos (2012).

Obrazložitev župana: Gospod Čeligoj se ni sposoben uskladiti niti z lastnim svetnikom, od mene pa zahteva, da se uskladim z dvaindvajsetimi in da proračun sprejememo v letu 2012, kot da proračun sprejema župan, ne pa občinski svet.

Iz zgoraj navedenega lahko sklepamo, da predlogi gospoda Vladimira Čeligoja **niso** romali v koš za smeti, kot zlonamerno razlaga po občini, ali pa mogoče razlaga tako, kot razume.

Ostale predloge sem dobil pozneje, Neodvisna lista skupaj naprej 6. 12. 2012, Lista neodvisnih občanov Krajevni skupnosti 30. 11. 2012 in jih do 13. 12. 2012, ko sem sklical decembrsko sejo nisem mogel upoštevati, ker so teden pred sejo OS seje odborov, svetniki pa morajo gradivo dobiti teden pred sejo. Skupno sporočilo obeh list je bilo, da ne bodo podprli zadolževanja za več ko 1 milijon evrov. Poleg tega sta Zdravko Kirn in Primož Rojc predlagala, da se zaradi **nenujnosti** umakne iz proračuna prometno ureditev na območju OŠ Dragotina Ketteja (varno pot v šolo) in izgradnjo vrtca v Kuteževem. Zaradi **nenujnosti** pa bi uvrstila v proračun popravilo zidov na pokopališču Sabonje in 100.000 evrov za izgradnjo nogometnega igrišča.

Decembrska seja je bila sklicana 13. 12. 2012.

Žal takrat večina svetnikov ni želela obravnavati osnutka proračuna, zato je Vlado Hrvatin uprizoril »kratenje svetniških pravic« s tem, ko je zahteval razširitev dnevnega reda v nasprotju s poslovnikom. Čeprav sem pojasnil, da je po 26. členu poslovnika dopustno, da se dnevni red razširi, vendar pa 28. člen poslovnika jasno določa, da morajo razlogi za razširitev dnevnega reda nastati po sklicu seje (1. odst. 28. člena: »Dnevni red se na seji sveta lahko razširi, če so razlogi za razširitev dnevnega reda nastali po sklicu seje. Predlog za razširitev dnevnega reda lahko podajo svetniki ali župan.«) Večina svetnikov se z obrazložitvami ni strinjala, zato ni potrdila dnevnega reda in seja je bila prekinjena. Ob upoštevanju dejstva, da se pri kandidaturi za svetniško funkcijo ne zahteva večšine pravnih znanj, je predlagatelj poslovnika predvidel rešitev v primeru nejasnosti pri sprejemanju odločitev pri določenih postopkih, kot je na primer sprejemanje dnevnega reda. In sicer je to opredeljeno v 127. členu, ki se glasi: »Če pride do dvoma o vsebini posamezne določbe tega poslovnika, razlaga poslovnika med sejo župan ob pomoči vodje službe za občinski svet. Če župan ne more odločiti, prekine obravnavo točke dnevnega reda in naloži statutarно-pravni komisiji, da do naslednje seje pripravi razlago posamezne poslovniške določbe.

Izven seje pripravi razlago tega poslovnika statutarно-pravna komisija in z njo seznani svet na prvi prihodnji seji. Izvirno tolmačenje se sprejme na način in po postopku, kot je predpisan za sprejem poslovnika.«

Iz tega sledi, da bi morali svetniki v konkretnem primeru upoštevati mnenje župana in občinske uprave, ne pa brezglavo zapustiti sejo, **potem pa na ves glas tarnati**, kako so jim kršene pravice.

Obravnava proračuna bi se morala nadaljevati na januarski seji 24. 1. 2013.

Žal smo sejo zapravili za obdolževanje Dušana Grbca za stvari, za katere zagotovo ni kriv. To pa je neizvolitev kandidata za Državni svet. Drugi del seje pa smo porabili za razlago, zakaj

je za občino dobro, če država namesto občine vzdržuje cesto v ulici Nikole Tesla. Nekateri niso mogli dojeti, da je vzdrževanje ceste strošek in da se dober gospodar stroškov običajno izogiba. Ampak mnenje svetnikov je »sveto« in debata je tekla do onemoglosti, dokler nisem sejo v poznih urah na zahtevo svetnikov prekinil. O proračunu pa NIČ.

Sejo smo nadaljevali 30. 1. 2013.

Prepričevanje iz prejšnje seje (kaj je strošek) se je nadaljevalo, tokrat ob podpori direktorja direkcije za ceste. Po dveh urah smo končno uspeli sprejeti sklep. Obvoznico bo gradila in vzdrževala država. V nadaljevanju seje smo se po **treh mesecih** ponovno vrnili k proračunu. Svetniki so že na začetku seje 24. 1. 2013 izglasovali poseben način obravnave te točke (po poslovniku imajo to pravico). Najprej smo imeli dobro uro, namenjeno »umetniškemu« vtisu. Opozicija je »na dolgo in široko« razlagala svoje poglede na proračun, ampak po končanem uvodnem delu nismo vedeli o proračunu nič več kot pred razpravo. Nato smo nekako poskušali peljati sejo po izglasovanih pravilih, vendar se je kmalu pokazalo, da tako ne bo šlo, zato so predlagali prekinitev in usklajevanje brez kamer.

Usklajevanje smo imeli 6. 2. 2013.

Po treh urah razprave se nismo dogovorili NIČ. Enotnih predlogov ni bilo. Poleg tega pa sta g. Šenkinc in g. Kirn povedala, da bosta imela na seji še dodatne predloge, o katerih tukaj ne bosta govorila. Zakaj smo se potem sestali? Vsaka od svetniških skupin je postavila svoje pogoje, ki so si bili med seboj nasprotujoči. Zadolževanje od 1 do 2,5 milijona, za približno 1 milijon novih projektov brez obrazložitve vira sredstev in, kar je najbolj zaskrbljujoče, odločno nasprotovanje **graditvi varne poti v šolo za OŠ Dragotina Ketteja, vrtca v Kuteževem in vrtca v Podgradu.** Gospod Šenkinc je ob prikimavanju gospoda Kirna napovedal, da bodo te projekte zavrnil. Obrazložitev je bila, da bi ti projekti preveč povečali zadolževanje občine.

Nadaljevanje 16. seje je sledilo 21. 2. 2013.

Kot sem že uvodoma omenil, smo v petih urah »prisopihali« do tridesete strani proračuna. Čaka nas še naslednjih osemdeset. Na seji je Rok Jenko razpravljaj o tem, zakaj načrtujemo povečanje postavke 4000206 iz 134 evra na 300 evrov (načrtovana vrednost proračuna je več kot 22 milijonov evrov), g. Šenkinca je skrbelo, koliko pisarniških stolov bomo kupili za občinsko upravo, odločno se je uprl popravilu oken in vhodnih vrat na občinski stavbi itd. Večino časa je govoril gospod Šenkinc, njegovi somišljeniki (Rok Jenko, Ivo Tijan, Vlado Hrvatin, Zora Anuša Balazs, Primož Rojc, Zdravko Kirn, Sonja Koren Čeligoj, Danica Novak Jurač, Ivan Simčič, Vojko Mihelj) pa so dvigovali roke. Čeprav je gospod Igor Batista predlagal način, kako bi lahko razpravo skrajšali, se večina s tem ni strinjala in po petih urah sem sejo na željo svetnikov prekinil.

V nadaljevanju sprejemanja proračuna bo veliko razprav o višini zadolževanja občine, zato je prav, da pogledamo pravila, ki veljajo glede tega. Višina in način zadolževanja občin je opredeljena z zakonom o financiranju občin (ZFO-1A) v 10a. členu.

(2) Občina se v tekočem proračunskem letu lahko zadolži, če odplačilo obveznosti iz naslova posojil (glavnice in obresti), finančnih najemov in blagovnih kreditov (obrokov) ter potencialnih obveznosti iz naslova izdanih poroštev za izpolnitev obveznosti posrednih proračunskih uporabnikov in javnih podjetij, katerih ustanoviteljica je občina, v posameznem letu odplačila ne preseže 8 % realiziranih prihodkov iz bilance prihodkov in odhodkov občinskega proračuna v letu pred letom zadolževanja, zmanjšanih za prejete donacije, transferne prihodke iz državnega proračuna za investicije in prejeta sredstva iz proračuna Evropske unije ter prihodke režijskih obratov.

* Seveda je predpogoj, da imamo zadolževanje opredeljeno v proračunu.

V preteklih letih se je občina zadolževala, kot je razvidno iz spodnje tabele:

NAČRTOVANO ZADOLŽEVANJE V EVRIH				Realizirana zadolžitve v evrih
leto	Proračun	Rebalans I.	Rebalans II	
2004	0	0	0	0
2005	0	0	0	0
2006	1.127.926	672.816	-	377.603
2007	122.667	491.420	-	491.420
2008	190.000	1.778.371	1.034.657	1.034.657
2009	2.162.509	2.146.710	-	0
2010	3.972.587	3.972.587	3.972.587	2.527.097
2011	951.428	951.428	-	0
2012	2.101.682	0	-	0
SKUPAJ				4.430.776,93

Do sedaj se je občina zadolžila za približno polovico kvote, ki jo zakon (država) dovoljuje. Povedati moramo, da ne gre popolnoma enačiti zadolževanje zasebnega sektorja in občine. Res je, da je potrebno vsak dolg vrniti, naj bo družbeni ali zasebni. Res pa je tudi, da je država naložila občinam določene obveznosti, za katere ni zagotovila sredstev. Da bi bila »koza cela in volk sit«, so naknadno omogočili zadolževanje, da bi tako premostili nastale probleme. Strinjam se, da mora imeti občinski proračun »zlato« rezervo, za primer nenadne potrebe, tako kot jo moramo imeti vsakdo izmed nas v zasebnem življenju. Vendar je tudi res, da imamo v naši občini ogromno zastaranih problemov, ki so se leta in leta prelagali in nikoli rešili. Sem nedvomno sodi:

1. ravnanje s komunalnimi odpadki,
2. vodovodni sistem,
3. šole in vrtci,
4. prometna ureditev in
5. pokritost občine s širokopasovnim internetom.

Projekt širokopasovnega interneta smo v letošnjem letu rešili, za vodovodno omrežje je vložena vloga za približno pet milijonov evropskih sredstev, urejanje prometa se je z izgradnjo krožišč in obvoznice premaknilo iz mrtve točke, nekatere šole so se adaptirale v letu 2009 in 2010, ostala je šola v Podgradu in Kuteževem, kaos s komunalnimi odpadki, ki bi moral biti rešen že pred letom 2007, in vsako jutro prometni kaos pred Osnovno šolo Dragotina Ketteja in zdravstvenim domom. Slednje ni le moteče, ampak tudi nevarno za otroke, starejše občane, ki pridejo po zdravstveno pomoč, pa tudi za starše, ki pripeljejo svoje otroke v šolo. Šola in vrtec v Podgradu in Kuteževem sta izvedena v montažni gradnji, stari približno 40 let in temu primerno neustrezni. Sedaj pa prosim presodite, ali lahko človek, ki **razpolaga z zdravom pametjo**, postavi gradnjo nogometnega igrišča in pokopališkega zidu pred šolske objekte. Kot je razvidno iz zgornje tabele, se občina v letih 2011 in 2012 ni zadolževala. Konec leta 2012 pa nam je okoljska inšpektorica zaprla odlagališče komunalnih odpadkov v Jelšanah, z obrazložitvijo, da ni urejeno v skladu z odločbo, ki jo je izdala leta 2007. Ob nastopu mandata sem načrtoval rešitev tega problema s podpisom pogodbe, skupaj s šestnajstimi občinami, in sicer smo načrtovali skupen center za ravnanje z odpadki v Logatcu, za kar so bila predvidena tudi evropska sredstva. Žal jih je država v zadnjem trenutku umaknila, istočasno pa so nam zaprli še odlagališče. Problem smo sedaj prisiljeni reševati sami, s tem pa se je pojavil strošek 850.000 € za sortirnico in 650.000 € na leto za odvoz smeti na drugo odlagališče. Načrtovano črpanje 6 milijonov evrov evropskih sredstev nam veže približno 2 milijona lastnih sredstev. Vsako leto, ko sortirnica ne obratuje, nas to stane približno 350.000 evrov, torej se težko odločimo, da je v letu 2013 ne bi gradili. Za vse tri šolske

objekte imamo pridobljeno gradbeno dovoljenje oziroma možnost gradnje v družbeno korist. Zavedam se, da vseh projektov ne bomo mogli končati letos, nekaterih ne tudi drugo leto, ampak dejstvo je, da če bomo začeli, bodo tudi končani.

Kaj bi za občino Ilirska Bistrica pomenila dodatna zadolžitve v obsegu 2 milijonov evrov v letu 2013?

Zakon določa, da se občina lahko zadolži za 8 % realiziranih prihodkov iz bilance prihodkov in odhodkov občinskega proračuna v letu pred letom zadolževanja. To v našem primeru pomeni približno 8,5 milijona evrov, do sedaj smo zadolženi za 4,3 milijona evrov. Glede na podatke in po amortizacijskem načrtu Banke Koper bi se lahko zadolžili še za približno 4,2 milijona evrov. Ob predpostavki, da se zadolžimo za približno 2 milijona, da se naslednje leto ne bomo zadolževali, da letno odplačamo nekaj več kot 300.000 evrov dolga, **bo mojemu nasledniku v letu 2014 ostala »zlata rezerva« v višini 2,7 milijona evrov**, poleg tega **ni v nobenem primeru ogrožena plačilna sposobnost občine**. Po drugi strani pa bodo v veliki meri realizirani projekti, ki so za občane pomembni.

Opis varne poti v šolo Dragotina Ketteja
Projekt predvideva nov uvoz za zdravstveni dom, ločen od vhoda za osnovno šolo. Za zdravstveni dom je načrtovano parkirišče na sedanji uvozni cesti. Sedanji vhod poleg doma načr-

BISTRIŠKI ODMEVI MAREC 2013

tujemo razširiti. Za šolske avtobuse, ki se sedaj gnetejo pred osnovno šolo, je predvideno obračališče na parkirišču za Domom na Vidmu. Projekt predvideva prenos sedanjega igrišča na zelenico proti osnovni šoli, na sedanjem igrišču pa avtobusno postajo. S to ureditvijo dosežemo, da imajo šolski avtobusi in reševalna vozila ločeno pot. Načrtovani čas gradnje: dve leti.

Opis gradnje vrtca v Podgradu

Gradnja objekta je načrtovana na robu sedanjega nogometnega igrišča, poleg osnovne šole. Za vrtec in osnovno šolo je pridobljeno gradbeno dovoljenje. V kolikor bi morali projekt financirati iz proračunskih sredstev, je realno

pričakovati čas gradnje vrtca tri leta. V primeru, da medtem dobimo evropska sredstva, pa seveda manj.

Opis gradnje vrtca v Kuteževem

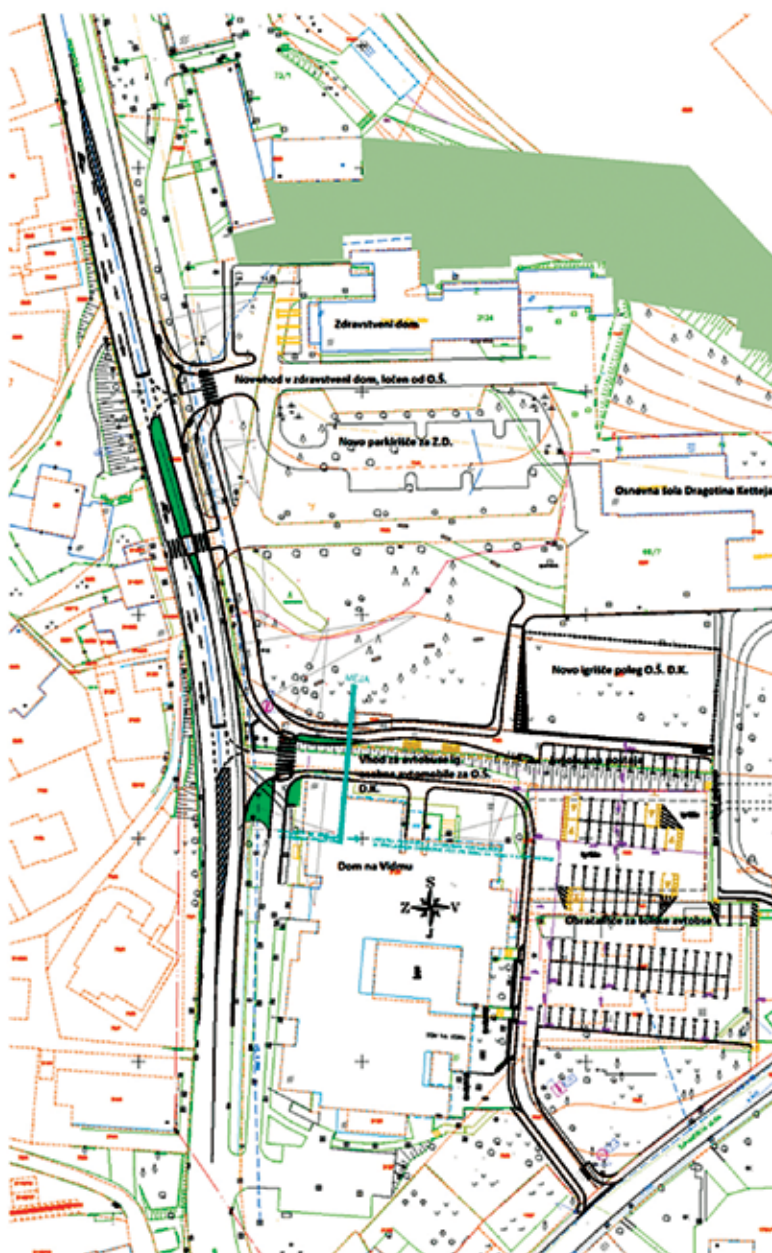
Gradnja je načrtovana poleg sedanje osnovne šole. V prvi fazi v pritličju je načrtovan vrtec, v drugi fazi v nadstropju pa še nekaj učilnic. Ravno tako kot v Podgradu je tudi tukaj možno najprej zgraditi vrtec, nato pa nadaljevati s šolo. Novonastali del bi se – kot je predvideno – s hodnikom povezal z obstoječo šolo. V kolikor bi morali projekt financirati iz proračunskih sredstev, je realno pričakovati čas gradnje vrtca tri leta. V primeru, da medtem dobimo evropska sredstva, pa seveda manj.

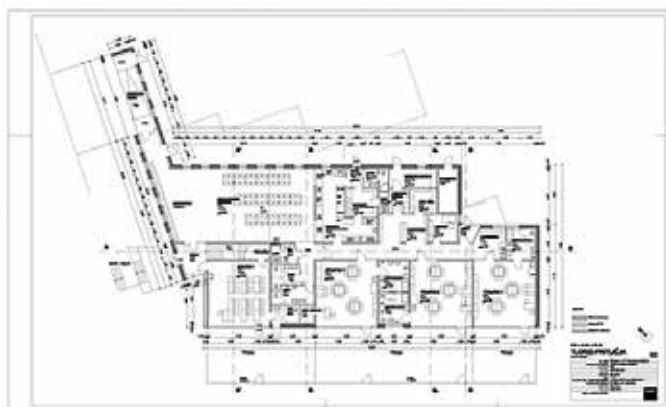
Za vse tiste, ki razmišljajo o tem, da bi morale biti posamezne šole in vrtci končani v dveh ali treh letih, naj povem, da je občina Osnovno šolo Antona Žnideršiča gradila približno deset let. Pomembno je, da občina projekt izvaja, med gradnjo pa lahko pridobi tudi izvenproračunska sredstva. Trenutno je zunaj razpis, preko katerega bi lahko financirali okna in fasado, žal še nismo v tej fazi.

Po vsem tem se postavi vprašanje: »Zakaj NE?«

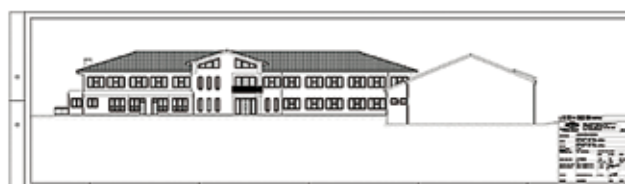
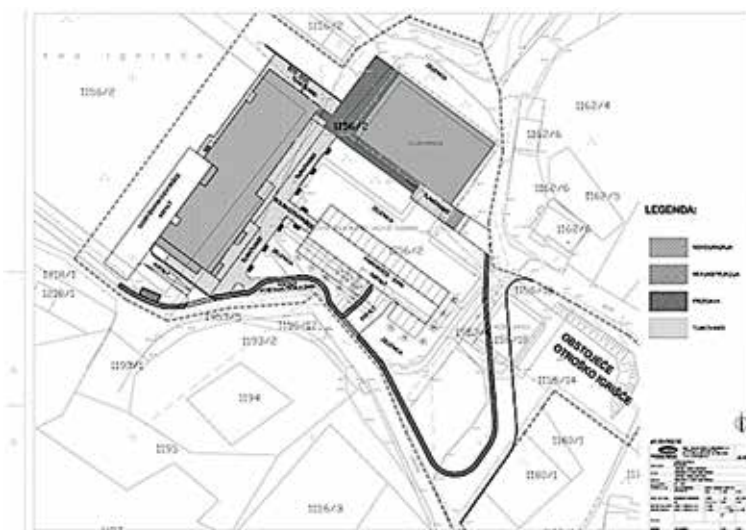
Mogoče so se somišljeniki ustrašili, da bi bilo preveč narejenega.

Emil Rojc, župan

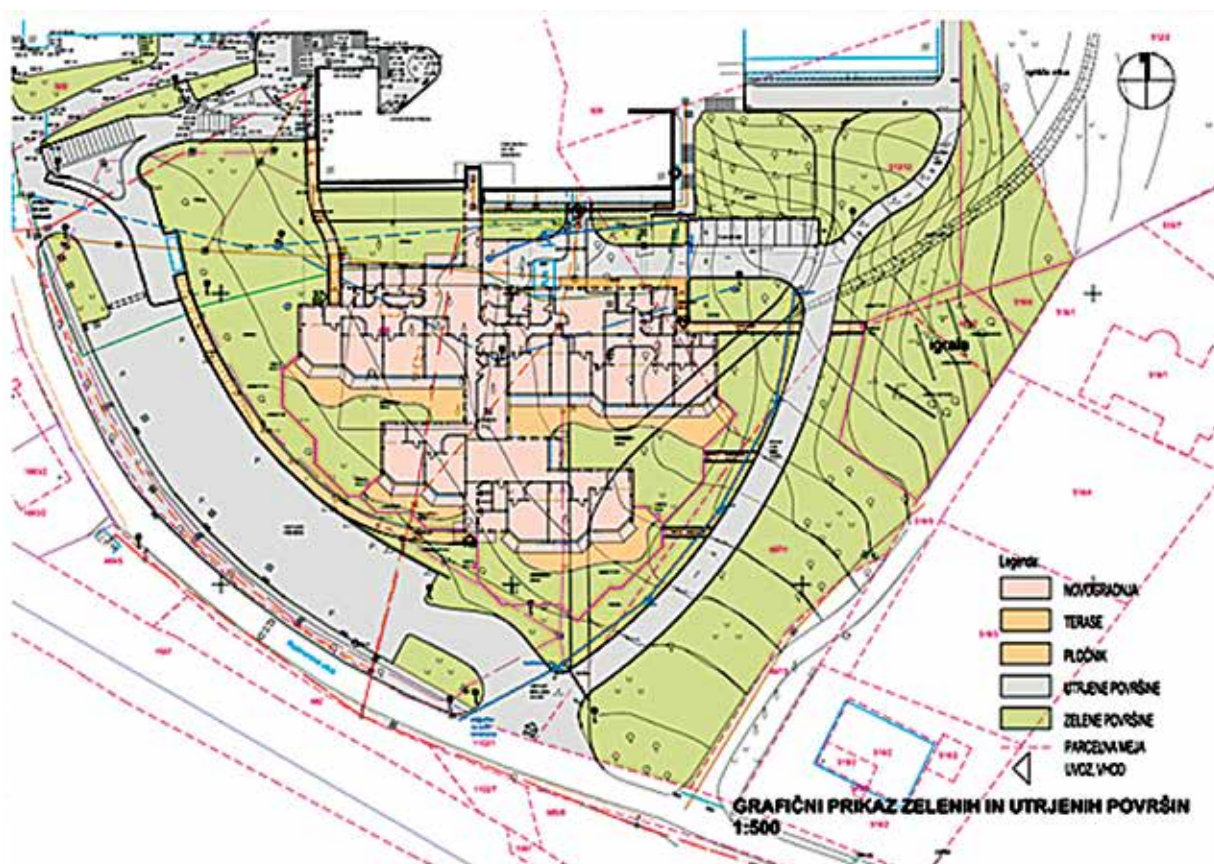

Pritličje in fasada vrtca v Kuteževem.

Fasada in umestitev vrtca in osnovne šole v Podgradu

Situacija za vrtec v Ilirski Bistrici, za prvo fazo so pridobljena EU sredstva.

POZIV ZA VPIS V PROGRAME PREDŠOLSKE VZGOJE V ŠOLSKEM LETU 2013/14 V ENOTE VRTCEV PRI OSNOVNIH ŠOLAH V OBČINI ILIRSKA BISTRICA, V VRTEC JOŽEFE MASLO ILIRSKA BISTRICA IN V KONCESIJSKI VRTEC ZAVOD NOTRE DAME V ILIRSKI BISTRICI

Občina Ilirska Bistrica, Bazoviška cesta 14, 6250 Ilirska Bistrica,
Oddelek za družbene dejavnosti in

Enote vrtcev pri OŠ Jelšane, OŠ Toneta Tomšiča Knežak, OŠ Podgora Kuteževo, OŠ Rudolfa Ukoviča Podgrad ter OŠ Rudija Mahniča Brkinca Pregarje, Vrtec Jožefe Maslo Ilirska Bistrica ter koncesijski vrtec Zavod Notre Dame Ilirska Bistrica, na podlagi 20. člena Zakona o vrtcih (Ur. l. RS, št. 100/05, 25/08, 36/10, 62/10 – ZUPJS, 40/2012 – ZUJF) in sklepa Občinskega sveta Občine Ilirska Bistrica o organizaciji predšolske vzgoje v Občini Ilirska Bistrica, št. 602-18/2012, z dne 5.7.2012, objavljajo

za šolsko leto 2013/14 razpis prostih mest v naslednjih programih:

- celodnevni program – 9-urni program
- poldnevni program – 6-urni program

in enotah vrtcev:

1. enota vrtca pri OŠ Jelšane

2. enota vrtca pri OŠ Toneta Tomšiča Knežak

3. enota vrtca pri OŠ Podgora Kuteževo

4. enota vrtca pri OŠ Rudolfa Ukoviča Podgrad

5. enota vrtca pri OŠ Rudija Mahniča Brkinca Pregarje

6. Vrtec Jožefe Maslo Ilirska Bistrica

7. koncesijski vrtec Zavod Notre Dame Ilirska Bistrica.

Vpis bo potekal:

od 25. marca do 29. marca 2013, vsak delovni dan med 09.00 in 15.00 uro, v sredo 27. marca 2013, pa med 09.00 in 17.00 uro.

Informacije in vpisni obrazci so dosegljivi v tajništvi osnovnih šol, sedežu Vrtca Jožefe Maslo Ilirska Bistrica, Vilharjeva 13/a, Ilirska Bistrica ter na sedežu Zavoda Notre Dame Ilirska Bistrica, Vodnikova ulica 13, Ilirska Bistrica. Naknadni vpis v oddelke predšolske vzgoje bo možen samo do izpolnitve prostih mest. V primeru, da bi vpisano število otrok presegalo prosta mesta

v posamezni enoti vrtca, bodo v enote vrtca sprejeti otroci v skladu s Pravilnikom o kriterijih in postopkih za sprejem otrok v vrtec (Ur. l. RS, št. 18/11). Starše otrok posebej opozarjamo, da bo naknadni vpis možen samo izjemoma. Občina Ilirska Bistrica kot ustanoviteljica javnih zavodov lahko ne glede na razpoložljivo kapaciteto oddelkov s sklepom o organizaciji predšolske vzgoje za šolsko leto 2013/14 na podlagi dejanskega vpisa omeji ali razširi obseg in strukturo programov predšolske vzgoje, tako kvantitativno (število oddelkov), kakor tudi strukturo (dnevni in poldnevni programi), v kolikor se stanje oddelkov in vključenih otrok bistveno spremeni oz. presodi, da bi se s spremembo obsega in strukture zagotovilo bolj ekonomično izvajanje predšolske vzgoje. Številka: 602-2/2013

Datum: 18.2.2013

*Župan Občine Ilirska Bistrica
Emil Rojč*

POROČILO O SKLADNOSTI PITNE VODE NA VODOVODNIH SISTEMIH

ILIRSKA BISTRICA, KNEŽAK IN PODSTENJŠEK V LETU 2012

Javno podjetje Komunala Ilirska Bistrica, d.o.o. je upravljalavec treh vodovodnih sistemov, in sicer:

- vodovodnega sistema Ilirska Bistrica,
- vodovodnega sistema Knežak in
- vodovodnega sistema Podstenjšek.

Največji občinski vodovodni sistem Ilirska Bistrica zagotavlja pitno vodo v vaseh Brce, Čelje, Dobropolje, Dolenje, Dolnja Bitnja, Dolnji Zemon, Fabci, Gabrk, Gornja Bitnja, Gornji Zemon, Harije, Hrušica, Huje, Ilirska Bistrica, Janežovo Brdo, Jasen, Jelšane, Kilovče, Koseze, Mala Bukovica, Male Loče, Nova vas, Novokračine, Ostrožno Brdo, Pavlica, Podbeže, Podgrad, Pregarje, Prelože, Prem, Račice, Ratečevo Brdo, Rečica, Rjavče, Sabonje, Smrje, Soze, Starod, Studena Gora, Sušak, Tominje, Topolc, Velika Bukovica, Veliko Brdo, Zajelšje, Zarečica in Zarečje, deloma pa zagotavlja oskrbo s pitno vodo tudi v občinah Hrpelje-Kozina in Pivka ter v sosednji državi Hrvaški. Vodovodni sistem Knežak oskrbuje s pitno vodo vasi Bač, Knežak in Koritnice. Vodovodni sistem Podstenjšek pa zagotavlja pitno vodo v vaseh Mereče, Podstenje, Podstenjšek, Podtabor in Šembije.

Vsi tri vodovodni sistemi se oskrbujejo s pitno vodo, ki je uvrščena med površinske vode oz. vode, na katere lahko vpliva površje.

V skladu s Pravilnikom o pitni vodi (Ur. l. RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06 in 25/09 – v nadaljevanju Pravilnik) je v letu 2012 na vseh treh vodovodnih sistemih potekal notranji nadzor in tako imenovano spremljanje stanja (monitoring) pitne vode.

Notranji nadzor pitne vode

Notranji nadzor pitne vode je vzpostavljen na osnovah HACCP sistema (Hazard Analysis and Critical Control Point System). Le-ta namreč omogoča identifikacijo oz. prepoznavanje, oceno, ukrepanje in nadzor nad morebitno prisotnimi škodljivimi agensi v pitni vodi ali stanji, ki lahko ogrožajo zdravje uporabnikov pitne vode.

V okviru notranjega nadzora je vzorčenje in preskušanje pitne vode v letu 2012 izvajal Zavod za zdravstveno varstvo Koper.

Opravljenе so bile:

terenske meritve, v sklopu katerih so bile opravljene meritve naslednjih parametrov:

- *prosti klor*
- *temperatura*
- *barva*
- *motnost*
- *usedline*
- *vonj*

mikrobiološka preskušanja, v sklopu katerih so bili preskušani naslednji parametri:

- *Escherichia coli*
- *enterokoki*
- *koliformne bakterije*
- *Clostridium perfringens*
- *število kolonij pri 22 °C*
- *število kolonij pri 37 °C*

fizikalno-kemijska preskušanja, v sklopu katerih so bili preskušani naslednji parametri:

- *barva*
- *motnost*
- *pH (pri 25 °C)*
- *nitriti*
- *elektroprevodnost (pri 20 °C)*
- *oksidativnost*
- *amonij*
- *trihalometani*

Vzorčna mesta so na vseh treh vodovodnih sistemih enakomerno razporejena po celotnem vodovodnem omrežju, kar omogoča nadzor zdravstvene ustreznosti pitne vode do končnega uporabnika. Obseg preskušanj pitne vode izhaja iz ocene tveganja posameznega vzorčnega mesta.

Redna mikrobiološka in fizikalno-kemijska preskušanja ter terenske meritve so osnova za ugotovitev zdravstvene ustreznosti pitne vode. V Tabeli št. 1 je prikazano število in vrsta preskušanj pitne vode po posameznih vodovodnih sistemih ter število neskladnih vzorcev pitne vode.

Tabela št. 1: Notranji nadzor pitne vode v letu 2012

VODOVODNI SISTEM	MIKROBIOLOŠKA PRESKUŠANJA		FIZIKALNO - KEMIJSKA PRESKUŠANJA	
	število preskušanj	št. neskladnih vzorcev	število preskušanj	št. neskladnih vzorcev
Ilirska Bistrica	61	4	55	0
Knežak	9	0	7	1
Podstenjšek	10	1	5	0

Na vodovodnem sistemu Ilirska Bistrica so bili 4 vzorci pitne vode neskladni, in sicer zaradi prisotnosti koliformnih bakterij, E.Coli in preseženega števila kolonij pri 37 °C. Ob ugotovljeni neskladnosti pitne vode so bili uvedeni ukrepi za opravo neskladnosti (izpiranje omrežja in prekuhavanje pitne vode), opravljeno je bilo ponovno vzorčenje in preskušanje pitne vode.

Na vodovodnem sistemu Knežak je bil en vzorec pitne vode neskladen zaradi povečane motnosti pitne vode. Uvedeni so bili ukrepi za odpravo neskladnosti (izpiranje omrežja in prekuhavanje pitne vode), katerim je sledilo ponovno vzorčenje in preskušanje pitne vode.

Na vodovodnem sistemu Podstenjšek je bil en vzorec neskladen zaradi preseženega števila kolonij pri 37 °C. Opravljeno je bilo izpiranje omrežja, ponovno vzorčenje in preskušanje pitne vode.

Monitoring pitne vode

Nosilec monitoringa pitne vode je bilo v letu 2012 Ministrstvo za zdravje, izvajal pa ga je Zavod za zdravstveno varstvo Maribor v sodelovanju z Inštitutom za varovanje zdravja RS in območnimi zavodi za zdravstveno varstvo.

V Tabeli št. 2 je prikazano število in vrsta preskušanj pitne vode po posameznih vodovodnih sistemih ter število neskladnih vzorcev pitne vode. Število in obseg preskušanj pitne vode je določeno na podlagi števila prebivalcev, ki jih posamezni vodovodni sistem oskrbuje oz. količine distribuirane vode na oskrbovanem območju.

Tabela št. 2: Monitoring pitne vode v letu 2012

VODOVODNI SISTEM	REDNA PRESKUŠANJA		OBČASNA PRESKUŠANJA	
	število preskušanj	št. neskladnih vzorcev	število preskušanj	št. neskladnih vzorcev
Ilirska Bistrica	15	0	2	0
Knežak	4	0	1	0
Podstenjšek	2	0	0	0

Vsi preskušani vzorci pitne vode so bili skladni z zahtevani iz Pravilnika.

Prekuhavanje pitne vode

Na vodovodnem sistemu Knežak je bil v času od 13.1.2012 do 3.2.2012 razglašen ukrep prekuhavanja pitne vode. V tem času se je zaradi pomanjkanja vode na vodnem viru, ki oskrbuje vodovodni sistem Knežak, vodo dodajalo iz vodovodnega sistema Postojna-Pivka, kjer je bil razglašen ukrep prekuhavanja pitne vode. V pitni vodi so bili prisotni paraziti iz rodu *Cryptosporidium* spp. in *Giardije* spp. Pred preklicem ukrepa prekuhavanja pitne vode, je bilo opravljeno intenzivno izpiranje vodovodnega omrežja, vzorčenje in preskušanje pitne vode.

V jesenskem času je bil na vodovodnem sistemu Ilirska Bistrica razglašen ukrep prekuhavanja pitne vode od 16.10.2012 do 26.10.2012 in od 28.10.2012 do 9.11.2012, na vodovodnem sistemu Podstenjšek pa poleg navedenih časovnih obdobij še med 29.11.2012 in 18.12.2012. Vzrok za razglasitev ukrepa pitne vode je bila povečana motnost pitne vode, kot posledica obilnih padavin.

Motnost pitne vode

Motnost pitne vode je pokazatelj prisotnosti delcev, velikosti od 1nm do 1mm. Delce tvorijo anorganske in organske snovi ter mikroorganizmi (glineni delci, mulj, koloidni delci, huminske snovi, alge, plankton, bakterije...). Delci so prisotni že pred pripravo pitne vode in lahko predstavljajo neposredno ali posredno nevarnost za zdravje ljudi. Ščitijo patogene mikroorganizme pred učinki dezinfekcije in večajo porabo dezinfekcijskega sredstva. Poleg tega stimulirajo rast bakterij v distribucijskem sistemu, ker se nanje adsorbirajo hranilne snovi. Adsorptivna sposobnost nekaterih delcev lahko prispeva k prisotnosti škodljivih anorganskih in organskih sestavin npr.: pesticidov, mikroelementov v pitni vodi. Uživanje motne vode predstavlja ali kaže na možnost večjega tveganja za zdravje uporabnikov pitne vode, zato je potrebno ob pojavu povečane motnosti razglasiti ukrep prekuhavanja pitne vode.

Obilno, dolgotrajno deževje, kratkotrajni nalivi, taljenje snega ipd. imajo za posledico dokazano povečano motnost pitne vode. Pri tem pride do izpiranja vodozbirnega območja in motnost pitne vode hitro naraste nad predpisano mejno vrednost, ki za naš tip pitne vode znaša 1 NTU.

Ob tovrstnih situacijah obstoječa tehnologija priprave pitne vode ne omogoča zdravstveno ustrezne pitne vode.

Na vodovodnih sistemih Knežak in Podstenjšek pripravo pitne vode prestavlja zgolj dezinfekcija s plinskim klorom, kar ne zmanjša motnosti pitne vode na sprejemljivo raven. V prihodnje je potrebno zagotoviti tako pripravo pitne vode, ki bo omogočala zdravstveno ustrezno pitno vodo ne glede na količino in intenzivnost padavin.

Na vodovodnem sistemu Ilirska Bistrica v prvi fazi priprave pitne vode poteka filtracija, kateri sledi dezinfekcija s plinskim klorom. Ob obilnih padavinah kljub filtraciji pitne vode, motnost le-te preseže mejno vrednost 1 NTU. V prihodnje je potrebno obstoječo tehnologijo nadgraditi do te mere, da bo omogočala zdravstveno ustrezno pitno vodo ne glede na količino in intenzivnost padavin.

Zaključek

Rezultati notranjega nadzora in monitoringa pitne vode kažejo na to, da je bila oskrba s pitno vodo razmeroma varna, manj varna pa je bila oskrba s pitno vodo v času obilnih padavin.

Zavedati se moramo, da je potrebno ne glede na vremenske razmere zagotoviti varno oskrbo s pitno vodo. Velik poudarek je potrebno nameniti tudi ozaveščanju uporabnikov o odgovornem ravnanju predvsem na vodovarstvenih območjih, ki predstavljajo vir pitne vode, če želimo, da bo tudi v bodoče na domači pipi pritekla zdravstveno ustrezna pitna voda.

Direktor:
Igor Maljevac, inž.

PRETIRANA UPORABA RAZNIH ŠKROPIL

V današnjem času se predvsem pri sadjarstvu, kmetijstvu, gojenju poljščin in vrtnin po mojem mnenju preveliko uporablja razna fitofarmacevtska sredstva, kot so: bakteriocidi, pesticidi, insekticidi, fungicidi, herbicidi, za zatiranje raznih rastlinskih škodljivcev (rje, sneti, plesni, ipd). Trgovine, pooblaščenice za prodajo, so količino teh izdelkov nekako omejile, vendar še vedno premalo.

Dejstvo je, da te izdelke prodajalec lahko proda odjemalcu, ki mora biti v registru kmetov z ustreznim potrdilom o uporabi

izrecno za kmetijske namene. Žal pa v resnici ni vedno tako. Vse več prihaja do zlorab teh sredstev, ne samo za kmetijske, ampak tudi za druge stvari. Podatek, ki vsekakor bode v oči, je ta, da se na »črnem trgu« danes kupi vse mogoče reči, brez kakšnega evropskega certifikata o sami ustreznosti ter možnih stranskih učinkih na zemljo in pridelek. Obstajajo ljudje, ki praktično za vsako malenkost škropijo, če tu izpostavim za primer jablane, koliko strupa drevesa vsrkajo vase. Pa škropijo za obliko, velikost jabolka, da o žužkah in črvičkih ne govorim. Ista

zgodba se ponovi tudi pri krompirju in še in še. Kaj pa je v resnici zdravo, vemo. Tiste stvari, ki jih črviček poje.

Ljudje se premalo zavedajo, zakaj prekomerno in s kakšnim namenom škropijo. Motivov je veliko. Škoda, ki pri tem nastane, je nepopravljiva, posledice trajajoče desetletja (izumiranje čebel, izginjanje plodonosnih drevesnih vrst, celo namerno zastrupljanje). Če ne bo povečanega nadzora nad črnim trgom, če se bo uporaba povečevala, bodo naša življenja močno ogrožena. III Patrik Tomšič, inž.

DRUŠTVO PODEŽELSKÉ MLADINE PIVKA, ILIRSKA BISTRICA IN POSTOJNA

Na dan svečnice smo končno dočakali ustanovitev Društva podeželske mladine Pivka, Ilirska Bistrica in Postojna (DPM PIP) tudi v naši regiji. Kljub izredno neugodnim vremenskim razmeram se nam je kar 13 članom DPM PIP uspelo prebiti čez sneg in priti na občni zbor v Zagorje. Izvolili smo delovna telesa društva. Nadvse veseli smo bili obiska predsednika sveta postojnske območne enote Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) Tonja Janežiča, ki je spodbudil nastanek društva. Članom je zaželel predvsem srečno in uspešno delo ter poudaril, da na mladih svet stoji. Prav tako smo bili veseli pozdravnih in spodbudnih besed podžupana občine Pivke Andreja Godine, ki je vsem prisotnim članom podal kar nekaj koristnih nasvetov za uspešno delovanje društva.

Društvo smo ustanovili prvenstveno z namenom povezovanja mladih na območju treh občin, ki sicer ne sodelujejo ravno pogosto. Upamo, da bomo zgled vsem soobčanom in spodbudili tovrstno sodelovanje med občinami.

Društvo bo delovalo na povezovanju mladih s podeželja, pomagalo pri razvoju in skušalo širši javnosti približati kmetijstvo, šport in turizem. Delovali bomo na področju socialnega povezovanja ljudi in spodbujali humanitarnost. Smo prvo društvo podeželske mladine v Sloveniji, ki nima starostne

omejitve članov zato medse vabimo tudi starejše od 40 let, da pomagajo društvu s svojimi izkušnjami in znanjem, čeprav nimajo volilne pravice, kakor tudi ne mladoletni, vendar lahko sodelujejo pri vseh aktivnostih društva in svetujejo pri vseh odločanjih upravnega odbora.

Smo prostovoljno, samostojno, nestransko in neprofitno društvo, ki bo skušalo oživiti tradicionalne vrednosti, spoštovanje narave in družbe, ohranjati tradicionalne šege in navade, prenašati znanje iz starejše na mlajšo generacijo. Organizirali bomo več izletov, prireditev, kvizov, tekmovanj itd. Ob tej priložnosti zato vabimo tudi vsa društva s podobnimi interesi k medsebojnemu sodelovanju in povezovanju. V društvu so vsi delovni organi sestavljeni številčno enakovredno za vse tri občine. Upravni odbor tako sestavljajo trije člani iz Pivke, trije iz Ilirske Bistrice in trije iz Postojne. Predsednica je postala Špela Sedmak, podpredsednika sta Andrej Sedmak in Rebeka Pipan, tajnica Ester Zamuda, blagajničarka Erika Batista ter ostali člani upravnega odbora: Martin Žužek, Andrej Torjan, Tinkara Primožič in Valentina Volk.

Vse zainteresirane bodoče članke vabimo da nam pišejo na dpm.pip1@gmail.com in obišejo naš Facebook profil. III Upravni odbor DPM PIP

SIB
INŠTALACIJE d.o.o.
www.instalacije-sib.si
Jablanica 12.11. Bistrica
tel.: 05/ 714 85 15
fax: 05/ 714 85 16

gsm: 041 714 394
e-mail: sibist@siol.net

ogrevanje * vodovod * solarni sistemi
talno gretje * klimatizacija *
toplotne črpalke * adaptacije kopalnic

VRTIČKARSTVO KORISTI VSEM

Tri sestre – to je popularno ime za tri kulturne rastline, vzgojene v novem svetu, vse dajejo zelo velike pridelke in se tako ujemajo in dopolnjujejo, da se gojijo skupaj v mešani kulturi; celo skupaj sestavljajo jedi! To so koruza, fižol in buče.

Koruza je najrastlina, saj izredno dobro izkorišča sončno svetlobo, zaradi česar daje večje pridelke asimilatov kot druge rastline. Moj prijatelj iz mladosti, profesor R. Rubeša (Bistričan, ki živi v Boliviji), meni, da je koruza hrana za ljudi. V njegovih krajih sploh ne poznajo kruha, več različnih vrst koruze uživajo na različne načine, zato tudi v preteklosti niso poznali lakote; niso se niti ubadali z zamudno pripravo kruha.

Divje rastoče prednike koruze ne poznamo, obstaja pa ogromno različnih vrst koruze. Na vrtu bomo gojili seveda korožo za našo prehrano, čeprav je navadna koroža za krmo živali uporabna tudi za prehrano ljudi, samo okus je mnogo slabši. Če je le mogoče, uporabljamo hibridno seme z uporabo GSO-koruze (genetsko spremenjene koruze). S tem sicer nimam izkušenj, saj nam naša oblast to v praksi prepoveduje in nas tako potiska v zaostalost in nevednost. Nerazumljivo je, zakaj pri nas sadimo samo korožo za krmo živali, na domačem vrtu pa ni prostora za to lepo travo, iz katere lahko pridelamo izvrstno domačo hrano.

Prvo naj vsekakor omenim sladko korožo. Uživa se pečena, kuhana, pri nas jo kupimo vloženo v slanici, a prava je le doma pridelana, ker po obiranju sladkor že v nekaj dneh preide v škrob in okus se močno poslabša. Sladka koroža ima lahko od 10 do neverjetnih 35 % sladkorja, prava sladica, že naravno pripravljena. Pridelava je podobna navadni koroži, samo sadimo redkeje (v razdalji od 30 do 40 cm v vrsti in 60 cm razdalje med samimi vrstami), saj sladka koroža običajno tvori več stebel. Pišem sadimo, ker sam sladko korožo sejem v pokrit prostor, v nekoliko večje in globlje lončke, setev na prosto ni uspešna zaradi občutljivosti na napad sovč (gosenic metulja sovč), privarčujem tudi pri zelo dragem hibridnem semenu. Sladka koroža zahteva dobro pognojeno zemljo z 10 dag osnovnega mineralnega gnojila v ekološki pridelavi, pa 20 dag ustreznega ekološkega gnojila, dognojevanje z N- gnojilom dvakrat v času rasti. Zori od avgusta do septembra, pobiramo pa je mlado. Lahko sejemo več sort za časovno daljše obdobje pobiranja. Pobiramo, ko laski ovenijo in iz zrnja še lahko z nohtom iztisnemo mlečni sok, preveč zrela je trda in slabega okusa.

Baby koroža, čudno – nikjer ne najdem slovenskega imena. Pri tej vrsti jemo oklasek v celoti z nastavkom semen, nekako tri dni potem, ko se pokažejo svileni laski. Sam sejem hibrid koruze, ki je v bistvu sladka koroža, samo da nastavi več oklaskov in je name-

njena uživanju kot *baby* – okus je čudovit. Na način *baby* koruze je mogoče uporabljati tudi druge vrste koruze, je pa okus slabši, tudi pridelki so zelo majhni. Vsekakor se *baby* korožo pri nas kupi vloženo v kozarcu, a je sveža neprimerno boljša. Način pridelave je isti kot pri sladki koroži, le čas primeren za pobiranje pridelka je zelo kratek, ker hitro ostari in postane trda in neokusna.

Korožo pokovko gojimo na isti način kot navadno korožo: sploh so vse korože zdrave rastline, nimamo problemov pri gojenju, samo premalo znane so.

Upam, da bom letos preizkusil vsaj še dve vrsti zame novi vrsti koroži in vam jeseni poročal o tem.

Korožo zelo uspešno gojimo posajeno v mešani kulturi (povečamo razdaljo med rastlinami in izmenično sadimo korožo, fižol in buče); to je najbolj naravno gojenje koruze. Sam zagovarjam uporabo zastirke, saj si z njo olajšamo pletev.

Mogoče to opisovanje koruze kot dobrega vira hrane zveni čudno, ampak pol sveta uživa ob sladki koroži, mi pa tega ne sprejemamo. Iz Amerike smo sprejeli veliko dokazano nezdrave hrane, nismo pa sprejeli njihove zdrave prehrane. Koroža je odporna rastlina in pri nas nima nevarnih bolezni ne škodljivcev in ne potrebuje škropljenja. Verjamem, da nismo toliko leni, da si ne bi česa sami pridelali. Ne sprejemajmo samo zapakirano hrano v celofanu, ki je že tako daleč od narave ...

Naslednjič o ostalih dveh sestrah – o fižolu in buči (v slovenščini brat in sestra).III Frane

GRAFITI NA PROČELJIH JAVNIH USTANOV

Na zidovih ilirskobistriškega Doma na Vidmu so se konec preteklega tedna pojavili grafiti z žaljivo vsebino. Grafiti naj bi se sicer že pojavili v preteklih mesecih, vendar so jih zaposleni podjetja IPIL, d. o. o., takoj odstranili. Policija je o dogodkih že obveščena in bo v prihodnje poostрила nadzor. Pisanje po objektih predstavlja prekršek po *Zakonu o varstvu javnega reda in miru*, zanj pa je predvidena globa 208,64 evrov. Če grafit vsebuje elemente vzbujanja narodnostne, rasne, spolne, etnične, verske, politične nestrpnosti, pa je predvidena globa najmanj 834,58 evra. Javno spodbujanje ali razpihovanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti se kaznuje z zaporom do dveh let.III

LETOŠNJI PUSTNI ČAS NA TOPOLCU

Letošnji pustni čas na Topolcu je bil zelo pester. Pričel se je že 12. 1. z otvoritvijo pusta, in sicer tako, da smo šli skozi vas, našemljeni v naših pustnih likih.

Ti so nekoliko drugačni kot so bili pred leti. V preteklosti je bila navada izdelati voz, s katerim smo se udeležili karnevala le v Ilirski Bistrici. Že lani pa smo se odločili, da bi bilo lepo, če bi predstavili, kako je potekalo življenje nekoč ob *Vjčki uodi*. Tako so nastali liki,

ki dejansko predstavljajo ljudi in njihovo delo (mlinar, pilar, gozdar, čevljar, kovač ...), seveda pa so tu tudi liki, ki so že od nekdaj burili vaško domišljijo (*Krvavu stjegnu*, *Povodni mož* ...). Ne smemo pozabiti še na *ta bele*, katerih glavna značilnost je, da na glavi nosijo raka, ki je simbol naše vasi.

Vse maske je ročno izdelala topolška mladina. Na naše veliko veselje so nas opazili tudi zunaj meja. Iz sosednje Hrvaške so nas povabili na otvoritev pusta na Kastav in v Studeno. Udeležili smo se pustne povorke na Viškovem, v Crikvenici in Lovranu. Sodelovali smo na otvoritvi pusta in karnevala v Ilirski Bistrici, odzvali pa smo se tudi vabilu škoromatov iz Hrušice na prireditev ob njihovi obletnici. Predvidena je bila še udeležba karnevala v Postojni, ki pa je

žal zaradi slabega vremena odpadla. Najpomembnejša od vsega pa je vaška poberija, ki je vedno na pustno soboto. To je še prav poseben dogodek, ki traja od jutra do poznega večera. V zadovoljstvo nam je, da se nam pridružujejo mlajše generacije, veseli pa smo tudi podpore starejših članov. Prizadevamo si, da bi ta običaj združeval vaščane in njihovo skupno delo. **III Teo Šalamon**

MOJSTER V PEKI PIC

11. februarja 2013 se je na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani v sklopu GASTexpo 7. mednarodnega strokovnega sejma okusov odvijalo tekmovanje v izdelavi pice za laskavi naslov naj picopek Slovenije, kjer se je pomerilo 12 tekmovalcev iz celotne Slovenije. Naše kraje je zastopal Mihael Tomažič iz Huj, študent Biotehniškega izobraževalnega centra v Ljubljani na programu živilstvo in prehrana.

Vsi udeleženci tekmovanja so tekmovali v enotni vrsti pice, in to je margerita. Vsak tekmovalec je s seboj prinesel testo, ki mu je najbolj zaupal in ki ga je skrbno po svoji vesti pripravil doma. Vse ostale sestavine za pripravo pice pa je organizator priskrbel sam s pomočjo donatorjev. Tekmovanje je potekalo takole: kandidat se je naprej pripravil in v sponzorskih oblačilih pričel s svojim delom. Ta čas je 4-članska komisija iz Napolija skrbno spremljala vsak gib ter iznajdljivost za pul-tom. Na voljo so imeli pelate, sir, olivno olje ter baziliko. Ko je bila pica nared, so jo tekmovalci za predstavitev postregli komisiji in opravili še zagovor ter odgovorili na par zastavljanjih vprašanj. Kriteriji ocenjevanja so bili strogi, saj nihče od tekmovalcev ni smel z ničemer podkupovati komisije in se z njimi niti pogovarjati. Ocenjevali so iznajdljivost, urejenost, izgled, okus, sestavine (bilo jih je več na razpolago), čas priprave ter zagovor.

Na koncu tekmovanja so razglasili najboljše 3 picopeke. 1. mesto je dosegel Alen Mom, predstavnik picerije Mom (Miklavž na Dravskem polju), 2. mesto Mihael Tomažič, predstavnik picerije Ambasador (Lokev), 3. mesto Vittorio

Boni, predstavnik picerije Tri boni (Nova Gorica). Tekmovalcem so poleg pokala, medalje ter diplome prejeli še veliko sponzorskih daril ter darilni bon za ogled Mutti – predelave paradižnika v mestu Parma v Italiji.

Zahvaljujem se vsem, ki ste mi stali ob strani in me podpirali v tekmovanju, saj smo skupaj dosegli odlične rezultate ter naslov podprvak Slovenije – ki ga je bila deležna prav Občina Ilirska Bistrica! **III Mihael Tomažič**

Krajevna skupnost Ilirska Bistrica **OBVESTILO KRAJANOM**

Vse krajanke obveščamo, da smo pisarno krajevne skupnosti Ilirska Bistrica v januarju 2013 preselili v nove prostore. Odslej nas najdete v Jurčičevi ulici 1 (bivša glasbena šola), prva pisarna desno ob vhodu, št. 10.

Zakaj selitev? Razloga sta pravzaprav dva, prvi je dejstvo, da krajevna nima več tajnika in ga v prihodnosti tudi najverjetneje ne bo več imela. Stroški so previsoki, saj je osebni dohodek tajnika presegal polovico proračuna KS. Seveda je lepo imeti nekoga, ki bo opravil vsa potrebna dela na KS, pa tudi za krajanke je dobro, če je vedno nekdo na KS dežuren. Ampak potem zmanjka evrov, da bi kaj v mestu postorili. Drugi razlog pa so previsoki stroški najema

prostora. Prostori v bivšem Domu na Vidmu so bili veliko previsoki za naše potrebe.

V KS se zavedamo, da bo odsotnost tajnika potrebno nadoknaditi s prostovoljnimi delom svetnikov. Potrudili se bomo, da bomo krajanom poskušali pomagati, seveda po svojih zmožnostih. Zato predlagamo in vljudno prosimo, da se krajanke, če je le možno, obrnete na KS preko elektronske pošte na naslov krajevna.ib@gmail.com.

Vpišete poleg vsebine tudi vaš točen naslov, da bomo vedeli, za kateri predel mesta gre. Nekako smo se dogovorili, da bomo poskusili člani KS pokrivati vsak svojo volilno enoto, v kateri smo bili izbrani. Nam bo lažje, pa tudi

odgovoriti je enostavneje po e-pošti. Pozivamo tudi vse, ki potrebujejo od KS kakršno koli soglasje, da nam vlogo prosim pošljete po e-pošti.

Vsi, ki bi si želeli ustni pogovor na krajevni skupnosti, ni nikakršnih ovir – le za predhodni dogovor prosimo.

Za vse, ki mogoče ne poznate članov KS in ne veste, na koga se lahko obrnete, naj ponovim sestavo sveta: Zorko Šabec, Janez Kirn, Sašo Batista, Janez Ličan, Robert Ujčič, Dora Kalčič, Milenko Oblak, Vladimir Dimnik, Peter Šrlj, Mirjam Francetič, Milena Urh.

Če je prišlo zaradi selitve do nevšečnosti ali morebitnih nepotrebnih zmed, se opravičujemo.

III Zorko Šabec

102 LETI ANGELE ROLIH IZ ZAREČJA: V PREŠERNOVI ULICI JE BILO VESELO

Torek, 5. februarja, so sosedje s Prešernove 17, kjer gospa Angela Rolih danes živi, s ponosom in spoštovanjem nagovarjali slavljenko, žensko, ki je proslavila 102. letnico rojstva. Simpatična, predvsem pa vesela in zmeraj nasmejana slavljenka, rojena očetu Jožetu in materi Franciški, je kot prva od osmih otrok, rojenih na veliki kmetiji Bradeljovih v Zarečju.

Angelino otroštvo na kmetiji ni bilo lahko.. Velika kmetija, številna živina in gozd sta zahtevala delavce, toda teh ni bilo. »Kot odrasla punca sem prišla za vsako delo. Poleg težkih poljskih del (košnja, žetev) sem bila furman. Vsega sem se lotila z veliko voljo, saj je delo bilo in je še danes

moje življenjsko vodilo,« nam pove Angela. Življenjskega sopotnika je našla v Jožetu, s katerim sta si leta 1938 obljubila večno zvestobo.

Ima tri vnuke in pravnuka Nejca in Andreja. Že dolgo je vdova, več let živi pri hčerki Danici in zetu Vincencu. Življenjski praznik je praznovala v krogu najbližjih, čestitke najstarejši občanki so se vrstile z vseh strani. Voščili so ji sosedje, prijatelji, predstavniki Borčevske organizacije, ter sovaščani iz Zarečja. Najljubša ob šopku rož in veliki torti pa je bila od pravnukov. Devetdesetletni brat Alojz Bradelj in 86-letna sestra Fani Rolih so ji za visoki jubilej darovali velik šopek rož. III Petar Nikolič

Denis Kresevič na avdiciji oddaje *Slovenija ima talent*

Denis Kresevič, učenec Nika Polesa, znanega kot mladinskega svetovnega prvaka, se je 23. januarja 2013 udeležil predizbora *Slovenija ima talent* v Novi Gorici. Odigral je skladbo *Cirquz renz* ter prepričal komisijo in se uvrstil na prvo avdicijo *Slovenija ima talent*, ki jo je imel 17. februarja v Ljubljani. Žal ne smemo povedati, ali se je uvrstil naprej, tisti, ki bi radi izvedeli, pa glejte oddajo *Slovenija ima talent*, ki se prične meseca marca! Navijajmo vsi skupaj za Denisa!

ŽENSKA ŽENSKI

Po pogovoru z Denis Štemberger, univ. dipl. soc. delavko, majorko Slovenske vojske

Denis je moja stanovska kolegica. Živi v Novokračinah in se kot mnogi iz naše doline dnevno vozi proti Ljubljani, konkretno na Vrhniko, na Glavni štab slovenske vojske. Izvedela sem, da je bila v mirovni misiji. Vedela sem, da ima kar visok položaj v SV. Nikakor pa mi ni šlo v glavo, da se je podala v tako nemirno in ogrožujoče okolje.

Pogovor sva začeli v davnem letu 1986, ko je nastopila pripravištvu v kadrovski službi Plama Podgrad, od tam je šla na bistriški Center za socialno delo, nato na prvi in drugi porodniški dopust, nato pa je postala brezposelna. Preko kolegice je izvedela, da na bistriški teritorialni obrambi (TO) iščejo delavko. Napisala je prošnjo in kmalu je dobila službo za določen čas. Delala je kot pomočnica za organizacijsko-mobilizacijske zadeve. Ni bilo ravno socialno delo, a pravi, da je kar šlo. V tem času so v TO prejeli ukaz, da je treba v službi nositi uniforme. Doživela je pravi šok. Dolgo ni mogla preboleti, da mora isto delo opravljati v uniformi, tudi če so ji mnogi rekli, da ji pristaja. Delo za določen čas se je iztekalo, zato je prosila, če bi se zanj našlo še kakšno delo. Res so jo lahko zaposlili na sorodno delovno mesto v drugi enoti, vendar so jo obvestili, da bo morala v šolo za častnike, kar je bil njen drugi šok. Si mislite, kako je bivša študentka socialnega dela sprejemala vsebine vojaških veščin?! Šestmesečno vojaško šolanje je uspešno zaključila leta 1995 in s tem postala častnica Slovenske vojske.

Nekaj časa je delala v Postojni, nakar je bila prerazporejena na Poveljstvo sil SV na Vrhniko. Sprva je tu opravljala dela in naloge s področja Celostne skrbi za pripadnike SV, kasneje je bila v sektorju za načrtovanje. Vmes je opravila enoletno šolanje na Višjem štabnem tečaju z magistrskim študijem na Fakulteti za logistiko v Celju. Maja 2008 je bila povišana v čin majorja in kmalu napotena na šestmesečno vojaško NATO-vo misijo na Kosovo. Na tisto obdobje ima lepe spomine. Delala je v poveljstvu v Prištini, v sektorju za logistiko. Bila je del mednarodne ekipe. Zelo dobro se je razumela s sodelavci iz drugih držav in navezala stike z lokalnimi prebivalci, ki so delali v KFOR-ju. Delo je bilo pestro, čas je hitro potekel, vrnila se je nazaj v Vrhniko. V pogovoru z nadrejenimi je izra-

zila željo, da bi se na Kosovo še vrnila. Res se je pojavila na seznamu za novo, tokrat misijo UN. Vendar ne na Kosovo, ampak kot vojaška opazovalka na Bližnji vzhod! Menda kot druga Slovenka! Imenovana je bila za vodjo slovenskega kontingenta treh Slovencev z enoletnim mandatom. V igri so bile tri države: Libanon, Izrael in Sirija. "No, če že grem tja, bi šla rada v Izrael," je razmišljala, "tam je še nekoliko evropsko ozračje, vse deluje nekako tako, kot smo navajeni doma, internet pa take reči ..." Ne. Njena druga misija je bila v Siriji, v Damasku! Tretji šok. Sprejeti ali odkloniti. Dilema – podobna Hamletovi ...

Pred napotitvijo na UNTSO misijo je morala opraviti obvezni tečaj za vojaške opazovalce. Opravila ga je uspešno. Velik poudarek izobraževanja je bil na orientaciji, gibanju po terenu, uporabi sredstev zvez, sistemu poročanja, nudenju prve pomoči, urjenju pogajalskih spretnosti, obvezen teren, testiranju znanja angleškega jezika ...

V sklopu obveznega zdravniškega pregleda pred napotitvijo na misijo je bila tudi pri psihologinji. Denis ji je priznala, da čuti razdvojenost, da čuti, da ni prav, če bi sprejela misijo v Sirijo, niti ni prav, če je ne bi. Strokovna delavka je njeno dilemo obrnila na glavo. Rekla je: "Prav bo, kakorkoli se boste odločili. Prav bo, če se odločite za misijo, in prav bo, če ostanete v Sloveniji." Kako hvaležna ji je bila za te besede! Za kaj se je odločila, je jasno v nadaljevanju.

Junija 2011 je skupaj s slovenskim kolegom odpotovala v Izrael, natančneje v Jeruzalem, kjer je poveljstvo UNTSO-misije. Tam sta se skupaj z drugimi vojaškimi opazovalci udeležila štiridnevnega uvodnega usposabljanja s preverjanjem na koncu. Med drugim je opravila izpit iz nujenja prve pomoči, *security briefing* in test, testna vožnja z UN vozili (Toyota) ... Potrebno je poudariti, da je vožnja tam bolj temperamentna od

vožnje pri nas, pa zakon močnejšega, bolj spretnega ... Denis se je dobro izkazala. Povedala je, da še nikoli ni toliko vozila kot na tej misiji in – hvala Bogu – odnesla jo je brez ene same praske!

Denis nato odpeljejo v Sirijo, Damask. Nastanjena je bila v mondenem delu mesta. V bližini stanovanja je bil park, ki ji je bil zelo ljub. Kljub obsežnosti in drugačnosti od naših mest se ji je Damask prikupil. Tudi tu je navezala lepe in trajne stike z domačinkami. Navezala se je na prijazno in zelo kreativno frizerko Didem in manikerko Layal. Z njuno pomočjo in družbo je prebrodila marsikatero bridko uro domotožja in osamljenosti. Denis je bila edina ženska – vojaška opazovalka in Slovenka na sirijski strani več kot pol leta. Energijo za delo in preživetje v novem okolju je črpala iz stikov z domačimi in prijatelji, kar ji je omogočal internet in telefonska povezava. Na tem mestu velja postaviti vprašanje, kako so mož in napol odrasla otroka prenašali njeno odsotnost? Seveda so jo pogrešali. Vendar so se trudili, da ji s tem niso dodatno oteževali položaja. Otroka sta pridno študirala v Ljubljani, mož pa je poskrbel, da jima je nudil varen dom v času njene odsotnosti. Življenje so si razdelili na tromesečja, ko je Denis prihajala domov na dopust, tako da so lažje preživeli. Denis je prepričana, da jih je ta preizkušnja še bolj povezala.

Kljub začetnim prilagoditvenim težavam in oviram je počasi odkrivala čar orienta ... Vzljubila je *Old city* s svojo arhitekturo, barvitostjo, vsestransko kulinarično ponudbo, edinstvenimi restavracijami ... in nadvse prijaznimi ljudmi ... Oboževala je lokalno hrano, bogato s sadjem in raznovrstno zelenjavo. Ne more pozabiti jasmína, ki je cvetel in dišal vsepovsod. V zasluženem prostem času (ob koncih tedna) si je ogledala tudi nekaj znamenitosti: Bejrut, Petro, Mrtvo morje. Pravi, da je "sveta dežela"

lepa in mistična in da ji je žal, da se ni prej zgodovinsko bolj podkovala. No, to je bil veseli del njenega službovanja. Kaj pa misija? Osrednje "delovišče" vojaških opazovalcev je bila Golanska planota, ki se v deli na izraelsko in sirijsko stran. V sredini med A in B line je umeščena t. i. AOS (Area of separation). Kot vojaška opazovalka je delala na B strani v Teamu Oasis, ki je lociran v južnem delu Golanske planote. Delo vojaškega opazovalca je opredeljeno z vojaškimi standardnimi operativnimi postopki in zajema tako statično kot mobilno opazovanje in seveda poročanje o opaženem. To je bistvena naloga vojaškega opazovalca, seveda pa opravlja še niz ostalih nalog v svojem timu in poveljstvu. Poudarila je, da so vojaški opazovalci neoboroženi! Edino orožje jim predstavlja modra čelada, neprebojni jopič in "šesti čut"! Poleg strogo predpisanih nalog so vojaški opazovalci skrbeli za vse: da so njihovi agregati tekoče delali, da je bilo vedno na zalogi dovolj goriva, vode, hrane, ki so si jo prinesli s seboj iz mesta in je morala zadostovati za ves teden, kolikor je trajala ena izmena.

Povedala je, da je zdaj Damask skorajda prazen, saj ni turistov, mladi in tisti, ki so si lahko uredili vizo, so se odselili, saj je življenje nevarno zaradi vojne.

Denis je ženska, socialna delavka in vojakinja. Večji del najinega pogovora usmerja na opažanja in odnose z ljudmi. Ker je do njih dobra, ji dobroto vračajo. Fant, ki ji je v bližnjem baru stregel kavo, jo je povabil domov, da ji je njegova mama pripravila tradicionalen sirijski zajtrk. Zajtrk, ki je obilen kot naš velikonočni zajtrk, seveda brez šunke ... Frizerka Didem se je lani avgusta zaradi zaostrenih varnostnih razmer v Siriji in Damasku preselila v London. Ker se je med njima spletlo pristno prijateljstvo, jo bo Denis letos obiskala. Pripovedovala mi je zanimive in mestoma shrpljive življenjske zgodbe, ki jih plete življenje. Na Golanski planoti, ki je zelo rodovitna, kar mrgoli otrok. So okroglolični, umazani od igre na zemlji, smrkavi in srečni. Triletni že čuvajo enoletnega bratca ali sestrico ... Zanimiv se mi je zdel opis življenja njene prelepe in negovane stanodajalke, pravnice, razvezane ženske brez zaposlitve. Kljub

razvezi zanjo še vedno skrbi bivši mož. Vsak dan jo pokliče, če kaj rabi ... Imajo pravilo: če bi bil v nemilosti bivši mož, bi zanj moral poskrbeti njun najstarejši sin! Presenečal jo je nenavadno in nezaigrano spoštovanje ter uslužen odnos moških do žensk. Vedno ti priskočijo na pomoč. Ne dunajsko, damaščansko šolo bi uvedle ženske, kajne?!

Je že prav, da je Denis šla tako daleč. Njena misija je bila uspešna in bogata. Najbolj bogata je ona. Od sebe je dala vse: znanje, ki ga je pridno nadgrajevala vse življenje, človeškost, ki ji je odpirala vrata, na katera je trkala, ko je rabila pomoč, in pomoč, ki jo je nesebično delila znancem in tujcem. Delala je v težkih pogojih in vesela sem, da se je srečno vrnila. Preživela je hude in bogate izkušnje. Naredile so jo še bolj močno. Zanj je med misijo stiskala pesti družina, najbolj pa mama in tašča, ki sta se vedno stresli, ko sta slišali, da je v Siriji nov spopad; in ne pozabimo vaščanov in drugih znancev, ki so prav tako odštevali čas do njene srečne vrnitve v Novokračine. Denis, ponosni smo nate! III Darinka Dekleva

BAMBI NA SREČKOVEM VRTU

Slemenska vasica v Brkinih, Sabonje, je znana po majhni opekarni, ki je obratovala do druge svetovne vojne, pa tudi po bogatih hribovitih njivah. Prst *brdnina* je posebno kakovostna za gojenje krompirja. Po besedah maloštevilnih vaščanov je bila njihova vas znana tudi po studencih z najboljšo brkinsko vodo.

Danes Brkine poznamo tudi po lepo urejeni slemenski cesti. Razvita je živinoreja, bližnji *boršt* in *bukovišče* pa sta znana po bukovini ter divjadi, kot so jelenjad, srnjad in divji prašiči. Zgodba zase so srne in košute, ki so se skoraj udomačile. Gospod Srečko Slosel je, zahvaljujoč svoji mirni naravi, postal skrbnik dveletne košute, ki ji je dal ime Bambi.

Upokojeni kmet Srečko je povedal: »Bambi je prijazna žival, ki sem jo pred dvema letoma našel na njivi Dedniku. Po dveh letih sem ji »dal« svobodo, a se je po dvajsetih dneh zopet vrnila. Pazimo jo pred psi, saj so ji ti lahko nevarni. Hrane ima na pretek, najraje pa ima zeljnate glave. Tako je že udomačena, da človeku kar iz roke vzame hrano (na fotografiji). Spomladi ji bomo dali na izbiro svobodo oziroma ogrado.« III Petar Nikolič

KNEŠKI GASILCI PRIČELI LETO S PRVO POMOČJO

Kneški gasilci smo novo leto 2013 pričeli zelo aktivno, saj smo že v soboto, 12. 1., organizirali interno usposabljanje iz prve pomoči. Usposabljanje smo izpeljali s pomočjo gasilcev - bolničarjev iz sosednjega Zagorja, ki so z velikim veseljem pripravili vse segmente usposabljanja, od teoretičnega s po-

močjo multimedijske predstavitve, do praktičnega z uporabo avtomatskega električnega defibrilatorja. Usposabljanje, ki je bilo namenjeno razširitvi splošnega znanja in pa tudi obnovitvi že pridobljenega, je poželo pozitivne odzive med udeleženci. III Erik Delost, PGD Knežak

V SLOVENIJI IMA EPILEPSIJO 20.000 LJUDI

Epilepsija je skupno ime za nevrološke bolezni, katerih značilnosti so ponavljajoči se epileptični napadi. Ob primernem zdravljenju do 70 odstotkov oseb z epilepsijo nima napadov.

Epilepsija je najpogostejša nevrološka motnja, ki v razvitem svetu prizadene en odstotek ljudi. V Sloveniji za to boleznijo trpi okoli 20.000 ljudi, približno 200.000 pa jih je ali bo imelo v življenju vsaj en epileptični napad. Kljub precejšnjemu številu obolelih pa ima epilepsija še vedno negativen prizvok, ki je predvsem posledica dejstva, da jo premalo poznamo. Življenje oseb z epilepsijo je pogosto bolj kot zaradi napadov oteženo zaradi stigmatizacije, nerazumevanja in predsodkov drugih.

Ob evropskem dnevu epilepsije, ki letos poteka pod geslom »Brez napadov, brez neželenih učinkov«, so o epilepsiji na okrogli mizi spregovorili mag. Matevž Kržan, dr. med. spec., ki je tudi predsednik društva Liga proti epilepsiji Slovenije, podpredsednik društva mag. Bogdan Lorber, dr. med. spec., vodja Centra za epilepsijo odraslih na Nevrološki kliniki v Ljubljani, Vesna Krkoč, klinična psihologinja na Pediatrični kliniki v Ljubljani, ter prim. Igor M. Ravnik, dr. med. spec., vodja Centra za epilepsije otrok in mladostnikov ter ambasador Mednarodne lige proti epilepsiji, in Marko Sila, ki z diagnozo epilepsije živi že 10 let.

Marko Sila je svoj prvi napad doživel v študentskem domu, med učenjem za izpit. Nenadoma je izgubil zavest, a k sreči je bil v sobi tudi njegov sostanovalec, ki je takoj poklical zdravnika. Začela se je dolga pot diagnostike, pregledov in merjenja električne aktivnosti možganov z elektrodami. Slednje je pokazalo, da bo moral Marko na operacijo, tako da letos odhaja na operativni poseg v Nemčijo. Ob dobrem nadzoru in rednem jemanju zdravil, zaradi česar se je število epileptičnih napadov bistveno zmanjšalo, Marko normalno živi, je diplomiral in je zaposlen ter uživa v prostem času, predvsem kolesarjenju in pohodništvu.

Dr. Kržan je pojasnil, da so epileptični napadi zelo raznoliki in da ima to obolenje kar 40 podvrst, ki jim je skupno le ne-normalno sočasno proženje živčnih celic. Nekatere podvrste

prenehajo same od sebe, včasih tudi zdravila niso potrebna. Nekatere oblike pa so skrajno težke in neozdravljive. Število napadov je lahko zelo različno, od enega napada na leto do več deset napadov na dan. Dr. Kržan je dejal, da se napadi ponavljajo brez posebnega zunanega razloga, dr. Ravnik pa je dodal, da so sprožilni dejavniki zanje lahko med drugim prekomerno uživanje alkohola, menstruacija, hitra utripajoča močna svetloba ter pomanjkanje spanja in izjemoma hud čustveni stres. Poleg tega je dr. Ravnik opozoril še na zaskrbljujoče dejstvo, da imamo v Sloveniji 4,2 nevrologa na 100.000 prebivalcev, kar je primerljivo z Romunijo, ki ima 4,8 nevrologa na 100.000 prebivalcev, medtem ko imajo druge srednje- in vzhodnoevropske države dva- do trikrat več tovrstnih strokovnjakov.

Epilepsijo se najpogosteje zdravi s protiepileptičnimi zdravili, je povedal dr. Lorber. Cilj zdravljenja je doseči stanje brez napadov, brez neželenih učinkov in najboljšo možno kakovost življenja. Zdravila pomagajo nadzirati napade – pri 50–70 odstotkih bolnikov je uspešno že prvo dano zdravilo in menjava za druga zdravila ni potrebna –, epilepsije pa ne morejo ozdraviti. V zelo majhni in izbrani skupini oseb z žariščno epilepsijo, kjer napadi izhajajo iz dobro omejenih predelov v možganih, ki jih lahko kirurg odstrani brez tveganja za umsko ali gibalno okvaro, so zelo uspešni nevrokirurški posegi.

Epilepsija ne vpliva vedno na otrokov razvoj in uspeh v šoli. V večini primerov imajo otroci z epilepsijo enake učne in umske sposobnosti kot drugi otroci, zato naj bi jih obravnavali enakovredno in jih vključili v redno šolanje. Krkočeva je dejala, da študije ugotavljajo, da so učne težave otrok z epilepsijo pogostejše kot v splošni populaciji, vendar ne gre za znižane intelektualne sposobnosti, temveč za posebne učne težave, kot so pozornost, hitrost obdelave informacij ter spominski priklic. Zato so potrebne prilagoditve pri učenju in preverjanju znanja, je poudarila Krkočeva.

V Sloveniji je obolelim za epilepsijo v veliko pomoč in oporo strokovno-humanitarno društvo Liga proti epilepsiji, ki zagotavlja pomoč tako v obliki predavanj in srečanj kot svetovanja prek telefona Epitel. Društvo programe izvaja s pomočjo Fundacije za invalidske in humanitarne organizacije (FIHO).

A LU-TERMO OKNA, VRATA

- ♦ s termo členom
- ♦ trojno tesnenje

LUSLAV www.aluslav.si

041-544-687

Slavko Smrdelj s.p.
Partizanski hrib 12
6250 Ilirska bistrica

email: aluslav@gmail.com
fax: 059-052-741

V DOMU STAREJŠIH OBČANOV V SEŽANI JE BILO VESELO

Petkov večer, 18. 1., je bil v Domu starejših občanov v Sežani prav pester. Niko Poles, svetovni mladinski prvak na diatonični harmoniki, je skupaj s svojim orkestrom mladih nadobudnih harmonikarjev in pevko Moniko Šabec

prišel razvedrit tamkajšnje občane.

Jedilnica se je za tisto uro spremenila v prireditveni prostor, ki ga je napolnila lepa množica poslušalcev. Tistega dne veselja ni primanjkovalo; nekateri poslušalci so se celo zavrteli v hitrih ritmičnih harmonik.

Zaigrali so nekaj znanih pesmi, kot so V dolini tihi, Superavtomat, Srčna napaka, skupaj z Moniko pa so zapeli Daj daj mi poljub, Silvestrski poljub in Jingle bells.

Zadovoljstvo je bilo obojestransko, tako s strani Nika in njegovih učencev, ki so

lahko razvedrili tamkajšnje ljudi, kot s strani občinstva, ki mu je kratek koncert polepšal večer. Niko bi se rad zahvalil tako udeležencem koncerta kot tudi uslužbencem doma, ki so omogočili prireditev. III T. Pecman

Euro VW club

vabi vse lastnike zračno hlajenih VW vozila na srečanje – **VW Trophy.**

Dobimo se

06. 04. 2013

s pričetkom ob **09.00** uri

pred

Domom na Vidmu v Ilirski Bistrici.

Nadalje se bomo ob 10.00 uri odpravili na relacijsko vožnjo polno zanimivih poti, lepe pokrajine in medsebojnega druženja.

Po končani vožnji je organizirano tudi druženje s kosilom.

Za udeležbo na srečanju se lahko prijavite neposredno pred samim štartom vendar, pa zaradi lažje logistične organizacije naprošamo, da se prijavite kakšen dan prej na številko mobilnega telefona:

041/585-165 (Roman Žeželj)

Vabljeni!

OBVESTILO

Obveščamo vas, da bomo v aprilu 2013 sprejemali oblačila in drugo blago, in sicer

v soboto, 6., 13. in 20. 4. 2013 od 10. do 12. ure, v našem skladišču št. 2 pod Gimnazijo Ilirska Bistrica.

*

POTREBUJEMO

spalnico, kuhinjo, otroško sobo, kavč, pralni stroj, hladilnik, štedilnik na drva, plin in elektriko, jogi, preproge, posodo, vse za dojenčka ...

*

NUDIMO POMOČ NA DOMU

sekanje, zlaganje drv, kopanje vrta ...

*

POSTANITE ČLANI RDEČEGA KRIŽA IN POMAGAJTE.

Pokličite na tel. št.

05/711 0790 ali 041 233 194.

Rdeči križ Ilirska Bistrica

PUSTNO VZDUŠJE V DRUŠTVU SOŽITJE

Pust je slovenski ljudski običaj, ki ima bogato predzgodovino. Je čas veselja, zabave, sladkih krofov in dobrot. S pustnimi šemami odganjamo zimo ter v pričakovanju slavimo pomlad, ki je že

na pragu. Pustno rajanje je prav gotovo vesel dogodek, zato smo se ga veselili tudi v Društvu Sožitje.

V začetku februarja smo se člani društva zbrali na klubski aktivnosti. Druženje

smo začeli s pogovorom o maškarah in raznih karnevalih, na kar so se nam pridružile *Vrbišče šjme*. Obiskali so nas črn in bel lovec, hudič, bele šjme in predsednik društva g. Boris Čekada. G. Boris nam je predstavil delovanje njihovega društva, zgodovino in pomen mask, kako potekajo priprave za na razne karnevale ... Z veseljem je odgovoril na vsa vprašanja, postavljena z naše strani. Ko je zmanjkalo vprašanj, smo se vsi skupaj posladkali s krofi, ki so pomemben del pustnega časa. Udeleženci Kluba smo tako bolje spoznali *Vrbišče šjme*, ki so znane daleč naokoli.

Ob tej priložnosti bi se radi zahvalili g. Čekadi in skupini *Vrbiščih šjm* za njihov obisk in čas, ki so ga namenili naši skupini. Druženje je bilo zelo prijetno in poučno. **III Člani Kluba Društvo Sožitje Ilirska Bistrica**

14. MAREC – SVETOVNI DAN LEDVIC

Letos že sedmič obeležujemo svetovni dan ledvic. Številne aktivnosti ob tem dnevu po vsej Sloveniji koordinirata Zveza društev ledvičnih bolnikov in Slovensko nefrološko društvo.

Zakaj je ta dan pomemben? Tako kot pri drugih boleznih je tudi pri ledvičnih obolenjih zelo pomembna preventiva. Kronična ledvična bolezen ne boli, lahko pa neopazno privede do ledvične odpovedi, hkrati pa zelo poveča tveganje za nastanek srčno-žilnih zapletov, ki so najpogostejši vzrok smrti ledvičnih bolnikov. Za razvoj kronične ledvične bolezni so predvsem ogroženi ljudje s sladkorno boleznijo, visokim krvnim pritiskom in srčno-žilnimi boleznimi. Letos bomo posebno pozornost namenili preprečevanju akutne ledvične okvare, ki je eden izmed dejavnikov tveganja za nastanek kronične ledvične bolezni. Za akutno ledvično okvaro so bolj dovzetni starostniki, bolniki s sladkorno boleznijo, boleznijo srca in ožilja s cirozo jeter pa tudi tisti bolniki, kjer je že znana kronična ledvična bolezen.

Akutna ledvična okvara je pogosto posledica izsušitve zaradi hudega bruhanja ali driske, pa tudi posledica jemanja zdravil proti bolečinam, kot so nesteroidni antirevmatiki.

V Zdravstvenem domu Ilirska Bistrica bomo postavili informativno točko **13. marca 2013 med 8. in 10. uro dopoldne**

v pritličju zdravstvenega doma. Zainteresiranim obiskovalcem bomo lahko izmerili krvni pritisk, sladkor in holesterol. Na voljo pa bo tudi veliko gradiva o delovanju ledvic in dejavnikih tveganja za razvoj kronične ledvične bolezni. Povzeto po gradivu koordinatorjev **III Andreja Rebec, dipl. san. inž.**

Agrocenter ŽABOVCA Ilirska Bistrica
Podgrajska 14, 05/7118 180

PESTRA PONUDBA:

SEMENSKI KROMPIR
* zelo zgodnje sorte
ANDORA, ANAIS, ANUSCHKA, BELLAROSA, JAECLA, MINERVA, MONTREAL, PRIMURA, CATANIA, COLOMBA

* zgodnje sorte
CARRERA, ELFE, MARABEL, RED SCARLET

* srednje zgodnje sorte
BARCELONA, BELLINI, BERGERAC, DRAGA, EXQUISA, FRANCELINA, FRISIA, LAURA, MONALISA, RATTE, RED FANTASY, SOLARA, SPUNTA, SYLVANA, CONCORDIA

* srednje pozne sorte
AGRIA, DESIREE, EOS, FABIOLA, JELLY, KENNEBEC, MAJESTIC, MONTE CARLO, MOZART

SEMENSKA KORUZA
ADORA

VRTNA SEMENA
PRIMURA

UMETNA GNOJILA
MARABEL

ČEBULČEK

ČESEN

RED FANTASY

Velika izbira različnih zemelj.

Vabljeni!

ZDRAVJE ZA VSE

Zavod za zdravstveno varstvo Koper
Istituto per la tutela sanitaria di Capodistria

Vsak je svojega zdravlja kovač

Leto 3 / št. 3 / 2013

Vojkovo nabrežje 4/a | 6000 Koper/Capodistria | tel. +386 5 66 30 800, fax +386 5 66 30 808 | e-pošta info.zzvvp@zzv-kp.si | www.zzv-kp.si

KOLEDAR DOGODKOV

1. marec,
SVETOVNI DAN
CIVILNE ZAŠČITE

6. marec,
SVETOVNI DAN
VARČEVANJA Z
ENERGIJO

18. marec,
SVETOVNI DAN
SPANJA

21. marec,
SVETOVNI DAN
STRPNOSTI
BOLNIKOV

22. marec,
SVETOVNI DAN VODA

23. marec,
SVETOVNI DAN
METEOROLOGJE

24. marec,
SVETOVNI DAN
TUBERKULOZE

Prvi teden
v marcu,
TEDEN BOJA
PROTI RAKU

TEMA MESECA

ZDRAV ŽIVLJENJSKI SLOG: Moški in ženske, po 50. letu se udeležujete programa SVIT!

Manica Remec

V marčevski številki, mesecu, v katerem obeležujemo teden boja proti raku, predstavljamo drugega od enajstih priporočil proti raku (evropski kodeks): **Moški in ženske, po 50. letu se udeležujete programa SVIT!** SVIT je državni program presejanja in zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb in raka na debelem črevesu in danki. Namenjen je ženskam in moškim, starim od 50 do 69 let.

Za rakom na debelem črevesu in danki letno zboli več kot 1200 prebivalcev Slovenije, 700 pa jih zaradi te bolezni umre. Mnogi, ki imajo zgodnjo obliko te bolezni, se je sploh ne zavedajo, ker se bolezni dolgo razvija brez očitnih bolezenskih znakov. Vzrok za nastanek bolezni še ni v celoti pojasnjen, tveganje, da nekdo zboli za rakom na debelem črevesu ali danki, pa povečuje nezdrav življenjski slog (premalo gibanja, debelost, nezdrava prehrana s premalo vlaknin, sadja in zelenjave, uživanje alkohola in kajenje). Pogostejše zbolevali moški in ženske, stari več kot 50 let, zbolijo pa lahko tudi mlajši. Človek ima lahko raka na debelem črevesu ali danki več let, preden se pojavijo resne zdravstvene težave – takrat pa je za učinkovito zdravljenje lahko že prepozno.

Program SVIT omogoča, da to obliko raka odkrijemo dovolj zgodaj tudi pri ljudeh, ki še nimajo očitnih zdravstvenih težav, omogoča učinkovito zdravljenje predrakavih sprememb (polipov) in raka na debelem črevesu in danki; letno lahko reši življenje najmanj 200 prebivalcev Slovenije, mnogim pa prihrani veliko trpljenja, ki ga povzroči ta zahrbtna bolezen.

Prav zato je pomembno, da se na vabilo programa SVIT, ki ga prejmemo po pošti, tudi odzovemo. Uspešnost programa je odvisna od vključitve čim večjega števila povabljenih in od njihovega aktivnega sodelovanja. Odzivnost vabljenih znotraj Zdravstvene regije Koper se med posameznimi občinami razlikuje, vendar je v povprečju odzivnost še vedno prenizka. Zadnji podatki za leto 2012 namreč kažejo, da je odzivnost v naši regiji 58,23 %, kar pomeni ne le da zaostajamo za slovenskim povprečjem (62,32 %), ampak tudi za želeno pregledanostjo (75 %).

Program SVIT lahko reši življenje vsakemu izmed nas. Zato se »ne bojmo sveta tam znotraj«, vključimo se v program in k temu spodbudimo še naše najbližje!

Za dodatne informacije in pojasnila o programu SVIT lahko obiščete spletno stran www.program-svit.si, pokličete na telefonsko številko

Centra SVIT 01/620 45 21 ali pišete na naslov elektronske pošte info@program-svit.si. V vseh zdravstvenih domovih Zdravstvene regije Koper pa so vam na voljo tudi SVIT-ove info točke, o katerih lahko več izveste na spletni strani našega zavoda <http://www.zzv-kp.si/javno-zdravje/skupina-za-promocijo-zdravja/svit-%e2%80%93-drzavni-program-presejanja-in-zgodnjega-odkrivanja-raka-na-debelem-crevesu-in-danki/>.

Viri: 1. Inštitut za varovanje zdravja RS, Center za krepitev zdravja in obvladovanje kroničnih bolezni, Oddelek Svít.
2. Spletna stran programa Svít www.program-svit.si.

AKTUALNO

OB SVETOVNEM DNEVU SPANJA: Narkolepsija

doc.dr. Leja Dolenc Grošelj

marec
18.

Motnje spanja so pogost pojav. Ljudje največkrat tožijo o slabem nočnem spanju ali nespečnosti. Obstajajo pa tudi motnje spanja, katerih simptomi so ravno obratni in se odražajo kot huda dnevna zaspanost. Nevrološka bolezen spanja, ki traja vse življenje in se med drugim kaže s številnimi napadi zaspanosti podnevi, se imenuje **narkolepsija**.

➤ **Glavni simptomi narkolepsije se kažejo kot:**

1 prekomerna dnevna zaspanost – stanje, v kateri oseba čuti nezadostno potrebo po spanju, čeprav je ponoči spala dovolj dolgo. Huda utrujenost čez dan se pojavi pri vsaki osebi z narkolepsijo. Napade prekomerne dnevne zaspanosti bolniki doživljajo v času, ko ne smejo spati oziroma si tega ne želijo – npr. sredi pogovora, vožnje z avtomobilom, med delom ali med jedjo. Napadi dnevnega spanja se lahko pojavijo brez predhodnega opozorila tudi večkrat na dan. Posledice so lahko nesreče na delovnem mestu in v prometu. Bolnik, ki je nenehno zaspan, se po kratkem dreamežu počuti nekoliko bolje.

2 katapleksija – drugi najpogostejši simptom narkolepsije, ki se pojavi pri 60 do 90 % bolnikov z narkolepsijo. Bolniki katapleksijo opisujejo kot nenadno, kratkotrajno izgubo mišične moči, ki se vedno pojavi ob nekem nenadnem čustvenem dogodku (smehu, jezi, presenečenju, žalovanju, razočaranju, zadregi, navdušenju ali spolnem vznburjenju). Napad katapleksije običajno traja nekaj sekund do nekaj minut. Prizadeta oseba se med napadom dogajanja zaveda (je ves čas pri zavesti), vendar ne more govoriti ali odreagirati. Pogostnost napadov je različna: od več napadov vsak dan do nekaj napadov na leto.

3 prekinjeno nočno spanje ali spanje po obrokih – je značilno za 60 do 80 % oseb z narkolepsijo. Ti v 24-urnem obdobju ne spijo več kot zdravi ljudje; primanjkljaj prekinjenega nočnega spanja se kaže kot huda prekomerna dnevna zaspanost in napadi spanja preko dneva. »Spanje po obrokih« ni samo simptom nespečnosti, ampak tudi narkolepsije.

4 hipnagogne in hipnopompne halucinacije – so živa, neprijetna sanjam podobna doživljanja, ki se pojavljajo pri 80 % oseb z narkolepsijo, in sicer v polsnu preden oseba zaspi (hipnagogne haluci-

Spletna stran programa Svít
www.program-svit.si

Pišite nam na e-naslov: zdravjezavse@zzv-kp.si

ZDRAVJE ZA VSE 1/2

nacije) ter pri prebujanju (hipnopompne halucinacije). Podobe so videti zelo resnične in lahko vzbujajo grozo.

5 **paralize ob uspavanju in prebujanju** – so kratkotrajne nesposobnosti govora ali premikanja v trenutku, ko oseba zaspi ali se prebuja in trajajo od nekaj sekund do nekaj minut. O tej motnji poroča 80 % oseb z narkolepsijo. Čeprav stanje ni nevarno, se ga osebe, ki se svoje motnje spanja še ne zavedajo, prestrašijo, še zlasti, če ga spremljajo hipnagogne halucinacije.

Diagnoza. Kadar bolniki občutijo hudo čezmerno zaspanost, morajo o tem poročati osebnemu zdravniku, ki opravi osnovni internistični pregled in laboratorijske preiskave, s katerimi izključijo druge bolezni, ki bi se lahko kazale s čezmerno zaspanostjo. Potem sledi napotitev k specialistu nevrologu somnologu. Opravi se klinični pregled, po potrebi tudi slikovno diagnostiko možganov in morebitne druge preiskave. Nato bolnike po navadi kratkotrajno hospitaliziramo (dva dni) in v tem času naredimo nočno in dnevno poligrafsko snemanje spanja ter genetske preiskave krvi. Za izključitev drugih bolezni spanja je potrebno bolnike poligrafsko snemati v laboratoriju za motnje spanja (na Inštitutu za klinično nevrofiziologijo v ljubljanskem kliničnem centru), kjer speče bolnike neprekinjeno snemamo vso noč.

Zdravljenje. Simptome narkolepsije je mogoče uspešno zdraviti. Bolniki si lahko sami pomagajo z načrtovanimi kratkimi spanji podnevi, ki bodo zmanjšala pojavljanje nepredvidljivih napadov spanja. Za zdravljenje narkolepsije obstajajo različna zdravila, ki delujejo na posamezne simptome narkolepsije. Zdravljenje je odvisno od posameznika in stopnje njegove prizadetosti. Z zdravljenjem narkolepsije uspešno zdravimo, vendar pa kljub prejemanju zdravil simptomov bolezni ne moremo povsem odpraviti.

Fotografija
Več o spanju in o motnjah spanja si lahko preberete na spletni strani <http://www.zaspan.si/>.

NOVOSTI

UČINKOVITI IN PRAGMATIČNI ODZIVI NA POJAV PROBLEMATIČNEGA UŽIVANJA DROG

dr. Ines Kvaternik

Uporabniki programov zmanjševanja škode v Sloveniji so kljub sorazmerno dolgi tradiciji izvajanja programov zmanjševanja škode in dobri pokritosti s programi podvrženi prenekaterim tveganim situacijam, ki so vezane na načine uporabe drog. V prihodnje bo treba razvijati aktivnosti, ki so vezane na spreminjanje ravnanja z uporabljenimi iglami in s pripomočki za injiciranje, pa tudi na spodbujanje uporabnikov k varni spolnosti. Omenjena populacija se stara in ima vedno več kombiniranih potreb in zdravstvenih težav ter težav z nastanitvijo, zato bo treba razmišljati o večjem številu zavetišč za brezdomne uporabnike drog in o vzpostavitvi stanovanjskih skupin za uporabnike drog. Vzpostavitev varne sobe za injiciranje drog in zamenjava sterilnega pribora v zavodih za prestajanje kazni bi gotovo pripomogla, da bi bili cilji zmanjševanja škode v večji meri tudi doseženi⁽¹⁾. Odziv na potrebe omenjene ciljne skupine zahteva, da so strokovni in laični delavci, ki delujejo na tem področju, podkovani s širokim spektrom strokovnih kompetenc.

Zavod za zdravstveno varstvo Koper je v sodelovanju s programi zmanjševanja škode na področju drog izdal strokovni priročnik z naslovom **Zmanjševanje škode na področju prepovedanih drog**, ki ponuja vpogled v sodobne teme zmanjševanja škode in s strokovnimi argumenti osvetljuje ključne teme, izzive in prioritete na področju zmanjševanja škode v prihodnjih nekaj letih.

Priročnik obravnava aktualno tematiko zmanjševanja škode na področju prepovedanih drog kot enega izmed temeljnih sodobnih konceptov pomoči uporabnikom z glavnimi nameni ohranjanja njihovega zdravja, zmanjševanja tveganj zaradi uporabe drog in preprečevanja okužb z virusi HIV in HEP v populaciji, ki prepovedanih drog ne uporablja. Z izvajanjem aktivnosti na področju zmanjševanja škode bistveno pripomoremo k varovanju javnega zdravja. Udeležanje koncepta poteka nizkoprazno, kar pomeni, da se na potrebe uporabnikov prepovedanih drog in njihovih svojcev odzivamo tukaj in zdaj. Gre za ustvarjanje pogojev, ki uporabnikom prepovedanih drog omogočajo, da z izboljšanjem kakovosti njihovega življenja poskrbijo tudi za boljšo kakovost življenja svoje ožje in širše socialne mreže in lokalne skupnosti.

Agencija EU za droge (EMCDDA) koncept zmanjševanja škode ocenjuje za enega najbolj učinkovitih odzivov, ki zmanjšuje zdravstvene in socialne posledice uporabe prepovedanih drog ter kriminal, povezan z uporabo prepovedanih drog.

V priročniku je predstavljena mednarodnopravna perspektiva urejanja področja drog, pregled konvencij OZN in možnosti za oblikovanje nacionalnih politik do drog. Posebna pozornost je namenjena oblikovanju politik do prepovedanih drog v Sloveniji in predstavitvi zgodovinskega razvoja njihovega oblikovanja. Opisane so razlike med javnozdravstvenim in kazenskoopravnim diskurzom kot dvema glavnima oblikovalcema nacionalne politike do drog in zmanjševanja škode kot alternativa, inovacija in pragmatičen pristop na področju dela z uporabniki. Programi zmanjševanja škode so umeščeni v kontekst socialnovarstvenih programov, ki jih kot »nizkoprazne« opredeljuje Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2006-2010 in od sredine devetdesetih let sofinancira Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Programi zmanjševanja škode so v letu 2012 glede na poročilo ministrstva dosegli 11.425 različnih uporabnikov, kar zgovorno priča o obsegu problematike in dosegu programov zmanjševanja škode v Sloveniji.

Viri: 1. Nacionalno poročilo o stanju na področju drog 2012 http://www.ivz.si/Mp.aspx?ni=168&pi=5&_5_id=2175&_5_PagelIndex=0&_5_groupId=301&_5_newsCategory=8&_5_action=ShowNewsFull&pl=168-5.0.

ALI STE VEDELI?

... da 22. marca obeležujemo svetovni dan voda? Namen tega dne je opozoriti javnost, da je voda z različnih vidikov življenjskega pomena za vsa živa bitja in nenadomestljiv naravni vir. Je osnova vseh bioloških procesov, ki omogočajo življenje. Zagotavljanje dostopa do varne pitne vode za vse in pametno upravljanje s tem virom je pomembna naloga trajnostnega razvoja. Voda je namreč središče trajnostnega razvoja, saj ima pomembno vrednost tako s socialno-ekonomskega kot tudi okoljskega vidika. Voda in ekosistemi večinoma ne priznajo ne političnih ne nacionalnih meja in so zato pogosto predmet različnih običajno problematičnih ravnanj in upravljanj. Na osnovi teh dejstev je februarja 2011 Generalna skupščina Združenih narodov (GS ZN) razglasila leto 2013 kot leto mednarodnega sodelovanja na področju voda (IYWC). Cilj tega mednarodnega leta je ozaveščanje tako o možnostih za tesnejše mednarodno sodelovanje kot tudi o izzivih upravljanja z vodami v luči povečanega povpraševanja po oskrbi s pitno vodo. Mednarodno sodelovanje na področju voda naj bi zato imelo več razsežnosti, vključno s kulturnimi, znanstvenimi, izobraževalnimi, verskimi in etničnimi.

Viri: <http://www.unwater.org/watercooperation2013> (6. 2. 2013).

Naslovnica priročnika
Zmanjševanje škode na področju prepovedanih drog. Fotografija svetilnika na naslovnici: Liljana Petruša.

Novice Zdravje za vse so brezplačen mesečnik, dostopen na spletni strani ZZZV Koper: <http://www.zzv-kp.si/strokovni-nasveti-in-priporocila-mesecna-publikacija-zdravje-za-vse/zdravje-za-vse> | Prav tako so novice dostopne v vseh informativnih točkah zdravstvenih domov in bolnišnic v zdravstveni regiji Koper. | Izdajatelj: Zavod za zdravstveno varstvo Koper, Vojkovo nabrežje 4a, 6000 Koper | Odgovorna oseba: Milan Krek | Glavna in odgovorna urednica: Manica Remec | Sodelavci: Liljana Petruša, Živa Žerjal, Ines Kvaternik | Oblikovanje koncepta: Slavica V. Okorn | Oblikovanje in priprava: SkupinaOpusDesign® | Lektoriranje: Martina Jelušič | Naklada: 1200 izvodov

MISEL O UGANKARSTVU V NAŠIH KRAJIH (ALI INTERVJU S TOMAŽEM MAHKOVICEM)

Nemalokdo dandanes bolj pogosto rešuje križanke, uganke, rebuse, anagrame in podobno, kot pa prebere knjigo. To je dejstvo. Ker pa reševalci križank niso isto kot sestavljalci križank in ker se premalokrat povprašamo o ozadjih, sem se o zanimivi temi tokrat pogovarjala z enigmatikom, križankarjem, sicer piscem, ki se je iz Savinjske doline pred dvema letoma priselil v Ilirsko Bistrico in tu domuje, sestavlja križanke in ustvarja, s Tomažem Mahkovicem.

P: Kam in do kod segajo tvoji začetki ugankarstva, križankarstva?

T: Začel sem pred približno petnajstimi ali več leti, ker sem v ugankarskem *Vandrovcu* (revija, ki jo je takrat izdal Salomon), opazil poziv novim sestavljalcem, pa sem si pomislil, da bi sam tudi kaj s tega področja pridal in sem torej svoje ideje poslal na uredništvo. Poprej sem veliko časa namenil reševanju rebusov, drobnih ugank. Rebusi me še vedno najbolj zanimajo, ker me zanima jezik, slovenščina kot taka, materni jezik. Pri rebusih je veliko igre z besedami, črkami – premetanke, anagrame, prebranke npr. so takšne, uganke o liku. Takratni urednik me je povabil k sodelovanju, rekel mi je, da imam dobre ideje, da pa nimam pojma o pravilih (smeh). Urednik Marko Bertonec mi je vse poslano nato poslal nazaj z vsemi mogočimi pripombami in tako sem začel sestavljati tudi sam križanke in ostalo. *Vandrovc* je bila takrat odlična revija, potopisna bolj ko ne, osrednji del je bil prepuščen ugankarstvu, z odličnimi ugankami, starimi, novimi, kakor pač. Takrat sem objavil prvo prebranko (npr. ko bi lahko prišel ... iz tega potem dobiš kobilo ali pa kaj podobnega). Zanimive so prebranke, kjer gre za neko utečenost, pa se jo potem prebere lahko na drugačen način, npr. Jože Pauman je imel eno takšno, ki je potem bila reklama za revijo Antena npr. ... 'antena je živa scena' ...

P: Razen pri *Vandrovcu*, si potem nadaljeval kje, kako ...

T: Ja, objavljal sem v *Kihu*, v *Izzivu*, v *Salomonovih edicijah*, kot so *Enigma*, *Rebus ipd.* Ker me je to zanimalo, sem začel sestavljati celo vrsto ugank.

P: Morda, preden nadaljujem z ugankarstvom, eno vmesno vprašanje – od kod ti občutek za lepoto besed ... Si tudi pisatelj, kot vemo, pesnik itd.?

T: Ja, sem pesnik, pisatelj, ne vem, kaj

v meni bolj prevladuje, sem tudi aforist (vpeljava dvournosti), zelo rad berem in slovenščino imam zelo rad. Ljubim svoj materni jezik, ker se mi zdi tako poln, filozofski, pesniški, skratka. Zdi se mi, da ga zapostavljamo – pa nisem neki nostalgik, pa nimam proti novim besedam, jezik je živ.

P: Če se torej tega laično lotim, nihče od reševalcev pravzaprav ne razmišlja o tem, da pri križankah obstajajo kakršna koli pravila ...

T: Vse uganke imajo svoja pravila. V slovenskem ugankarstvu imamo ena najtežjih pravil, zato tudi ne moremo sestavljati rekordnih križank, npr. križanko 12 x 12 brez črnih polj je skorajda nemogoče sestaviti, ker lahko uporabljamo samo besede, kot so samostalniki v prvi osebi množine, izjeme kot npr. živalske skupine, rastlinske. Pravila se sčasoma sproščajo, pa če je križanka lepa, se kdaj tudi krši kakšno malenkost. Pomembno je povprečje črk v besedi. Večina ljudi pozna slikovne križanke ali skandinavke. Križanke, ki imajo, namesto črnih polj, polja z opisi. Ker niso oštevilčene, so opisi posebej. V osnovi je to slikovna križanka. Te križanke imajo pravilo, 4–7 črk v besedi, pri čemer je pri skriti križanki ter pri križanki iz sredine pravilo 5,00 črke v besedi.

P: Če sem prav razumela, je slovenska križanka ena najzahtevnejših. Kakšna je torej razlika med italijansko ali kakšno drugo in slovensko križanko?

T: Pri njih je veliko drugačnih pravil ... Lahko so dvočrkovne v stolpcu tri ena nad drugo, kar je v slovenskem ugankarstvu nedovoljeno, pa izoliranih polj ne sme biti. Vendar se ta pravila sproščajo, vsaj pri *Izzivu*, sicer ne. Dvojine v križankah in ugankah ni, razen v rebusih. Rebus je specifična uganke s spet lastnimi pravili. Osnovna pravila so skratka: število črk v besedi, samostalniki v ednini, nobenih drugih besednih vrst, uporaba znanih besednih zvez, kot npr.

zeleno zlato, ime pa priimek morata biti tudi v takem vrstnem redu, velja tudi korensko pravilo (npr. mehko – mehkoba npr. ali koren – korenika, postrojevanje – stroj), kjer dveh besed z istim korenem ni moč uporabiti. Križankarji so zato lovci na naslove ali knjižne ali filmske, ker se naslov šteje kot samostalnik. Križanke so lahko tematske – pri njih je toliko odstotkov tematskih besed. Lahko se pojavijo čudnih oblik, saj z obliko uravnavaš lov besed. Več je šumnikov, bližje si slovenski križanki. Po SSKJ je anagram vsaka beseda. V ugankarstvu to nič ne šteje – mora biti anagramni samostalnik. Če pa ni, obstaja anagram v stavku, ali pa anagramni stavek. Najboljši anagramist pri nas je Janez Nadu. Obstaja pa tudi anagramna križanka.

P: Kaj pa vstavljanje gesel, fotografij in to?

T: O tem se potem govori, ko gre za križanke po naročilu. Če si fizična ali pravna oseba zaželi določenega gesla, se ga vstavi, ima svojo ceno, ravno tako fotografija, izmislijo si svojega, na podlagi gesla se pač potem naredi križanko.

P: Bi nam naštel vrste križank?

T: Veliko jih znam narediti, vseh ravno ne. Najbrž se niti ne bom mogel vseh spomniti ta trenutek: slikovna, tematska, križanke brez črnih polj, skrite, iz sredine, koordinatne, ameriška (poseben sistem), italijanska (v prvi koloni in prvem stolpcu dovoljeno izolirano polje oz. ena črka, ki ji ni potreben opis, je pa samostojna beseda pri izračunu črk v besedi), zlogovna, simetrična, dva plus ena itd.

P: Tudi sam si se jih nekaj izmislil, če se ne motim.

T: V slovenski prostor sem prenesel par ugank iz poljskega prostora (Poljaki so v ugankarstvu močni), krožna mreža, lomljenka, izmislil sem si tudi nekaj njih, ali jih predručal, krožna združenka, voz, razbitina (vrsta premetanke, kjer se e razbije na dva i-ja pa en l).

P: Imaš tudi izdano knjižico ugank za otroke ...

T: Gre za klasične uganke, kot jih je delal že npr. Vodnik pa njemu sorodni. Ta mali krokodilček nič nevaren ni ...

P: Tudi tvoje pisanje, že prejšnja zbirka kratkih zgodb *Stražar*, pa roman, v nastajanju *Bukov svet* se mi zdita preplet tebe - ugankarja s tabo - Tomažem, pisateljem,

pesnikom ... Na nek način imamo vsi svojega najljubšega pisatelja, knjigo, šport. A imaš svojo najljubšo uganko ali križanko?

T: Ma ne vem. Pri sestavljanju enih in drugih je kot pri pisanju, porodi se neka ideja pa rečeš: »Uf, lej, tukajle znotraj je neka prebranka«! ali kaj podobnega, na podlagi takratne ideje se odločiš, kakšne vrste uganke boš naredil, pri križankah je pa tako: lepa besedna zveza se pojavi, pa si zapišeš, pa še eno tako dolgo, pa nato pač nastane. Pri slikovnih, ki jih pa ljudje najraje rešujejo, pa rečeš: »Bom dal sliko tega pa tega, pa geslo ta pa ta, in na podlagi tega začneš potem sestavljati križanko.« Življenje je uganka. Zapleti, razpleti, sam dodam še kakšno premetanko, dvomne sopomenke. Ampak to si lahko vsak pisatelj lahko privoščil. Na podlagi tega sem prvi »izumil« križani haiku, če se nanese na poezijo.

P: Vem tudi, da kot darilo ob porokah, rojstnih dneh, obletnicah rad izdelas križanko z geslom itd.

T: Če se kdo odloči, da bi recimo podaril komu, ki rad rešuje križanke, križanko z njegovo pojavo, slikovna je takšna, pove geslo, pošlje sliko in glede na to potem sestavim križanko. Podobno kot pač časopisi naročajo, pa se potem sestavi.

P: Koliko časa pa potrebuješ za sestavo takšne povprečne »časopisne« križanke?

T: Odvisno. Eno na dan se da normalno sestaviti, seveda, če ni prezahtevna. Sestaviš število polj, npr. 16 polj, notri je slika, ki je sestavljena npr. iz sedmih polj, nato daš geslo in na podlagi gesla potem sestaviš križanko.

P: A vas je veliko sestavljalcev v Sloveniji?

T: Obstaja nas veliko. No, če se malce pohvalim, sam sem med tridesetimi najboljšimi, kar zadeva sestavljalcev križank, na ravni sestavljalcev drobnih ugank sem med petimi najboljšimi v Sloveniji.

P: Se sestavljalci križank kdaj sestanete na kakšnem skupnem srečanju?

T: Minuli časi. (nasmeh) Se najbž še, npr. pri Kihu. Mnogi reševalci so tudi dobri sestavljalci, ker imajo arzenal besed razdelan veliko bolj, bolj so vseznalci, mi smo pa bolj obrtniki, ki iščemo material po knjigah, oni ga pa že poznajo od toliko pogostega reševanja.

P: Koliko je zanimanja med mladimi?

T: Ne dosti. Začnejo v študentskih časih, mnogi prekinejo, ker so pravila mogoče prezahtevna, ali ker premalo obvladajo, mnoge mine, eni pa pač prekinejo, pa spet povzamejo.

P: Ena zelo podobna zadeva z iskanjem črk, s katerim se tudi si in se ukvarjaš,

Križemkražem, če še to malce predebatirava.

T: Gre za različico Scrabbla, angleške različice. Gre pa bolj za različico hrvaške kvizovke. Hrvati imajo močno ugankarsko društvo, Slovenci ga nimamo, Pokojni Pavle Gregorc je bil na podlagi te kvizovke s skupino drugih pobudnik Križemkražma. Igrata dva igralca, deset črk se potegne iz vrečke in na tablo sestavljata besede. Vsak ima deset potez, najkrajša beseda ima štiri črke, najdaljša pa kolikor dolgo lahko sestaviš, kolikor je polj na tabeli. Najdaljše v Sloveniji so dvanajstčrkovne besede in jih je zelo malo, npr. tovarna kleja. Besedna zveza se šteje, če je v slovarju. Pravila so sestavljena na podlagi križankarskih pravil, vendar imajo svojo različico. Zmečkan papir, če je v eni literaturi na razpolago. Vsak mesec je eno tekmovanje, državno prvenstvo, ob sobotah, traja ves dan, sedem partij na tekmovanje, pol ure približno (pahovska ura je mera).

P: Morda še za konec ... a se s sestavljanjem lahko »mastno« služi?

T: (smeh) Mastno ravno ne, bi se pa dalo preživeti, če bi bilo dovolj naročil. Je pa utopično to pričakovati, drobiž za drobiž (smeh).

P: Hvala za intervju, želim ti najmanj eno križanko na dan. III P.Dodič

TRADICIONALNI VALENTINOV VEČER

Stvari, ki jih človek opravlja z veseljem, je potrebno deliti med ljudi. Ženska pevska skupina Kalina ima zmeraj voljo in dober namen narediti nekaj lepega. Tako je lanskoletni Valentinov koncert v Domu na Vidmu, ko je ŽPS Kalina gostila Klapo Semikantá iz Kopra, doživel prijetno izkušnjo, da ostane tradicija. To se je tudi zgodilo v središču Rotunda, kjer se je izvajal predstavitveni – prvi koncert Klape Semikantá. Poleg ŽPS Kaline se je predstavil Oktet Castrum in Enzo Hrovatin, avtor številnih zimzelenih pesmi. Program, ki je bil zelo poslušljiv in všečen, je povezovala Jana Pogačnik z Radia Capris. Prepričani so, da se bo tradicija nadaljevala.

ŽPS Kalina je vedno aktivna. Tako je bila ob kulturnem

prazniku gostja prireditve Slovenskega društva Bazovica na Reki. Nastopila je na svečani podelitvi diplom in licenc davčnim svetovalcem v Ljubljani. V decembru so sodelovale na božičnih koncertih v Jelšanah, Jasenu in na Matuljah. V skupnem sodelovanju z domačim cerkvenim pevskim zborom in KS Brezovica že nekaj let zapored izvedejo božičnico. Pevke se z veseljem odzovejo povabilu in vsako leto zapojejo v kraljestvu kapnikov, na živih *jaslicah* v Postojnski jami z najdaljšo tradicijo uprizarjanja. Njihovo udeležbo na Občinski reviji pevskih zborov in pri otvoritvi Vaškega doma na Veliki Bukovici ni oviralo niti slabo vreme. K prijetnemu vzdušju je zagotovo prispevalo dobro sodelovanje, podpora organizatorjev in topel čaj.

S skupnimi močmi se da povezati in združiti marsikaj, kar je pomembno pri realizaciji programa ŽPS Kaline, pod vodstvom prof. Janje Konestabo.

Vloga pevk v vsakdanjem življenju pa je neprecenljivo delo za njihove družine, vloga matere. Ob 8. marcu in materinskem dnevu vam dodajajo Pavčkovo pesem: „Mama je ena sama, dana za srečo in na veselje. Prava. In ena sama.“

Naj se ta misel dotakne vseh mamic. III E. M.

PRAVLJICA O PRAVLJICI ...

V najlepši brkinski vasici so deklice od nekdaj številčno zelo močno vodile pred fantki! Tako je bilo nekoč ... in tako je pač tudi dandanes. Ena med njimi je tudi mala in simpatična Ema, princeska, ki je pred kratkim polepšala svet svoji mami Andrei in atiji Andreju. Nekoč, nekdaj ... ko bo kar čez noč odrasla v brhko dekle, bo tako, kakor vsaka, tudi ona sanjala le o svojem »princu na belem konju« in hišici v cvetju ; a do takrat pa bo v dolgih večerih iskrice v njenih malih in zvedavih otroških očeh lahko prižgal že ...

IZGUBLJENI KLJUČEK IN SONČICA ZVONČICA (nadaljevanje ...)

Sveža jutranja rosa je potem namočila in toplo sonce dodobra ogrelo vlažna gozdna tla. Naenkrat se je zraven ključka nekaj začelo premikati tam med travami. Izpod široke praproti je pokukal droben zelen popek ter začel rasti in rasti. Do naslednjega jutra je zrasel že zelo visoko in nad malim ključkom razprl svoj nežen, kot sonce svetel rumeni cvet. Rožica je zazehala in si z roso umila zaspane oči. »Glej no glej, le kaj se tu pod mano svetlika«, je rekla mlada zvončica Sončica in z zanimanjem opazovala malega prišleka, ki ga je maloprej uzrla. Ključek pa je bil negiben in tiho. »Ah, slaba družba mi boš! Le s kom se bom zdaj jaz pogovarjala,« je razočarano rekla. Zvončica Sončica pa ni bila navadna cvetica, temveč čudežna rožica, ki le vsakih sto let zraste tam na mali gozdni jasi. V svojem cvetu skriva čaroben in droben sončni prah, ki lahko prav vsako stvar obudi v življenje. Hladen veter je nalahno zavel čez gozdno jaso in nežno zazibal njen rumeni lepi zvonček, da se je ves skriti čudežni sončni prah v njem posul po malem ključku spodaj, ki pa je kar naenkrat oživel. »Čudovito, oživel si. Huraaa! Zdaj bom končno imela družbo in nekoga za pogovor. Imenovala te bom mali ključek Buček in močno upam, da bova dobra prijatelja,« je vzkliknila in se živega ključka iskreno razveselila drobna cvetica. A mali ključek Buček pa žal nad življenjem v gozdu ni bil prav nič navdušen.

»Dolgčas mi je tu. Rad bi se skrival in lovil, ti pa se žal ne moreš niti premakniti, ker si pač rožica«, se je ključek kmalu začel pritoževati. »Sploh pa je tu v gozdu vse preveč vlažno in mokro, pa se bojim, da me prehitro rja napade. Pojdem raje malo po svetu in si poiščem kakšno koristno delo,« je rekel naposled odločno in se poslovil od žalostne in razočarane zvončice Sončice, ki ji je že močno bežalo na jok, a je še uspešna zadrževati težke in grenke solze razočaranja. Poslednjič jo je še objel in odšel.

Pot ga je vodila po premnogih gozdnih stezicah daleč proč od gozdne jase in proč od lesene kovačeve koče, iz katere so se spet zaslišali le zvonki udarci težkega kladiva.

Dva dni je že ubogi ključek taval izgubljen in sam po temnem gozdu, ko se je kar naenkrat pred njim na velikem smrekovem štoru pojavila dobra gozdna vila. »Kam pa kam, ti lepi ključek. Ali te ni nič strah, da se izgubiš v tem velikem in temnem gozdu, polnem nevarnosti in divjih zveri,« ga je vila tiho vprašala, »v mladem tem toplém jutru?« »Seveda me je zelo strah, pa si žal ne znam pomagati. Ali mi lahko prosim

ti pokažeš pot iz gozda, da pridem končno v belo mesto in si tam poiščem kakšno koristno delo,« jo je goreče zaprosil. »Seveda ti lahko pomagam; tale gozd poznam kot svoj žep«, je rekla dobra vila, se zavrtela na peti in odskakljala po stezi. Ključek ji je ubogljivo sledil in že kmalu prišel na konec gozda, na veliko in pusto planjavo, od koder se je razprostrl širok pogled na tuje belo mesto v daljavi. »Krasno ... tja pojdem poiskat dobre ljudi in tudi kakšno koristno delo zase morda najdem tam. Hvala ti, dobra gozdna vila, tisočkrat ti hvala,« je ključek še zaklical in že ga je široka in prašna cesta peljala novim dogodivščinam naproti. (dalje prihodnjič ...) **mv**

ZAHVALA

Odslej je njegovo bivališče počitek in njegova obleka luč.

Naj njegova duša za vedno spi v večnem miru.

Zapustil nas je dragi mož, oče, nono in tast LUCIJAN CETIN s Topolca, rojen v Tominjah.

Hvala vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, sosedom, vaščanom s Topolca in iz Tominj ter vsem ljudem dobrega srca, ki ste nam v teh težkih trenutkih stali ob strani in nam nudili nesebično pomoč, molitev in tolažbo.

Iskrena zahvala za obiske in pomoč na domu dr. Sonji Lovrič, patronažni sestri ge. Božidari Česnik in ge. Gabrijeli Prosen. Iskrena hvala kolektivu Javnega podjetja Komunala Ilirska Bistrica in gospodu kaplanu Niku Čuku za pogrebno svečanost ter duhovno pomoč v času bolezni. Hvala tudi kolektivu Vrtca Il. Bistrica in Banke Koper, d. d., PE Ilirska Bistrica. Zahvala tudi pevcem in g. Jožkotu Delostu za izrečene občutene besede.

Vsi njegovi: žena Boža, hčerki Nives in Brigita z družinama

ŠJME U BENJTKAH

V petek, 8. februarja, torej na slovenski kulturni praznik, je Fotoklub Sušec pripravil odprtje razstave z naslovom Šjme u Benjtkah. Avtor tokratne razstave v Pumpa baru v Knežaku je član Fotokluba Sušec Tomaž Kastelic. Predstavil se je z motivi beneških mask.

V nagovoru ob odprtju, ki ga je vodila Neta Vergan, nam je nanizal nekaj zanimivosti o nastanku razstave in nam podal tudi marsikateri praktičen napotek, ki pride prav pri fotografiranju pustnih motivov.

»Vsekakor je priporočljivo obiskati Benetke med tednom, ko je v mestu manj turistov, in obvezna oprema pri fotokameri je tudi bliskavica,« sta le dva od napotkov, ki nam jih je zaupal.

Poleg razstave, ki je sama po sebi kulturni dogodek, so se nam predstavili še glasbeniki iz ilirskobistriške glasbene šole. Pod vodstvom Dušana Grmška (trobenta) so nastopili še Luka Stare s trobento, Marko Amon z rogom, Rok

Štemberger s pozavno in Nejc Frank s trobento. Vsi so tudi člani Pihalnega orkestra Ilirska Bistrica. Sledili so še krofi in debata o fotogra-

fijah ...

Razstava bo odprta do sredine marca. Vabljeni k ogledu. **III Fotoklub Sušec**

BISTRIČANI SO POZDRAVILI BELE VILE

V organizaciji Knjižnice Makse Samsa Ilirska Bistrica in Društva za krajevno zgodovino in kulturo so v domači knjižnici predstavili prvo knjigo Vile bíle avtorice Sabine Pugelj, arheologinje iz Kosez, torej potomke starih 'kosezov'.

Pred prepolno dvorano ljubiteljev knjig je avtorico in goste v organizatorjev pozdravil zgodovinar Tomo Šajn.

Z avtorico se je pogovarjala Jana Samsa, domačinka in ljubiteljica slovenske dediščine, z obiskom pa sta goste počastili tudi urednici zbirke, ddr. Marija Stanonik in Alenka Veber iz Celjske Mohorjeve družbe, kjer je knjiga izšla.

Program je obogatil družinski trio Volk folk z ljudsko glasbo okolja, kjer je bila knjiga predstavljena. Posebno veselo je bilo, ko so organizatorji večera prepustili besedo domačinom, ki so pri knjigi sodelovali. To sta bili Anka Gržina iz Dolnjega Zemona in Anka Mikuletič iz Male Bukovice ter Anton Šlosar iz Novokračin. Pripovedovali so zgodbe v svojem narečju.

»Moja osebna zgodba se začne v otroštvu, ko sta me čuvala stara mama Rozalija in stari oče Leopold Pugelj, ki sem jima rekla kar *mama in ate*. Onadva sta mi povedala prve pravce. Stara mama sicer bolj redko, če se prav spomnim, le, ko smo *lupili fərmíento*, sem jo *nafiéhtala*, da je povedala kakšno *od vicanja*. Stari oče je bil boljši pripovedovalec, tudi več veselja je imel s tem. Svoje zgodbe je rad razvlekel, a ne samo pravce, ki jih je pravil meni. Iz rokava je stresal še cel kup osebnih prigod, včasih bolj, včasih manj zanimivih. Marsikdaj se je zgodilo, da je poslušalce začel grozno dolgočasiti in smo od njega kar zbežali.« **III Petar Nikolić**

TRPLJENJE MAČKA FILOZOFA

Utrip mesteca B.

Mala ulica je na videz mirna in spokojna. Hiše v njej so škatlasto razkošne. Okna (pre)velika. Vrtovi vzorno urejeni. Pravijo ji Majniška ulica. Če pa ima kdo bujno domišljijo, ga kaj hitro spomni na simpatične Razočarane gospodinje ... v Ulici glicinij ... Včasih pa nepričakovano trešči med stanovalce blisk in grom: jeza na to in ono, pa na mačke in pse prav posebno ... čudno naključje, to se zgodi ravno po nočeh, ko se izza Ahca prikaže bleščeča in krasna polna luna; človeški prebivalci se pač nekoliko vznemirijo. Tudi sicer mirni duh hišnih ljubljencev se prebudi in jih požene v raziskovanje bližnje in daljne okolice. In to kar počez če sosedovo solato in peteršiljček; zelo nezaželeno! Uličica španskega bezga in peteršiljčka se spremeni v areno brez gladiatorjev, pa vendarle nevarno prizorišče vsakoletnega konflikta.

Pomladno jutro. Diši. Sveža rosa na travici okrog hiš. Popolnoma v pozitivu se je sosed Fani odpravila malo naokrog, opazujoč odvržene smeti nemarnih mimoidočih; in vidne sledove sprehajajočih se psov; pa ravno v njenih smrekicah. Ni se vznemirila – čudno? Kajti malokdaj se je zgodilo, da je mirno spregledala packarije v svoji urejeni ulici. Obirala se je torej na dvorišču in se pogovarjala z razigranimi mačkicami. Kako pa drugače, s kom pa drugim.

Idila ni trajala dolgo. Samo nekaj minut. Zgodilo se je neizbežno: izza cvetočega sadovnjaka so njen duševni mir porušili hreščeči glasovi sosedice Micke. Nekoliko

jokajoči, a so se spremenili v hudo besne odenke. Delovala je celo malo histerično. Do tistega trenutka mirno srce napadene osebe je začelo prehitro utripati, obli jo je znoj, poln groze. Ne verjamete, da se lahko lasje postavijo pokonci od strahu? Pozneje je prijateljicam zaupala, da je to zelo neprijeten občutek.

Prve nerazumljive besede sosedice Micke so prehitro postale zelo pomenljive; udarjale so v ušesa, ki niso mogla verjeti, da je res, kar slišijo. Tokrat je postal žrtev moj maček Filozof. Uboga pohlevna živalica da se je ponoči sprehajala po Mickinem vrtu. Mogoče je celo prijazno pogledala sosedovo mačko? Mogoče jo je prišlo na WC? Joj, samo tega ne! No, rečeno oziroma glasno zavpito je bilo slišati: »Tvoja umazana mačka hodi v mojo solato opravljat svojo potrebo! Jo bom tako *klestnila*, da ne bo več nikoli prišla in strogo ti prepovem, da spuščaš svoje mačke k mojim! Naše mačke se ne bodo družile s tvojimi!«

Fani je vzelo sapo. Njen Filozof da je umazan? Snežnobeli muc? Kakšna žalitev ... le naj počaka tale Mica, saj njen debeloglavi maček požre vse naokrog, ker je čisto podivjan ... Bo že prišel blizu!

In nato je prišel iz hiše razkuštrani in nekam sesedeni sosed Janez. Pridružil se je svoji Micki in Fani pri očitaniu strašnega greha: »Ti si uničila našo mačko!« ... Fani je debelo pogledala. Tega greha pa še ni zagrešila. Kakšna krivična obtožba. Za na sodišče!

Mačke so šibko področje sicer stroge in oblastne Fanike. Deležne so njenega po-

sebno nežnega *tretmana*. Zato ji je zavrela kri, črna in zelena, pa tudi rdeča megla ji je padla na oči, pa je usekala nazaj: »Ma, vi ste čisto znoreli! Kaj ste pijani ali kaj?«

»Ti si že zdavnaj znorela, mi to vemo! Smer: Kalce levo!«

»A, jaz naj bi šla Kalce levo? O, jaz pa še nimam certifikata, da sem znorela, kar za vas ne morem reči! Saj veš, kaj mislim s tem!«

Micki je vzelo sapo, zato je zčila name ves svoj strup, nakopičen v tridesetih letih sosedovanja.

»In prepovem ti hoditi v našo *fabrko*, kaj imaš tam za iskati, podrla si naš zid, ne znaš niti voziti!«

Fanika je izostrila sluh in nabrusila jezik do krvave ostrine, pa je usekala nazaj: »Veš kaj, tako si grda, pojdi si vtakniti protezo v gobec, kaj ne vidiš, da imaš gube kot posušena limona, pa takooooo mlada!«

Zdaj je bila Micka tista, ki ji je zaprlo sapo. Hlastala je za svežim zrakom in iskala oporo na ramenih svojega Janeza, kličeč taščo na pomoč: »Mama, pridite dol!«

Njene sline so pršele v pomladni zrak in ga onesnaževale. Lila je prave krokodilove solze, pomislite.

Ker pa se ena koza sama ne bode, je Fanika v smislu tega pregovora potegnila iz dna duše vso svojo skrito hudobijo, ki je z novo močjo planila na dan. Kakšen užitek! Torej je sledil strupeni kontranapad:

»Ubogi revček, tvoj Janez, bi ga treba malo *pocartati*, ker ima takšno *babo*!«

To pa je bilo za Micko preveč. Dosti preveč. To je področje, kjer je Micka še posebno občutljiva. Tukaj pa ni heca. Zato je Fani začutila kanček usmiljenja do Micke in sklenila, da bo dovolj za tisto jutro. Saj bo še veliko priložnosti.

Čisto pozelenela v obraz je Micka obmolknila. Urno se je zasukala in se kakih petkrat

OPRAVIČILO

V članku 16. seje Občinskega sveta smo pri sestavi Občinske volilne komisije napačno zapisali ime člana Mata Dogančiča, za kar se mu iskreno opravičujemo.

Uredništvo

udarila po lastni riti. Niti ne vem, kaj naj bi to pomenilo. Bilo pa je prav slikovito videti.

Fanika je Micki pokroviteljsko svetovala: »Ja, hodi se spovedat v tvoj božji hram, in to še danes. Ne hodi k mizi božji brez spovedi. Vernice tega ne delajo!«

»Moja vera mi pomaga, da prenašam takšne, kot si ti, da veš!« je zasopla Micka. Zdaj je spet na vrsti Fanikin snežnobeli resni maček Filozof: »Veš kaj, vi ste trpinčili mojega mucka Filozofa! V rep ste mu vžgali kolobar, da je bil en teden bolan! Da ste ga označili in prestrašili! Mi je veterinar potrdil, da ima ožgan rep! In zakaj? ker imate tudi vi enega belega mačka, pa da se ne bi zmotili, čigav je kateri! Ste pa res eni Kremenčkovi! Konec!«

Fanika je hitro odbrzela izza vogala svoje

hiše in ni slišala finala.

Podzavest ji je povedala, da sta imeli občinstvo, ki se je na njun račun zabavalo, ju obsojalo, komentiralo in sprejelo dokončno sodbo kot enotna porota: »Saj sta obe *glih* ...«.

Dont worry, be happy ... *Itak!*

In zdaj? Mickino okno gleda naravnost v moje; ki je nad mojim pomivalnim koritom. Zračne črte 20 m. Hočeš, nočeš, vidim njeno zaveso, ki vsake četrte ure spreminja svoj položaj: enkrat je okno zagrnjeno. Potem je na pol odgrnjeno; kasneje je čisto odgrnjeno, nato je zavesa zataknjena za (verjetno) kakšno kljukico itd., tako po ves dan: tedni se prevešajo v mesec, meseci v leta ... Saj zavesa ne bo dolgo vzdržala, si misli Fani in se tolaži, da bo pomladno brstje in poletno zelenje

zakrilo pogled tja čez. Do jeseni. Potem pa bo videla, kako naprej.

Nehote se oziram skozi svoje okno v njeno in čakam, kdaj se bo Mickina zavesa končno potrgala od neprestanega vlečenja levo, desno, navzgor in podobno.

In kakšna bi bila Salomonska sodba? Ali kozlovska sodba? Ali sodba sosedov, ki so skriti za zavesami svojih spalnic spremljali slikovito predstavo?

No, rekli bi takole: »Kaj pa čmo, ena koza se ne bode sama, saj sta obe glih; Frane, delaj se, kot da nisi nič videl, da te ne bi sodišče klicalo za pričo! In Frane, Dora, Alma, Boris, in ostali sosedje ne vedo nič!

Moje muce se ne družijo z Mickinimi. Pametne muce. Filozofu je rep znova porastel z lepo, kodrasto dlako.

/skoraj resnična zgodba/III N.

GALERIJA V DOMU NA VIDMU TOKRAT GOSTILA ILIRSKOBISTRIŠKEGA SLIKARJA JOŽETA ŠAJNA

Da so Bistričani zvesti svojim umetnikom, so dokazali tudi v petek, 22. februarja, ko so kljub snegu in slabim vremenskim razmeram napolnili Galerijo Doma na Vidmu ob otvoritvi razstave domačega slikarja Jožeta Šajna.

Umetnik se je tokrat predstavil s ciklom Vešče – sodobne ikone, kjer je v njegovem specifičnem slogu upodobil žensko figuro v tehniki akvarela. O njegovem delu je spregovorila umetnostna zgodovinarica Polona Škodič, ki je dejala, da je lik žensk, tako kot kraški svet, rdeča nit Šajnovega opusa. »Iz ciklusa v ciklus se skozi svoje delo dotika vsega tistega, čemur pravimo okolje. V svojih delih je nešteto dokazal, kako dojema in opazuje svet okoli sebe. Z današnjo razstavo pa spoznavamo še en njegov slikarski svet.«

Zagotovo je Šajn umetnik, ki z dolgoletnim ustvarjalnim delom, razstavlja namreč že skoraj 60 let po različnih krajih, bogati ilirskobistriško likovno sceno. Po lanskoletni razstavi

»Moj Kras« v Kosovelovem domu v Sežani in razstavi akvarelov z motiviko Ilirske Bistrice v Knjižnici Makse Samsa nas je tokrat presenetil z nekoliko drugačnim, kritičnim pogledom na svet, ki ga obkroža. Kot je zapisala umetnostna zgodovinarica Anamarija Stibilj Šajn v priložnostnem besedilu vabila »Sodobne ikone« lahko razumemo tudi kot slike, ki pod krinko poimenovanja prinašajo kritiko na družbo, na skoraj religiozni kult potrošništva.«

Razstava bo na ogled do 13. marca 2013.

VABILO NA SREČANJE VEZENINK

Pred 40 leti se je v Ilirski Bistrici odprl obrat Veznine Bled. V njem je našlo delo lepo število delavk naše občine. Veznine so bile zaradi prelepih čipk in kreacij znane po vsej takratni državi, pa tudi izven nje.

Leta 1995 smo morale delavke tovarno zapustiti, od takrat se nismo več srečale. Želele bi se spet videti in obuditi spomine na lepe in manj lepe trenutke našega skupnega življenja v šiviljskih delavnicah, v katere smo kljub težkim dnevom z veseljem prihajale.

Srečanje *vezninik* bo v soboto, 20. aprila 2013, v gostilni Danilo ob 18. uri. Vabljeni!

Prosimo, da svojo udeležbo sporočite na telefon Adi Boškin (05 714 62 44 ali 031 84 96 99) ali Majdi Ferlež (05 714 41 63 ali 070 43 25 38) najkasneje do 5. aprila 2013.

Organizacijski odbor

BISTRIŠKI KOŠARKARJI IN NAVIJAČI PIŠEJO ZGODOVINO

Če bi nam kdo na začetku letošnje košarkarske sezone napovedal, da bodo naši fantje tako zelo uspešni v rednem delu lige in da se bodo poleg tega uvrstili še med najboljših osem ekip v pokalu Spar, bi si najverjetneje mislili, da je malce nor. Ampak roko na srce, zgodba, ki nam jo piše petnajst fantov KK Plama Pur, je res nora. Niti mi, zvesti navijači, niti oni, ki se vsak dan potijo na treningih, v upanju na čim boljše rezultate, si nismo niti v sanjah predstavljali, da lahko pridejo tako visoko. Najboljši dokaz oziroma tudi velika motivacija za to je zagotovo vedno polna dvorana Osnovne šole Antona Žnideršiča, ki vsako drugo soboto, ko je na sporedu tekma, poka po šivih. Tako mladi kot malce starejši smo si sobote rezervirali za spektakel, ki ga nam vedno znova obljublja tako organizatorji kot sami igralci. Na vsaki tekmi vlada odlično vzdušje, ki ga popestrijo sponzorji tekem ter plesna skupina Pume, ki nas vedno znova preseneti z novimi plesnimi točkami. Na lestvici rednega dela lige KK Plama Pur trenutno zaseda prvo mesto z enim samim porazom, ki jim ga je v statistiko zapisal KK Mesarija Prunk Sežana. Že hiter pogled na lestvico nam obeta pravi boj za osvojitev prvega mesta, na katerega računata še ekipi iz Sežane in Ajdovščine, blizu pa so tudi Pivčani. Do konca sezone igrajo Bistričani še

z vsemi neposrednimi tekmeci za vrh lestvice, pozorni pa morajo biti tudi na ostale ekipe, ki kot po pravilu na tekmah proti ekipi Plame pur iščejo morebitno presenečenje.

Zagotovo pa v medijih bolj kot redni del lige odmeva uvrstitev KK Plama Pur na zaključni turnir pokala Spar, kar je izjemen dosežek, saj se je prvič v zgodovini slovenske košarke zgodilo, da se je na tja uvrstil tretjeligaš. Naši fantje so se tako znašli med najboljšimi košarkarskimi klubi Slovenije. Da niso bili tam le po zaslugi sreče, ki so jo imeli pri žrebu, so definitivno pokazali v četrtek, 7. februarja, v celjski dvorani Golovec, ko so odigrali prvo tekmo v četrtfinalu proti državnemu prvaku Krki, kjer so se pokazali kot borbeni in sposobni igralci. Favorizirani Dolenjci na čelu z Matjažem Smodišem in reprezentantom Domnom Lorbkom so se na začetku prve četrtine nepričakovano znašli v težavah, saj je po začetnih 10 točkah prednosti sledila neverjetna serija Bistričanov, ki so celo povedli z rezultatom 23 : 20. Po minuti odmora Novomeščanov je Krka zopet prevzela vajeti v svoje roke, kar je tudi pripeljalo do prepričljive zmage nad varovanci trenerja Martina Novaka. Moramo pa priznati, da je tekmo bolj kot sama igra zaznamovalo neverjetno vzdušje in navijanje Bistričanov, ki smo se za tisti dan preselili v Celje in poka-

zali, kaj pomeni dihati s svojo ekipo. Zbralo se nas je okrog 350, v Celje smo se pripeljali tako z avtobusi kot tudi z avti, manjkali pa niso niti tradicionalni zvoki harmonike in trobente.

In kaj pravi o vsem tem uspehu trener KK Plama Pur Martin Novak? *»Še zdaj ne morem dojeti, kakšen uspeh smo dosegli. Brez zadržkov lahko rečem, da smo zmagovalci turnirja Spar. Vsa čast mojim fantom. Želeli smo pokazati, da dobro delamo. Celo povedli smo in fantje so res dali vse od sebe. Začeli smo v nekakšnem krču, a po prvemu košu smo se sprostili in je steklo. Prikazali smo lepo predstavo. Že od začetka sezone si v klubu močno prizadevamo, da pripravimo v Ilirski Bistrici pravi košarkarski praznik. Na vsaki domači tekmi imamo polno dvorano. Pride od 500 do 700 gledalcev. Res je lepo, da smo bili tudi del takega dogodka, kot je Pokal Spar, in nadvse sem zadovoljen, da nas je tudi tam spremljala taka množica navijačev.«*

Za konec lahko le rečemo košarkarskemu klubu Plama Pur, tako vodstvu, organizatorjem, kot igralcem in vsem, ki ustvarjate to zgodbo, hvala. Hvala za vzdušje in energijo, ki nam jo dajete vsako soboto. In vsi jim lahko za tekme, ki še sledijo v en glas zakričimo, tako kot se glasi vzklik v njihovi himni: *»Z vami smo, nje se prjeda!*« **III Anja Boštjančič**

DEJAVNOSTI SMUČARSKEGA KLUBA SNEŽNIK SE STOPNJUJEJO: VABILO VSEM OBČANOM

Po izvedenih enodnevnih tečajih smučanja na Sviščakih, ki so na samostojno smučarsko pot postavile 31 otrok, so na vrsti že tekmovanja za Primorski smučarski pokal v veleslalomu. Z nami greste lahko tudi le na smučanje, saj se vozimo z udobnimi avtobusi!

Prva tekma v italijanskem Forni di Sopra je že za nami. Fotografije tekme si lahko

ogledate v galeriji na www.sk-sneznik.com. Osvojili smo eno zmago, dve drugi mesti ter eno tretje, sicer pa je na tekmi nastopilo 13 naših smučark in smučarjev. Naši rezultati po kategorijah so sledeči: v kategoriji predšolske cicibanke: odstop – Neža Mršnik; cicibanke: 13. mesto – Nika Mršnik; cicibani: odstop – Nik Kinkela; mlajše deklice: 14. mesto

– Nika Štefančič; super veterani A: 2. mesto – Franc Strehovec; deklice: 7. mesto – Lara Štemberger; starejše deklice: 3. mesto – Maja Udovič; veterani: 14. mesto – Igor Štefančič; amaterji: 1. mesto – Marko Milharčič; mladinke: 2. mesto – Klara Valenčič; odstop – Kristina Šlosar; mladinci: 11. mesto – Mark Grlj, 13. mesto – Blaž Črv. **III SK Snežnik**

MEDKLUBSKA TEKMA OBALNIH KLUBOV V PIANCAVALLU

V soboto, 16. Februarja, smo se udeležili veleslalomске tekme obalnih klubov, ki jo je SK Portorož organiziral v italijanskem Piancavallu. Sodelovali so klubi s slovenske Obale, SK Kapris iz Kopa, SK Izola, SK Portorož, SK Sežana ter naš SK Snežnik. Sedem naših članic in članov je stopilo na najvišjo stopničko svojih kategorij. Zmagali so: Lara Štemberger, Maja Udovič, Klara Valenčič, Tina Vrhunc, Robert Rencelj ter brata Mark in Jani Grlj. Na stopničke so uvrstili še: Kaja Boštjančič, Klej Sanabor ter Boža Rozman.

Smučarski klub vabi vse krajanе v članstvo kluba, saj vsak lahko najde aktivnosti za svojo družino.

Približuje se tekma treh dežel, ki jo letos organizira naš klub. Pač, gremo na zmago ter osvojitve prehodnega pokala za klube. To lahko dosežemo le skupaj, zato **SMUČAJMO SKUPAJ!**

Več o dejavnostih kluba na: sk-sneznik.com.

ŠOLA SMUČANJA NA SVIŠČAKIH

Na OŠ Dragotina Ketteja smo se drugošolci zelo razveselili januarskega snega, saj smo bili prepričani, da se bomo lahko udeležili tridnevne šole smučanja na Sviščakih. Nestrpno

smo čakali na torek, 29. 1. 2013, ko smo se prvič odpeljali z avtobusom na Sviščake, novim smučarskim dogodivščinam naproti. Tam nas je pričakala prava snežna idila s prekrasnim sončnim vremenom. Najprej smo pomalicali, da smo si nabrali novih moči za napore, ki so sledili. Smučali smo vse do 12. ure, potem pa se z veseljem napotili v planinski dom, kjer nas je že čakalo okusno kosilo, ki nam ga je pripravila oskrbnica, gospa Jadranka Čosić. Nekateri smo na smučeh stali prvič, vendar smo zadnji dan že tako napredovali, da smo lahko naredili prve zavoje. Bolj izkušeni smučarji smo se medtem ponosno vozili z vlečnico in izboljševali svojo tehniko smučanja. V šolo smo se z avtobusom vračali okrog 16. ure, kjer so za nas poskrbeli naši starši, tako da smo se še dva dni spočiti vračali na Sviščake in se veselili zimskih radosti. **III Učenci 2. a in 2. b razreda OŠ Dragotina Ketteja ter učiteljice**

ŠKL – MED DVEMA OGNJEMA

V soboto, 19. 1. 2013, smo se udeležili turnirja v Sežani. V treh starostnih skupinah je sodelovalo preko 450 tekmovalcev. V naši starostni skupini 5. in 6. razredov je sodelovalo 9 ekip. V predtekmovanju smo izločili ekipe OŠ Most na Soči in OŠ Srečka Kosovela Sežana 2. V nadaljevanju tekmovanja pa smo priznali premoč ekipam OŠ

Srečka Kosovela Sežana 3 in OŠ Srečka Kosovela Sežana 1. Osvojili smo izvrstno 3. mesto in se vrnil domov s pokalom in priznanji. Družili smo se s sovrstniki iz Slovenije in iz zamejstva ter sodelovali v različnih delavnicah. **III Učenci 5. in 6. razredov OŠ D. Ketteja z mentoricama N. Iskra in M. Šestan**

ŠPORTNI DAN V KOPRU

V četrtek, 27. januarja, smo se učenci OŠ Pregarje odpravili v Koper. Najprej smo odšli v Žusterno, kjer smo se kar tri ure zabavali v vodi. Plavalimo v bazenih, se spuščali po toboganu, uživali v masažnem bazenu ... Učenci prve triade, ki sodelujejo v programu Zlati sonček, in učenci druge triade, ki sodelujejo v programu Krpan, so opravili preizkus plavanja. Imeli smo se super.

Zabave pa še ni bilo konec, saj smo se nato odpravili v Tuš

planet, kjer smo se preizkusili v bowlingu. Vsi smo se zelo zabavali. Zanimivo je bilo, ker so se nam v bowlingu pridružili tudi učitelji. Zatem smo imeli še nekaj prostega časa za nakupovanje. Učenci prvega triletja so bili z učiteljicami, ostali pa smo se po trgovinah odpravili sami.

Športni dan je bil nepozaben in upamo, da bo še veliko takšnih. **III Novinarski krožek OŠ Pregarje**

KRATEK, A PESTER ...

Februar je kratek mesec, a na naši šoli se je v tem času dogajalo marsikaj. Najprej smo s prireditvijo, ki so jo pripravili devetošolci, obeležili slovenski kulturni praznik. Temu je sledila nova pošiljka snega in pust. Naši škornjari niso uspeli odgnati zime. Zaradi velike količine snega, žal, svojih lepih pustnih kostumov nismo uspeli pokazati širši javnosti. Veselo pa smo rajali v naših učilnicah.

Sneg pa nam je seveda vseeno prišel prav. Izkoristili smo ga za sankanje, kepanje, otroci iz vrtca so se na bregu za šolo preizkusili celo v smučanju.

V četrtek, 14. 2., smo se učenci od 6. do 9. razreda odpravili na kulturni dan v Sežano. Najprej smo si ogledali Kosovelov dom ter predstavo *Za umor pritisnite številko 4*, ki so jo pripravili dijaki Šolskega centra Srečka Kosovela Sežana. Predstava je bila zelo zanimiva, saj je bila kriminalka in komedija v enem. Vse pohvale nastopajočim! Kasneje smo si ogledali še rojstni prostor Srečka Kosovela. Tam nam je gospa pripovedaval o njegovem življenju in

razkazala sobo. Ogledali smo si tudi predstavitev Krasa v jeseni. Slike so bile

zelo barvite in zanimive ter obogatene s Kosovelovimi pesnitvami.

Mesec nam je popestril tudi kmetijski krožek in izdelovanje domače *pašte*. V tem delu smo učenci zelo uživali. Sedaj pa hitimo počitnicam naproti. Verjame-mo, da si bomo med njimi nabrali dovolj moči za nadaljnje uspešno učenje. III **Novinarski krožek OŠ Rudolfa Ukoviča Podgrad**

OBISKALA NAS JE METEOROLOGINJA MAG. TANJA CEGNAR

V četrtek, 14. 2. 2013, se je na OŠ Antona Žnideršiča v sodelovanju s Parkom Škocjanske jame odvijalo srečanje v sklopu evropskega projekta Climaparks »Klimatske spremembe in upravljanje zavarovanih območij«. Učenci 8. b razreda: Pia Boštjančič, Živa Tajda Gržina in Matevž Ribič so nam predstavili svoje delo na področju opazovanja vremena s spletnim

portalom www.biodiverziteta-bok.si. Učenci naše šole namreč že dobro leto s pomočjo elektronske vremenske postaje beležijo temperaturo zraka, zračni tlak in odstotek vlage. V atriju pred vhodom v šolo pa imamo postavljen dežemer, s katerim merijo količino padavin. Podatke lahko na spletnem portalu primerjamo z ostalimi šolami, ki so vključene v Mrežo šol Parka Škocjanske jame. Srečanja so se udeležili učenci, njihovi starši ter učiteljice mentorice.

Valentinov večer nam je popestrila posebna gostja, ki jo pogosto vidimo pri napovedovanju vremena na nacionalni televiziji, meteorologinja ga. Tanja Cegnar. Predavanje z naslovom »Vreme in napovedovanje vremena« nam je dalo odgovore na številna vprašanja o tem, kako se zbira podatke o temperaturah in padavinah. Pri tem moramo upoštevati tudi številne lokalne posebnosti, kot je npr. burja na Primorskem ali megla v Ljubljani. Na ta način smo se prepričali, kako zahtevno je lahko napovedovanje vremena. Mag. Cegnarjeva je mladim opazovalcem vremena dala koristne napotke za delo v prihodnje. III **Benamina Frank**

INFORMATIVNI DAN GIMNAZIJE ILIRSKA BISTRICA

Kot na vseh izobraževalnih ustanovah je tudi na Gimnaziji Ilirska Bistrica 15. in 16. februarja 2013 potekal informativni dan. Z namenom, da bi se bodoči dijaki in dijakinje seznanili s ponudbo in delovanjem šole in se na podlagi tega lažje odločili za nadaljnje šolanje, sta bila predstavljena dva izobraževalna programa, **gimnazija** in **tehnika računalništva**. Oba dneva sva skozi celotni dogodek moderirali dijakinji 3. letnika – **Kristina Šlosar** in **Anja Moran**. V uvodni del srečanja so obiskovalce s skladbo *Vivo per lei* popeljali dijaki 2. letnika: **Rebeka Iskra**, **Urška Celin** in **Žiga Pangos**.

Zatem sta obiskovalce nagovorila direktorica Šolskega centra Postojna, gospa **Helena Posega Dolenc**, in predstojnik Gimnazije Ilirska Bistrica, gospod **Gorazd Brne**.

Devetošolcem in njihovim staršem smo predstavili organizacijo pouka, delovanje in materialne pogoje šole ter oba izobraževalna programa, vključno s šolskimi in obšolskimi dejavnostmi. Program tehnik računalništva sta podrobneje predstavila dijaka 3. letnika **Darja Oražem** in **Kerry Mahne**. Na ogled je bil predstavitveni video šole in njenih obšolskih dejavnosti ter kemijska poskusa, *Zobna pasta za slone* in *Denar, ki ne zgori*, ki so ju prikazali dijaki 3. letnika – **Jani Afrič**, **Grega Morano**, **David Šajn** in **Miha Urbančič**. Poleg tega je dijak 1. letnika **Leon Žagar** vsem zbranim v angleščini recitiral svojo avtorsko pesem *Imagine*, dijak 3. letnika **Luka Žgur** pa je na harmoniko zaigral skladbo *Tihi studenček*.

Sledilo je še nekaj pomembnih infor-

macij o vpisu na šolo ter možnostih o nadaljnjem študiju, dogodek pa je s skladbo *Hvaležen, da vas mam* zaključil dijak 2. letnika **Patrik Jurić**. Devetošolci, devetošolke in njihovi starši so si kasneje ogledali še stojnice z različnimi interesnimi vsebinami, ki jih ponuja šola.

Vsem bodočim dijakom in dijakinjam ter njihovim staršem se zahvaljujemo za obisk naše šole in upamo, da jim bodo pridobljene informacije pomagale pri odločitvi o izbiri primerne srednje šole. **III Kristina Šlosar, Gimnazija Ilirska Bistrica**

SNEG, SMUČANJE, DESKANJE, DRUŽENJE ...

Deset dni pred odhodom v zimsko šolo v naravi je bilo v Kranjski Gori, kamor smo bili namenjeni, še vse zeleno, razen smučarskih prog, ki so bile prekrte z umetnim snegom. Spraševali smo se, če bo sploh zdržal do našega prihoda, saj so temperature naraščale. Vendar je, kot naročeno, začelo snežiti nekaj dni pred odhodom in je skoraj brez prestanka snežilo celih pet dni, od 14. do 18. januarja, ki smo jih dijaki 3. letnika Gimnazije Ilirska Bistrica in dijaki 3. letnikov gimnazijskega programa Šolskega centra Postojna preživeli v omenjenem slovenskem smučarskem centru. Smučali in deskali smo v skupinah, v katere smo bili razvrščeni glede na stopnjo znanja.

V vsaki skupini smo imeli svojega učitelja, ki je z nami smučal, nas učil novih stvari ter popravljaj naše napake. Jedli, pili, spali ter prosti čas smo preživljali v ČŠOD Kranjska Gora, kjer smo imeli tudi predavanja o alkoholu, drogi, kajenju ter varnosti na smučišču.

Zaradi obilice sneženja smo eno popoldne smučanja oziroma deskanja zamenjali za kopanje v bazenu in zvečer odšli na nočno smuko – bilo je nepozabno!

Poleg organiziranega nočnega pohoda, na katerem smo spoznavali znamenitosti še vedno novoletno okrašenega naselja, smo se v noč odpravili še nekajkrat: vsak večer smo se s prijatelji sprehajali po mestu in si privoščili kakšen topel napitek.

Ves teden je poleg sneženja prevladovala dobra volja, spoznali smo veliko novih prijateljev in se naužili snega za leto naprej in leto nazaj. **III Kaja Boštjančič, Gimnazija Ilirska Bistrica**

NIZKE GRADNJE
gsm: 041 682 549, 041 652 769

NEPREMIČNINSKA AGENCIJA
gsm: 041 688 663

Vilharjeva cesta 31a, 6250 Ilirska Bistrica

KJE NEKI SE POTIKAJO SLOVENSKI POLITIKI?

V okviru obveznih izbirnih vsebin smo dijaki in dijakinje 3. letnika Gimnazije Ilirska Bistrica v mesecu januarju izvedli ekskurzijo v slovensko prestolnico, Ljubljano. Z namenom, da bi se kulturno in politično ozavestili, smo se ob prihodu podali na Predstavništvo Evropske komisije v Sloveniji, kjer smo se seznanili z osnovnimi informacijami o delovanju institucij in organov Evropske unije ter z vlogo samega Predstavništva. Namen Predstavništva je zastopanje Evropske komisije ter poročanje o dogajanjih v državi članici na sedež Komisije v Bruslju pa tudi obveščanje javnosti o odločitvah Komisije.

Zatem smo se sprehodili do Državnega zbora Republike Slovenije in si ogledali,

kje vse se potikajo slovenski politiki oz. kje opravljajo svoje dolžnosti. Izvedeli smo, da je zgradbo slovenskega parlamenta, ki je bila dograjena in odprta leta 1959, zasnoval arhitekt Vinko Glanz ter da so simbolne kiparske kompozicije na portalu delo Karla Putriha in Zdenka Kalina. Kar nekaj časa smo namenili preddverju velike dvorane, kjer so nam podrobneje predstavili fresko slikarja

Slavka Pengova iz leta 1958, ki prikazuje zgodovino Slovencev od naselitve do obdobja po II. svetovni vojni. Nato pa smo si z balkona, ki je namenjen vsem, ki želijo spremljati seje Državnega zbora, ogledali veliko dvorano, kjer zaseda slovenski parlament.

V želji, da bi bolje spoznali prestolnico, smo se v snežni idili sprehodili po ulicah in trgih Ljubljane in si med drugim ogledali Titov trg in Plečnikovo Tromostovje, Mestni trg in Mestno hišo, Kongresni trg ter Zmajski most.

Namen strokovne ekskurzije je bil dosežen. Dijaki in dijakinje pa smo se kljub čudovito preživetemu dnevu v prestolnici z veseljem vrnili v domače mesto. **III Kristina Šlosar, Gimnazija Ilirska Bistrica**

ZDRAV ZAJTRK NA GIMNAZIJI ILIRSKA BISTRICA

Aktivistke KŠIB-a so v torek, 5. februarja 2013, na Gimnaziji Ilirska Bistrica promovirale zdrav zajtrk. Dijakom in dijakinjam so ponudile več vrst sadja, jogurt in kosmiče, pri tem pa poudarjale, zakaj je zdrav zajtrk pomemben in kako naj bi bil sestavljen. Pripravile so tudi svežo sadno kupo iz različnega sadja. Poleg tega smo se dijaki in dijakinje lahko preizkusili pri didaktični igri »kolo sreče«, kjer smo preverjali svoje poznavanje živil.

Zakaj je zdrav zajtrk pomemben?

Z razvojnopsihološkega vidika izboljšuje kognitivne, spomske in aritmetične zmožnosti, zmožnost reševanja kompleksnih nalog ter vpliva na boljše razpoloženje. Skratka,

izboljšuje zmožnost učenja.

S prehranskega vidika izboljša delovno storilnost, izboljša kakovost in količino dnevnega prehranskega vnosa, lajša vzdrževanje telesne teže (raven krvnega sladkorja ne niha) ter zmanjšuje tveganje pomanjkanja nekaterih pomembnih hranil (beljakovine, vlaknine, Ca, Fe, Mg, folna kislina, vitamini skupine B itd.).

Kakšen naj bi bil zdrav zajtrk?

Zdrav zajtrk je sestavljen iz kompleksnih ogljikovih hidratov v kombinaciji z beljakovinskimi živili in dodatkom zelenjave ali sadja oziroma 100-odstotnega sadnega soka. **III Dijaki Gimnazije Ilirska Bistrica in KŠIB**

DIJAKINJE GIMNAZIJE ILIRSKA BISTRICA USPEŠNE NA PODROČNEM TEKMOVANJU ZA CANKARJEVO PRIZNANJE

Na področno tekmovanje za Cankarjevo priznanje so se uvrstile tri ilirskobistriške dijakinje, vse so prejele srebrno priznanje (Lara Razpor, 2. a/IB, Simona Pezdir, 4. a/IB in Darja Oražem, 3. r/IB). Darja Oražem in Simona Pezdir sta se uvrstili na državno tekmovanje. Darja je v kategoriji *strokovna šola 3. in 4. letnik* dosegla 1. mesto, Simona pa

2. mesto v najzahtevnejši kategoriji – *gimnazija 3. in 4. letnik*.

Tekmovalci so se preizkušali v pisanju eseja: dijaki 1. in 2. letnika gimnazije in srednje strokovne šole so v knjigi Džehenem Dušana Čatra opazovali življenjske usode in konfliktna situacije tujcev, ki se znajdejo v Sloveniji, dijaki

višjih letnikov pa so po poglobitvi v srednjeveški svet romana *Ime rože* Umberta Eca pisali o odnosu, ki ga ima glavni junak do resnice in laži.

Našim dijakinjam čestitamo! Darji in Simoni pa želimo veliko uspeha na državnem tekmovanju. **III Aktiv slavistov Gimnazije Ilirska Bistrica**

DRAMSKI KROŽEK NA OŠ DRAGOTINA KETTEJA SE PREDSTAVI

V šolskem letu 2012/2013 se je na OŠ Dragotina Ketteja izoblikoval dramski krožek pod vodstvom mentorice Mateje Tominc. Krožek obiskuje 18 učencev od 3. do 5. razreda.

Od meseca oktobra naprej se srečujemo vsak četrtek po eno šolsko uro, med temeljitimi pripravami na februarški nastop pa se je število srečanj nekoliko povečalo. Na prvih skupnih srečanjih smo spoznali pojem dramatika, dramska igra, omenjali različne vrste dramskih besedil in nekatere znane pisce teh besedil ter njihova dela. Poblíž smo spoznali gledališče kot zgradbo, ki je hkrati tudi dom številnih dramskih uprizoritev, in oder kot središče dogajanja ter upodabljanja in uprizarjanja. Spoznali smo delo in posamične vloge kulturnih delavcev, ki oblikujejo in soustvarjajo dramsko igro. Od režiserja, scenarista, kostumografa pa vse do tehničnih mojstrov in prišepetovalcev. Prav zaradi posameznikov, ki delujejo kot celota, dramska igra na odru zaživi. Vse to so bile priprave na naš nastop, saj si moramo najprej pridobiti nekaj teoretičnega znanja, ki ga s pridom lahko uporabimo pri nadaljnjem delu. Ker v letu 2013 naša šola ponosno obeležuje 50-letnico obstoja in delovanja, smo se odločili, da svoj nastop posvetimo pesniku in pisatelju Dragotinu Ketteju, po katerem je šola poimenovana. Želeli smo predstaviti pomembnejše dogodke iz pesnikovega otroštva ter nekaj njegovih pesmi in

basni za otroke. Tako je nastala dramska igra *Mladi Dragotin Kette*.

Ko smo v roke dobili besedilo, smo se svoje vrstice učili in učili, se pripravljali na posamezno vlogo ter se poskušali vanjo čim bolj vživeti. Najprej smo vadili v razredu, počasi pa smo se podali na šolski oder in se navajali na nov prostor. Z veseljem smo se lotili izdelovanja kulisa, ki služijo kot ozadje oziroma scena na odru, ter si izbirali in pripravljali različne rekvizite. Nekaj srečanj smo namenili tudi kostumografiji, saj smo z oblačili želeli čim bolj predstaviti čas, v katerem je živel Dragotin Kette, in posamezni lik, ki smo ga upodobili na odru. To je bil za nas obenem tudi najbolj zanimiv in zabaven del skupnih srečanj, ker smo se prepustili domišljiji in se pošteno nasmejali.

Čas februarske prireditve se je nevdružno hitro bližal, mi pa smo medtem tudi zboleli. Ker nas je 18, smo si vloge

bolnih učencev razdelili med sabo, a smo kljub vsemu upali, da se bomo predstavili vsi, kot celota. Na srečo smo bili na dan uprizoritve prisotni vsi, z izjemo bolne učenke.

Na novo nas je na vajah od januarja naprej spremljal in z nami sodeloval učenec 8. razreda. Poskrbel je, da smo bili na nastopu tehnično izpopolnjeni, tako da je bila scena ravno takšna, kot mora biti, in da smo vsi imeli svoje rekvizite. Posebna zahvala gre tudi našemu hišniku, ki nas je tehnično še dodatno podprl, in učiteljici Metki, ki nam je pomagala, da je vse potekalo gladko.

Nastop smo v četrtek, 14. 2. 2013, izpeljali ter poželi kar nekaj pohval. Tudi sami smo z nastopom zadovoljni. Odločili smo se, da se bomo v okviru dramskega krožka še kdaj predstavili. **III Učenci dramskega krožka z mentorico**

OBELEŽITEV KULTURNEGA PRAZNIKA NA OŠ PREGARJE

Dan pred slovenskim kulturnim praznikom, Prešernovim dnevom, smo na OŠ Pregarje pripravili prireditev, s katero smo obeležili kulturni praznik.

Ves teden smo pridno vadili in se pripravljali na nastop. Na prireditev smo povabili naše starše in druge vaščane, ki so se je, kljub temu da je bila v dopoldanskem času, udeležili v kar lepem številu. Učenci smo deklamirali najbolj znane slovenske pesmi in naše gledalce popeljali po poti slovenske literarne ustvarjalnosti. Prireditev nam je odlično uspela in

zagotovo jo bomo že naslednje leto ponovili. **III Novinarski krožek, OŠ Pregarje**

IZ JELŠANSKIH OSNOVNOŠOLSKIH KLOPI

Februar ali svečan, kot so mu včasih rekli, je mesec kulture. Tako smo tudi na naši šoli pričeli s kulturo. Lutkovno-glasbena predstava Metke Frelah "Stara dedkova harmonica" nas je popeljala do strica Karla, ki je slavil svoj rojstni dan in igral na dedkovo harmoniko. Ob veseli glasbi smo mu pomagali s petjem in igranjem vsi učenci in vrtčevi otroci, učitelji, prijateljica Nežka in pernati prijatelj Čuk. Na zanimiv način smo spoznali tudi različne vrste inštrumentov. Predstava je bila

prijetna, zabavna in poučna.

Popoldne istega dne pa je bilo na šoli zanimivo predavanje Pet ključnih elementov vzgoje ali Kako starši z odnosi vplivamo na vedenje in razvoj otroka, ki ga je vodil dr. Bogdan Polajner. Starši in učitelji smo dobili zanimive nasvete, ki jih bomo še kako radi upoštevali.

Prešernov dan, dan za kulturo! **V šoli smo se že veliko naučili o Francetu Prešernu, prav pa je, da na dan pred dnevom slovenskega kulturnega praznika znanje**

malo obnovimo in obeležimo Prešernov dan. Zelo malo držav na svetu ima kulturni praznik za dela prost dan. Lahko smo ponosni, da smo mi med njimi.

Sledil je podaljšan vikend in pust. "Velika glava iz kartona, trebuh velik za en cent, to je kralj vseh kraljev pusta, saj ima velika usta. Pust je pust..." je odmevala po šoli pesmica našega krajana dr. M. Slosarja, v izvedbi naših vrtčevih otrok. Pa smo ga le dočakali, pusta hrusta! **III Novinarke OŠ Jelšane z ment. Nives Pirih**

USPEHI UČENCEV GLASBENE ŠOLE ILIRSKA BISTRICA NA REGIJSKIH TEKMOVANJH

V mesecu februarju 2013 se je odvijalo več vrst glasbenih tekmovanj v organizaciji Zveze slovenskih glasbenih šol (TEMSIG).

Učenka Glasbene šole Ilirska Bistrica, Iva Štefanija Slosar se je pod mentorstvom učiteljice baleta Karmen Kobe udeležila **11. baletnega tekmovanja mladih slovenskih baletnih plesalcev** in prejela priznanje za udeležbo. Tekmovanje je potekalo od 5. do 7. februarja 2013, v Kosovelovem domu, v Sežani.

Regijskega tekmovanja mladih glasbenikov Primorske 2013, ki se je odvijalo med 13. in 20. februarjem 2013, v Glasbeni šoli Sežana, Glasbeni šoli Koper in Glasbeni šoli Postojna, se je iz Glasbene šole Ilirska Bistrica udeležilo 6 učenk, ki so dosegle opazne rezultate. Učenka Monika Šabec je pod mentorstvom učiteljice petja Janje Konestabo, v kategoriji petje 1. b, dosegla bronasto priznanje. Pod mentorstvom učitelja Adnana Zubčevića so učenke predmeta

flavta dosegle lepe rezultate: Alja Boštjančič je v kategoriji flavta 1. b z 98,33 točkami dosegla zlato priznanje in tudi prejela Posebno nagrado za najvišje doseženo število točk; Žana Đaković Ujčić je v kategoriji flavta 1. b dosegla zlato priznanje; Eva Česnik je v kategoriji flavta 1. b dosegla srebrno priznanje. Učenka Luca Joža Slosar je pod mentorstvom učitelja Paola Biancuzzija, v kategoriji klavir 1. a, dosegla srebrno priznanje. Pod mentorstvom učitelja predmeta saksofon Boštjan Simona je učenka Mia Ivančič, v kategoriji saksofon 1. a, prejela srebrno priznanje. V disciplini diatonična harmonika sta dva učenca iz Glasbene šole Ilirska Bistrica na **Regijskem tekmovanju mladih glasbenikov celjskega in koroškega območja 2013**, ki je potekalo v Velenju, 14. februarja 2013, pod mentorstvom učitelja Zorana Lupinca dosegla zlato priznanje. Učenec Anže Počkar je prejel zlato priznanje iz kategorije diatonična harmonika 1. c. Učenec Miha Grmek Seražin pa je prejel zlato priznanje iz kategorije diatonična harmonika 1. b. Učenca diatonične harmonike sta vsak v svoji kategoriji dosegla najvišje število točk in bila s tem povabljeni na zaključni koncert najboljših na tekmovanju.

Učenci, ki so dosegli zlata priznanja, se bodo v mesecu marcu 2013 udeležili državnega, 42. tekmovanja mladih glasbenikov Republike Slovenije. **III Ravnatelj GŠ Ilirska Bistrica Laszlo Balazs, prof.**

USPELI SMO NA MEDNARODNEM NATEČAJU

Otroci prilagojenega programa z nižjim izobrazbenim standardom na Osnovni šoli Antona Žniderišča so pod vodstvom mentorice Darinke Gržina in Irene Muha ustvarjali na temi

»Igraj se z mano« ter »Evropa, moj dom«. Izdelali so zanimiva likovna dela, ki smo jih poslali na likovni natečaj.

Najuspešnejši, med njimi tudi naši učenci, so dobili povabilo na mednarodni kulturni likovni dogodek »Igraj se z mano«, ki se je odvijal meseca februarja v Cankarjevem domu v Ljubljani. Udeležili smo se pestrega kulturnega programa in aktivno sodelovali v različnih ustvarjalnih delavnicah.

Ob njihovem uspehu jim je čestital ravnatelj Zavoda Janeza Levca, gospod Matej Rovšek.

Dan smo izkoristili še za ogled znamenitosti Ljubljane. Z vzpenjačo smo se povzpeli na Ljubljanski grad, od koder se nam je ponudil prečudovit razgled na lepote naše prestolnice.

Mesto je utripalo v pustnem vzdušju in skupaj s kurenti smo poskušali pregnati mrzlo zimo. **III Irena Muha in Darinka Gržina, defektologinji**

DA BO IZBIRA RES PRAVA

Klub študentov Ilirska Bistrica je za vse dijake 3. in 4. letnika srednje šole tudi letos pripravil projekt PREDSTAVITEV FAKULTET, ki je potekal v soboto, 26. 1. 2013, v prostorih Gimnazije Ilirska Bistrica.

Ob 13. uri so se zbrali bistriški študentje družboslovnih, ob 15. uri pa študentje naravoslovnih fakultet, ki so dijakom

povedali o svojih predmetih in profesorjih na fakulteti, o vpisnih pogojih

... Dotaknili so se tudi prostega časa in življenja v Ljubljani ter Kopru.

Upamo, da smo dijakom vsaj malo pomagali pri izbiri; želimo jim čim bolj uspešno zaključeno šolsko leto in veliko uspeha pri maturi, vpisu in pri nadaljnjem študiju, vsem študentom pa se zahvaljujemo za odlično predstavitev! **III Klub študentov Ilirska Bistrica**

POČASTITEV KULTURNEGA DNE NA OŠ KUTEŽEVO

Na Osnovni šoli Podgora Kuteževu smo počastili kulturni dan kar z dvema dogodkoma. V torek, 5. 2., so si otroci iz vrtca ter učenci nižjih razredov ogledali gledališko igro društva *Teater za vse* z naslovom *Stara dedkova harmonika*. Predstava je otroke popeljala na čisto pravo veselico, kjer se poje, pleše, zabava ... Govori o stricu Karlu, ki igra na dedkovo harmoniko, ob glasbi pa njegovi prijatelji pojejo in plešejo. V predstavo so bili vpleteni tudi otroci, ki so pomagali igrati na zanimive inštrumente, pogumni so zaplesali z deklico Nežko, vsi pa so lahko prepevali. Otroci so spoznali tri vrste harmonik: orglice, diatonično harmoniko in klavirsko harmoniko. To je bila zanje prijetna, zabavna, na nevsiljiv način poučna predstava. Kot se za kulturni praznik spodobi, smo pripravili tudi kratko prireditev. Za pripravo programa so poskrbeli učenci 9. razreda. S kratkim zabavnim filmčkom so na inovativen način predstavili Prešernovo življenje. Film so posneli v šoli in njeni okolici, v like pa so se vživeli kar sami. Pri snemanju so se zelo zabavali in z izdelkom so bili vsi zadovoljni. Tudi ostale so prijetno presenetili, saj je njihov film nasmejal vse občinstvo. Na prireditvi so sodelovali tudi Kristina Rolih, Nina Uljan, Iza Zeljkovič in Jaka Smrdel, ki so z igranjem na inštrumente

poskrbeli za prijetno glasbeno vzdušje. Prešernovo pesem *Železna cesta* sta nam lepo zapela Kristjan Celin in Sara Vrh, slišali pa smo tudi recitacijo *Povodnega moža* v izvedbi 8. razreda ter recitacijo pesmi *Hrast in breza*, ki nam jo je prebrala Lara Šetina. Svoj delček so prispevali tudi prvo- in drugošolci. Prireditev je bila uspešno izpeljana. Učenci 9. razreda, ki so prireditev pripravili, pa so bili deležni številnih pohval. **III Lara Jagodnik, Leja Logar in Anja Tomažič, OŠ Kuteževu**

PREDAVANJE ZA STARŠE V VRTCU JOŽEFE MASLO ILIRSKA BISTRICA

V mesecu januarju nas je v okviru predavanja za starše obiskal predavatelj in terapevt Miha Kramli. Predavatelj je na predavanju izpostavil nekaj vzgojnih pristopov. Zelo nazorno jih je ponazarjal z lastnimi izkušnjami (hčerkami).

Kot najpomembnejše je izpostavil postavljanje mej otroku. Pomembno je, da so te uresničljive in smiselne. Če so tako postavljene, otrok staršev ne bo zasovražil. Postavljanje mej je pomembno tudi za razvijanje občutka vesti. Otroci, ki nimajo mej, tudi občutka vesti ne razvijajo. Starši morajo biti kos otrokovim čustvenim izbruhom. Če ob njih ostanejo trdni in mirni, bodo otroku pokazali, da burna čustva niso nič posebnega ter da jih lahko otrok sam umiri in obvlada. Pri vzgoji otrok je zelo pomembna tudi miselna enotnost staršev. Starši se morajo dogovoriti in se strinjati glede pomembnih vprašanj pri vzgoji otroka. Ko otroka postavimo pred miselni zid, ker pri nobenem izmed staršev ne doseže zelenega, je prisiljen

pri sebi nekaj spremeniti. Tako se nauči reševati probleme z lastno močjo. Na ta način si tudi postopoma oblikuje cilje in razvija talente. Danes poznamo veliko sposobnih otrok, ki nimajo moči in volje teh sposobnosti razvijati in ne vedo, kaj bi radi. Za odraščajočega otroka je zelo pomembna prisotnost očeta oziroma moškega principa v vzgoji. Moški mora s svojo avtoriteto postaviti zahteve in meje otroku.

Da bi se starši in otroci bolje med seboj spoznali, morajo tudi skupaj delati. Starši naj zato delajo skupaj z otroki in ne namesto njih. Starši tudi niso dolžni vseh hišnih opravil početi sami. Otrok si mora zaslužiti svoj položaj v družini tudi tako, da pomaga opravljati razna hišna dela, seveda starosti primerna. Po mnenju predavatelja bi moral štirinajstletni otrok nekajkrat mesečno skuhati preprosto kosilo. Ali vaš to zna?

Tako kot si morajo starši vzeti čas za svoje otroke, si ga morajo tudi zase in za partnerja. Starši morajo biti občasno tudi sami in se posvetiti drug drugemu.

Da si vzamemo čas zase, pomeni, da se cenimo. Tudi na tak način dajemo otroku zgled. Predavatelj se je proti koncu predavanja dotaknil tudi teme o zasvojenosti z računalnikom. Pravi, da samo delo na računalniku še ne zasvoji. Ko nam računalnik predstavlja vir zabave, pa je enako, kot če uživamo drogo s časovnim zamikom. Do petnajstega leta je priporočljiva uporaba računalnika za zabavo do pol ure, po petnajstem letu pa do ene ure dnevno, kar velja tudi za odrasle. Starši so ob koncu predavanja potožili, da je zelo težko vztrajati pri nekaterih zahtevah otrok (npr. pri nakupu mobitela), in da je okolje tako naravnano, da nas sili v to. Predavatelj je starše opomnil, da morajo biti kljub vsemu zelo vztrajni in naj ne popuščajo otrokom, predvsem pa se jim ti ne smejo smiliti! Ves trud, ki ga bodo sedaj vložili v vzgojo, se jim bo v bodoče obrestoval. **III Anja Bembič, pedagoginja Vrtec Jožefe Maslo Ilirska Bistrica**

GIBALNICE V VRTCU ANTONINA

„Podajmo si roke in krog napravimo ...“, tako odmeva v popolnanskih urah v telovadnici vrtca Antonina na začetku vsake gibalne urice, imenovane Gibalnice. V vrtcu Antonina že tretje leto namreč potekajo Gibalnice za predšolske otroke, letos celo v štirih skupinah. Vodi jih specialna pedagoginja ga. Martina Jenko Mavrič, pomagajo pa tudi vzgojiteljice. Vključeni so tako otroci iz vrtca, kakor otroci, ki ne obiskujejo vrtec Antonina. V mlajši skupini, kjer so otroci stari od enega do treh let, pa sodelujejo tudi njihovi starši.

Vsaka gibalna urica je izredno zanimiva, razgibana, zelo intenzivna in zabavna. Poteka od skupnega uvodnega pozdrava, razgibavanja preko gibalnih pesmi, gibalnih iger, razgibavanja in iger z različnimi rekviziti, do gibalnega poligona, ki je vedno v gibalni izziv prav vsakemu otroku na svoj način in ponuja najrazličnejše elemente gibanja. Zaključijo se z umiritvijo, pesmijo, nežno masažo in z vzklikom „rega kvak, poskoči v zrak“.

Otroci za uspešnost in potrditev dobijo tudi posebni pečat. Ga. Martina pripravlja in izvaja gibalne urice na temelju senzorne integracije, o čemer je za starše, vzgojiteljice in druge spregovorila tudi na posebnem predavanju. Senzorna integracija vključuje taktilni sistem, vestibularni in proprio-receptivni sistem, ki omogočajo, da se sploh gibamo, in imajo

velik vpliv na učenje, tudi v poznejšem otrokovem obdobju. Skratka, če otroku omočimo čim več gibalnih in senzornih izkušenj, mu damo posebno doto za vse življenje.

Vzgojiteljice in starši smo Martini Jenko Mavrič zelo hvaležni za njen čas, ki ga posveti, znanje in izkušnje, ki jih posreduje nam in našim otrokom. **III s. Marjetka Jeralič**

PRIREDITVE V MARCU

KAJ	KJE	KDAJ	KDO	INFO
Razstava Sladka Istra	Knjižnica Makse Samsa	28. februar – 8. marec 2013	KMS in JSKD Ilirska Bistrica	
Osnove digitalne fotografije	Knjižnica Makse Samsa	1. marec 2013 ob 16.00	KMS in Fotoklub Sušec	
Večer z brati Boštjančič in predstavitev zgoščenke »Polje kdo bo tebe ljubil«	Vaški dom v Jasenu	2. marec ob 18. uri	Društvo Ahec Jasen	Vojko Dodič, 031 46 69 76
Začetni računalniški tečaji za odrasle	Knjižnica Makse Samsa	4. marec - 13. marec 2013	KMS	
Predstavitve knjige V trepetanju smisla avtorice Martine Štunf Šelhaus; nastopa Pevska skupina Vasovalec	Knjižnica Makse Samsa	7. marec 2013 ob 18.00	KMS	
»Za vsako bolezen ročca rase« (ženske in zdravilstvo)	Osnovna šola Podgora Kuteževo	8. marec 2013 ob 17.30.	Osnovna šola Podgora Kuteževo	
Dobrodelni koncert »iz srca za srce«	Velika dvorana, Dom na Vidmu	9. marec ob 18h	JSKD	
Osmomartčevski koncert: Tanja Zajc Zupan z gosti	Velika dvorana, Dom na Vidmu	10. marec ob 18.30	Občina Ilirska Bistrica	
Skupno druženje vseh generacij	Dvorana Doma starejših občanov Il. Bistrica	12.03.2013 od 16. do 18.	Dekanijska karitas DSO Il. Bistrica Medgeneracijsko središče Samarijan	031 281682 Božidara Česnik
Svetovni dan ledvic	pritliče Zdravstvenega doma Ilirska Bistrica	13-marec od 8. do 10. ure	ZVC Ilirska Bistrica	Andreja Rebec, tel. 05 711 21 32 od pon. do srede ali email: andreja.rebec@zdb.si
Likovna razstava slikarja Marjana Miklavca	Galerija Doma na Vidmu	14.3.2013, ob 18.00 uri	Občina Ilirska Bistrica	Razstava bo na ogled od 14. marca do 3. aprila 2013
Denar – laž ali prevara?	Knjižnica Makse Samsa	15. marec 2013 ob 18.00	KMS in KŠIB	
Predstavitve knjige Vile bile avtorice Sabine Pugelj	OŠ Jelšane	15. 3. ob 18h	OŠ Jelšane	Kontakt: 031 336 803
DJ David Fresh + hostese	Bistro Baladur	16.3.2013 ob 21.30h	Bistro Baladur	
Primorska poje	Vaški dom Jasen	16.3.2013 ob 20.00 uri	Društvo Ahec Jasen	Vojko Dodič, 031 46 69 76
Predavanje Silve Matos: Pustite jim odleteti	Dom matere Terezije (samostan) Ilirska Bistrica	21. 3. 2013 ob 19.30	Zavod ND, Ilirska Bistrica	051/671 757 s. Štefka Bizjak
Alzheimer caffe – pogovori o demenci z gosti: Štefka L. Zlobec, dr. Tatjana Cvetko in Jasmina Lambergar	Knjižnica Makse Samsa	21. marec 2013 ob 18.00	KMS in Dom starejših občanov Il. Bistrica	
Potopisno predavanje	Knjižnica Makse Samsa	22. marec 2013 ob 18.00	KMS in KŠIB	
Opuščam kajenje	Zdravstveni dom Ilirska Bistrica	takoj ko se v skupino vključi deset kandidatov, ki bi radi prenehali kaditi	ZVC Ilirska Bistrica	Andreja Rebec, tel. 05 711 21 32 ali email: andreja.rebec@zdb.si
Velikonočne delavnice za predšolske otroke	Knjižnica Makse Samsa	26. marec 2013 ob 10.00	KMS	
Območno srečanje otroških gledaliških skupin	Dom na Vidmu	26. marec ob 10h	JSKD	
Velikonočne delavnice za predšolske otroke	Knjižnica Makse Samsa	27. marec 2013 ob 16.30	KMS	
Fotografska razstava z naslovom Sožitje	Pumpa bar	29.3. 2013 ob 20. uri	Pumpa bar	
15 pomladi EKO šole Jelšane	Osnovna šola Jelšane	5. aprila 2013 ob 18. uri	Osnovna šola Jelšane	Vstop prost
Večer na vasi	Vaški dom Jasen	6.4.2013 ob 19.00 uri	Društvo Ahec Jasen	Vojko Dodič, 031 46 69 76
Predavanje v okviru Mini šole o razumevanju človeške narave na temo ODPUŠČANJE	Osnovna šola Knežak	29. marec ob 16. uri	Klub tajnic in poslovnih sekretarjev Krasa in Notranjske	prijavite se na 041780105, Irena Zadelj